

Załącznik nr 1
do uchwały nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki
Raport samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
20-950 Lublin
ul. Akademicka 13

Raport samooceny dostępny jest na stronie <https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/> (zakładka Raporty PKA).

Nazwa ocenianego kierunku studiów: Doradztwo w obszarach wiejskich

1. Poziom/y studiów: drugiego stopnia
2. Forma/y studiów: stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹

dyscyplina naukowa wiodąca (%): **zootechnika i rybactwo 60%**

pozostałe dyscypliny naukowe (%): **rolnictwo i ogrodnictwo: 40%**

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Zootechnika i rybactwo	52	57,8

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
1.	rolnictwo i ogrodnictwo	32	35,5

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK NIE

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Opis efektów uczenia się uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poziomu 7 określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 r. poz. 64 i 1010 z późn. zm.) oraz charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy.

Opis efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Symbole efektów uczenia się dla kierunku studiów	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się PRK

WIEDZA

absolwent zna i rozumie:

DO2_W01	w pogłębionym stopniu zagadnienia z zakresu zootechniki, rolnictwa, ochrony środowiska oraz statystyki matematycznej wykorzystywanej w badaniach rolniczych	P7S_WK
DO2_W02	rolę rolnictwa w gospodarce narodowej, specjalistyczne zagadnienia z zakresu racjonalnego wykorzystania przestrzeni rolniczej w rozwoju obszarów wiejskich, zasady wyceny i obrotu ziemią rolniczą oraz czynniki produkcji i możliwości ich substytucji	P7S_WK
DO2_W03	różnorodne zagadnienia z zakresu metod zarządzania, zna metody i narzędzia racjonalnego wykorzystania czynników wytwórczych (ziemia, praca, kapitał)	P7S_WK P7S_WG

DO2_W04	specjalistyczne zagadnienia z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, główne tendencje rozwojowe produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposoby wytwarzania i promowania żywności lokalnej	P7S_WG
DO2_W05	w pogłębionym stopniu zaawansowane technologie i narzędzia pozwalające wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka oraz zna zasady opracowania i wdrażania strategii i programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich	P7S_WK
DO2_W06	złożone zagadnienia związane z antropogenicznym przekształcaniem środowiska naturalnego i wpływem tych procesów na ekosystem oraz zachowanie bioróżnorodności	P7S_WG P7S_WK
DO2_W07	w pogłębionym stopniu zasady funkcjonowania instrumentów polityki rolnej i strukturalnej kraju i UE, ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania sektora agrobiznesu i innowacji oraz znaczenia kapitału społecznego i ludzkiego w rozwoju obszarów wiejskich	P7S_WG
DO2_W08	różnorodne zagadnienia z zakresu możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu, zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości	P7S_WG P7S_WK
DO2_W09	w pogłębionym stopniu zagadnienia z zakresu technik i metod pracy oraz narzędzi wykorzystywanych w pracy doradcy	P7S_WG

UMIEJĘTNOŚCI

absolwent potrafi:

DO2_U01	gromadzić, poddawać krytycznej analizie oraz w sposób twórczy przetwarzać różne formy informacji w celu rozwiązania konkretnego problemu lub zadania a także planować i realizować własny rozwój	P7S_UW P7S_UK P7S_UU

DO2_U02	przygotować wystąpienia i prezentacje ustne dotyczące szczegółowych zagadnień związanych z realizowanym kierunkiem studiów, prowadzić debatę, dyskutować i ocenić stanowiska	P7S_UW P7S_UK
DO2_U03	samodzielnie planować i realizować zadanie badawcze, projektowe lub eksperyment naukowy, które prowadzą do uzyskania odpowiedzi na postawione pytania i kończą się sformułowaniem poprawnych wniosków	P7S_UW P7S_UO

DO2_U04	zaprojektować i stosować praktyki korzystne dla klimatu i środowiska w tym ochrony bioróżnorodności, zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolnych, oraz innej działalności prowadzonej na obszarach wiejskich zwłaszcza innowacyjnej	P7S_UW P7S_UO
DO2_U05	analizować przyczyny przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych w przedsiębiorstwie i jego otoczeniu, posiada umiejętność prognozowania ich wpływu na procesy gospodarcze oraz potrafi zaproponować odpowiednie rozwiązania	P7S_UW
DO2_U06	wskazać rozwiązania uwzględniające czynniki środowiskowe i techniczne umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej oraz posiada umiejętności dostrzegania zagrożeń wynikających z realizacji zadań w produkcji zwierzęcej i roślinnej	P7S_UW P7S_UO
DO2_U07	planować i organizować procesy technologiczne związane z produkcją roślinną, zwierzęcą oraz przetwórstwem surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, wskazywać właściwe uregulowania prawne z zakresu pozyskiwania funduszy w rolnictwie	P7S_UO P7S_UK

DO2_U08	ocenić wady, zalety i oryginalność stosowanych oraz proponowanych przez siebie rozwiązań o różnym poziomie złożoności (metody, systemy, procesy, technologie), związanych z uprawą roślin oraz z chowem i użytkowaniem zwierząt w zakresie efektywności produkcji jakości surowców roślinnych i zwierzęcych oraz oddziaływania na środowisko, wykorzystując ukierunkowaną wiedzę z zakresu realizowanej specjalności	P7S_UW
DO2_U10	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w mowie i w piśmie w sytuacjach życia codziennego i w środowisku zawodowym, czytać ze zrozumieniem i analizować obcojęzyczne teksty źródłowe w zakresie reprezentowanych dyscyplin naukowych	P7S_UK

KOMPETENCJE SPOŁECZNE

**absolwent jest
gotów do:**

DO2_K01	pogłębiania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych przez całe życie, uwzględniając przy tym krytyczną ocenę odbieranych treści	P7S_KK
DO2_K02	odpowiedzialnego pełnienia funkcji zawodowych, ustalania harmonogramu pracy, określania priorytetów, dotrzymywania terminów oraz podejmowania funkcji kierowniczych, eksperckich i wykonawczych podczas pracy zespołowej a także rozwijania dorobku i szerzenia etosu wykonywanego zawodu	P7S_KR
DO2_K03	społecznej, zawodowej i etycznej odpowiedzialności za świadczone usługi doradcze poprzez poszukiwanie innowacyjnych i przedsiębiorczych rozwiązań, a także inicjowanie działań na rzecz interesu publicznego	P7S_KO
DO2_K04	współdziałania z innymi osobami oraz rzeczowej i merytorycznej dyskusji umożliwiającej osiągnięcie wspólnego stanowiska	P7S_KK P7S_KO

Opis efektów uczenia się w odniesieniu do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich.

Nazwa kierunku studiów: Doradztwo w obszarach wiejskich

Poziom studiów: drugiego stopnia

Profil studiów: ogólnoakademicki

Symbol	Efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich
WIEDZA absolwent zna i rozumie:		
InzDO2_W01	specjalistyczne zagadnienia z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie,	P7S_WG
InzDO2_W02	zaawansowane technologie i narzędzia pozwalające wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka oraz zna zasady opracowania i wdrażania strategii i programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich	P7S_WK
InzDO2_W03	zagadnienia z zakresu możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu	P7S_WK
UMIEJĘTNOŚCI absolwent potrafi:		
InzDO2_U01	wskazać rozwiązania uwzględniające czynniki środowiskowe i techniczne umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej	P7S_UW

InzDO2_U02	planować i organizować procesy technologiczne związane z produkcją roślinną, zwierzęcą oraz przetwórstwem surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego,	P7S_ UO
InzDO2_U03	ocenić wady, zalety i oryginalność stosowanych oraz proponowanych przez siebie rozwiązań o różnym poziomie złożoności (metody, systemy, procesy, technologie), związanych z uprawą roślin oraz z chowem i użytkowaniem zwierząt w zakresie efektywności produkcji jakości surowców roślinnych i zwierzęcych oraz oddziaływania na środowisko, wykorzystując ukierunkowaną wiedzę z zakresu realizowanej specjalności	P7S_UW

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Brygida Ślaska	prof. dr hab./Profesor/Dziekan Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki/ Przewodnicząca Rady Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo
Bożena Kiczorowska	prof. dr hab./Profesor/Prodziekan Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki/Zastępca Przewodniczącej Rady Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo
Andrzej Junkuszew	prof. dr hab./Profesor/Prodziekan Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki
Monika Greguła Kania	dr hab./adiunkt/Przewodnicząca Rady Programowej kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich
Monika Ciastek	mgr inż./Koordynator Dziekanatu Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki

Spis treści	
Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	2
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	3
Wskazówki ogólne do raportu samooceny	5
Prezentacja uczelni	6
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	8
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	9
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	11
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	12
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	13
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	14
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	14
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	15
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	16
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	18
Część III. Załączniki	19
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	19
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	23

Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i autorefleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły. W części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie jest uczelnią publiczną, która rozpoczęła swoją działalność w 1955 r. jako Wyższa Szkoła Rolnicza przekształcona w Akademię Rolniczą (1972r), a w 2008 r. w struktury obecnego Uniwersytetu. Uczelnię tworzy 7 Wydziałów: Agrobioinżynierii, Medycyny Weterynaryjnej, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Inżynierii Produkcji, Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz Biologii Środowiskowej oraz Jednostki Międzywydziałowe (11) i Administracji (8).

Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, prowadzi działalność zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz.1668 z późn. zm.) i Statutem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wydział pełni misję odkrywania i przekazywania prawdy poprzez nauczanie i wychowywanie młodzieży, badania naukowe, kształcenie kadr naukowych oraz studentów na 11 kierunkach studiów. Rada Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo posiada pełne uprawnienia akademickie w zakresie nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika i rybactwo.

Strategia rozwoju Uczelni zakłada zaspokajanie popytu na wysoko wykwalifikowane kadry w zakresie nauk przyrodniczych dla dynamicznie rozwijającego się sektora związanego z rolnictwem. Dlatego kierunek Doradztwo w obszarach wiejskich wpisuje się w misję i strategię Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, a prowadzone badania naukowe z zakresu tematyki i problematyki ocenianego kierunku możliwe są do wykorzystania w szeroko rozumianych naukach o zwierzętach i biou usługach.

Oceniany kierunek o profilu ogólnoakademickim prowadzony jest przez kadrę naukowo- dydaktyczną o wysokich kwalifikacjach, stale podnoszącą i rozszerzającą swoją wiedzę i umiejętności oraz poprawiającą jakość kształcenia. Wydział wykorzystując jej wiedzę i naukowo-zawodowe doświadczenie kształtuje absolwenta, który będzie posiadał wiedzę i umiejętności dotyczące metod zarządzania, metod i narzędzi racjonalnego wykorzystania czynników wytwórczych z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, głównych tendencji rozwojowych produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposobów promowania żywności lokalnej, a także zaawansowanych technologii i narzędzi pozwalających wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa celu poprawy jakości życia człowieka, zasad opracowania i wdrażania strategii oraz programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich. Posiada wiedzę dotyczącą zasad funkcjonowania instrumentów polityki rolnej oraz strukturalnej kraju i UE, ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania sektora agrobiznesu i innowacji oraz znaczenia kapitału społecznego i ludzkiego w rozwoju obszarów wiejskich. Zna źródła finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu, zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości, potrafi zaprojektować i stosować praktyki korzystne dla klimatu i środowiska, zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolnych oraz innej działalności prowadzonej na obszarach wiejskich a także analizować przyczyny przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych w przedsiębiorstwie i jego otoczeniu, posiada umiejętność prognozowania ich wpływu na procesy gospodarcze oraz zaproponować odpowiednie rozwiązania. Posiada kompetencje metodyczne, komunikacyjne i organizatorskie, przygotowujące do egzaminów państwowych pozwalających uzyskać pełne uprawnienia doradcze. Absolwent kierunku studiów Doradztwo w terenach wiejskich może znaleźć zatrudnienie w państwowych lub prywatnych ośrodkach doradztwa rolniczego, w strukturach Ministerstwa Rolnictwa oraz instytucjach mu podległych, przedsiębiorstwach przetwórstwa rolno-spożywczego, firmach paszowych, a także zajmujących się ochroną roślin oraz w związkach hodowców i producentów rolnych.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki sformułował koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów Doradztwo w obszarach wiejskich program kształcenia umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów uczenia zgodnie z funkcjonującym Wewnętrznym Systemem Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (WSZJK) (https://up.lublin.pl/edukacja/student/dydaktyka/#jakosc_ksztalcenia) oraz Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie nr 53/2019-2020 z dnia 28 lutego 2020 r. (<https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwaly%202019-2020/053/053.pdf>), a wcześniej z Uchwałą Senatu UP w Lublinie nr 43/2012-2013 z dnia 22 lutego 2013 r. w sprawie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia w UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/uchwaly-senatu/>).

Koncepcja i postawione cele kształcenia na ocenianym kierunku w pełni wpisują się w strategię rozwoju UP w Lublinie (Strategia Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na lata 2019-2030) (https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiToID50IOFAxWta_EDHcsADGIQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fup.lublin.pl%2Fbip%2Fwp

-
content%2Fuploads%2Fsites%2F9%2F2021%2F02%2Fstrategia_rozwoju_uniwersytetu_przyrodniczego_w_lublinie_na_lata_2019-2030.pdf&usq=AOvVaw29vLfTHS2ZQMujUyollbyr&opi=89978449) oraz w cele postawione w strategii Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (Strategia Rozwoju Wydziału Nauk i Zwierzętach i Biogospodarki na lata 2019-2030). (<https://up.lublin.pl/biologia/wydzial/strategia-rozwoju/>). Do zasadniczych celów UP w Lublinie należy prowadzenie działalności edukacyjnej zgodnej z potrzebami rynku, współpraca krajowa i międzynarodowa w obszarze dydaktycznym oraz stałe doskonalenie Wewnętrznego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia. Obszarem wspieranym przez Uniwersytet poprzez realizowane przez niego badania w zakresie tworzenia odpowiednich warunków pracy i dobrego, bezpiecznego funkcjonowania w czystym środowisku przyrodniczym oraz w każdym środowisku pracy jest wymieniane jako jeden z ważnych czynników lokalizacji inwestycji. UP w Lublinie propaguje zdrowy i bezpieczny styl życia, także w czasie realizacji zadań zawodowych, jako czynniki stymulujące rozwój gospodarki. UP w Lublinie obok kształcenia w zakresie dobrych praktyk rolniczych, optymalizacji warunków utrzymania i użytkowania zwierząt uwzględnia obszar praktyczny i legislacyjny obejmujący bezpieczeństwo pracowników (nie tylko związanych z rolnictwem i przemysłem rolno-spożywczym) oraz bezpieczeństwo techniczne w relacji człowiek - maszyna. Rozwój m.in. sektora biouслуг w zakresie doradztwa w sektorze rolnictwa, a także drobnej przedsiębiorczości, czy przestrzeni kulturowo-etnograficznej w przestrzeni wiejskiej, wspomagany badaniami i studiami prowadzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, przyczynia się do aktywizacji i rozwoju całego obszaru Polski Wschodniej.

Na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki kształcenie na ocenianym kierunku jest ściśle powiązane z prowadzoną działalnością naukową, głównie w dyscyplinie zootechnika i rybactwo, do której kierunek jest przyporządkowany w 60%. Kierunek jest przyporządkowany również do dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo (40%) i w tym zakresie korzysta z wiedzy i umiejętności pracowników innych Wydziałów w uczelni, głównie Agrobioinżynierii oraz Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu. Do najważniejszych osiągnięć naukowych Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w zakresie prowadzenia badań naukowych, w okresie ostatnich 5 lat można zaliczyć: osiągnięcie Kategorii A w ostatniej ewaluacji jednostek naukowych (2017-2021), 17 pracowników Wydziału uzyskało tytuł profesora, 10 stopień doktora habilitowanego, a 34 stopień doktora w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie zootechnika i rybactwo (2019-2024).

Kadrę prowadzącą kształcenie na II stopniu Doradztwa w obszarach wiejskich obejmuje 23 nauczycieli akademickich, którzy realizują badania i publikują w 5 dyscyplinach naukowych:

Zootechnika i Rybactwo (11. nauczycieli), Rolnictwo i ogrodnictwo (6. nauczycieli), Inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka (1 nauczyciel), Ekonomia i finanse (1 osoba), oraz Inżynieria mechaniczna (1 osoba) oraz lektorzy języków obcych (4 osoby). Część obsady kierunku prowadzą działalność naukową w dwóch różnych dyscyplinach. Obsadę kierunku poszerzono także o kadre spoza Uczelni, ściśle związaną z praktycznym wymiarem kierunku, tj osoby zatrudnione w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (19 osób).

Kadrę nauczycieli akademickich stanowiących obsadę kierunku Doradztwa w obszarach wiejskich tworzą osoby z tytułem magistra (4 osoby), doktora (6 osób), doktora habilitowanego (7 osób), z tytułem profesora (6 osób).

Od 2021 roku pracownicy Wydziału realizowali, bądź nadal realizują 18 projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym: 10 przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, 3 przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020), 5 przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Wydział uczestniczy również wraz z Wydziałem Nauk o Żywności i Biotechnologii w realizacji projektu pt.: „Systemy produkcji i pakowania żywności zapewniające zachowanie jej bioaktywnych składników ważnych w profilaktyce chorób cywilizacyjnych” w ramach programu „Regionalna Inicjatywa Doskonałości”, finansowanego ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. Jest to największy w 65-letniej historii Uczelni projekt badawczy, którego łączna wartość wynosi 11 927 330 zł. Celem projektu jest intensywny rozwój potencjału badawczego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dyscyplinach: zootechnika i rybactwo oraz technologia żywności i żywienia. W ostatnich 5 latach pracownicy Wydziału zarejestrowali 10 patentów lub wzorów użytkowych. Pracownicy Wydziału byli również nagradzani prestiżowymi, ministerialnymi nagrodami, jak: Nagroda Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuka (2019, 2020, 2022), Prof. dr hab. Romana Dziedzica (2018) i prof. dr hab. Katarzyna Ognik (2022) (dyscyplina zootechnika i rybactwo). W 2020 r. Minister Rolnictwa odznaczył Prof. dr hab. Annę Stachurską Odznaką honorową – Zasłużony dla Rolnictwa, a w 2023r tę honorową odznakę otrzymało aż 15 nauczycieli Wydziału (prof. dr hab. Joanna Barłowska, prof. dr hab. Hanna Bis-Wencel, prof. dr hab. Grzegorz Borsuk, prof. dr hab. Anna Czech, dr hab. Marian Flis, prof. UP, prof. dr hab. Mariusz Florek, dr hab. Andrzej Jakubczak, prof. UP, prof. dr hab. Iwona Janczarek, prof. dr hab. Andrzej Junkuszew, prof. dr hab. inż. Bożena Kiczorowska, prof. dr hab. Renata Klebaniuk, prof. dr hab. Bożena Nowakowicz-Dębek, prof. dr hab. Katarzyna Ognik, prof. dr hab. Brygida Ślaska, prof. dr hab. Grzegorz Zięba). W 2019 r. dr hab. Piotr Domaradzki, prof. uczelni, a w 2023 r. dr Krzysztof Kowal oraz dr Angelika Tkaczyk-Wliziło otrzymali prestiżowe stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Wybitnego Młodego Naukowca. W latach 2017-2022 Minister Edukacji i Nauki docenił zasługi na polu aktywności dydaktycznej 6 pracowników Wydziału odznaczając ich Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2017): dr hab. Wiktor Bojar, prof. uczelni, 2018: dr hab. Monika Budzyńska, 2019: Prof. dr hab. Marek Babicz, Prof. dr hab. Małgorzata Kwiecień, dr hab. Anna Winiarska-Mieczan, prof. uczelni, 2020: Prof. dr hab. Renata Klebaniuk, dr hab. Witold Chabuz prof. uczelni, 2021: dr hab. Piotr Czyżowski, prof. uczelni, 2022: prof. dr hab. Bożena Nowakowicz-Dębek; 2023: prof. dr hab. Anna Chmielowiec-Korzeniowska i prof. dr hab. Jolanta Król). Ponadto Prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk, pięciokrotny multi doktor *honoris causa*, w ocenianym okresie, został uhonorowany tym tytułem dwukrotnie: w 2020 r. przez Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie oraz w 2023 r. przez Lwowski Narodowy Uniwersytet Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. Sz. Grzyckiego w Ukrainie. Wyniki działalności naukowej pracowników Wydziału są wykorzystywane w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów, jak również w procesie jego realizacji i są ściśle powiązane z realizowanymi na ocenianym kierunku przedmiotami (Zał. 2.4.). Kształcenie na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich prowadzą nauczyciele akademicy, którzy są w większości pracownikami Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, zatrudnieni w: Instytucie Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej, Instytucie Żywienia Zwierząt i Bromatologii, Katedrze Higieny Zwierząt i Zagrożeń Środowiska, Katedrze Hodowli Zwierząt i Doradztwa Rolniczego, (<https://up.lublin.pl/biologia/wydzial/struktura-i-pracownicy/>). Liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie zootechnika i rybactwo (58%),

która jest wiodąca dla ocenianego kierunku studiów wynosi 52 ECTS. Studia na ocenianym kierunku są przyporządkowane także 36% do dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo (32 ECTS).

Badania naukowe prowadzone na Wydziale przez pracowników otwierają studentom kierunku szerokie możliwości zdobywania kompetencji badawczych i udziału w procesie badawczym w ramach działających na Wydziale ośmiu Studenckich Kół Naukowych (SKN) (https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/#kola_naukowe): Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/studenckie-kolo-naukowe-nauk-o-zwierzetach-i-biogospodarki/>), Biologii, Hodowli i Użytkowania Drobiu (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/skn-biologii-hodowli-i-uzytkowania-drobiu/>), Felinologiczne Studenckie Koło Naukowe (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/felinologiczne-studenckie-kolo-naukowe/>), Hodowli i Biotechnologii Świn (<https://up.lublin.pl/biologia/skn-hodowli-i-biotechnologii-swin/>) Żywienia Zwierząt i Bromatologii (<https://up.lublin.pl/biologia/skn-zywienia-zwierzat-i-bromatologii/>), Zagrożeń Zawodowych i Środowiskowych (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie2/skn-zagrozen-zawodowych-i-srodowiskowych/>), Międzywydziałowe SKN Genetyki Zwierząt (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie2/mskn-genetyki-zwierzat/>) oraz Koło Naukowe Animaloterapii i Zoopsychologii (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/studenckie-kolo-naukowe-animaloterapii-i-zoopsychologii/>). Koło dedykowane studentom ocenianego kierunku - Studenckie Koło Naukowe Doradztwa Rolniczego (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/studenckie-kolo-naukowe-nauk-o-zwierzetach-i-biogospodarki/>). Sekcja Doradztwa Rolniczego Studenckiego Koła Naukowego wznowiła działalność jesienią 2023 roku wraz z planowaną aktualizacją programu studiów Doradztwo na obszarach wiejskich i nowym naborem studentów. Funkcję opiekunów koła obecnie pełnią dr hab. inż. Monika Greguła-Kania oraz mgr inż. Szczepan Leszczyński. Podczas swojej rocznej działalności sekcja zorganizowała liczne spotkania, szkolenia i konferencje z udziałem osób kształtujących politykę rolną oraz ekspertów z branży rolniczej, mających istotny wpływ na jej rozwój.

Studenci należący do sekcji aktywnie uczestniczyli w V Krajowych Dniach Pola w Boguchwale, gdzie mieli okazję wymieniać doświadczenia i zdobywać nową wiedzę od przedstawicieli branży. Ponadto, członkowie koła odbyli spotkanie z Wiceministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, co stanowiło cenne doświadczenie w zakresie zrozumienia mechanizmów polityki rolnej w Polsce.

Jednym z osiągnięć sekcji było współorganizowanie pierwszej edycji międzynarodowego spotkania roboczego pod hasłem "My farm, my future", w którym uczestniczyli młodzi rolnicy i absolwenci uczelni rolniczych z różnych krajów, w tym z Włoch, Hiszpanii, Litwy, Łotwy oraz Republiki Czeskiej. Wydarzenie odbyło się w formie zdalnej (on-line). Celem tego wydarzenia była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między młodymi osobami wiążącymi swoją przyszłość z branżą rolniczą z różnych regionów Europy.

Cele Sekcji Doradztwa Rolniczego SKN:

- prowadzenie badań naukowych, prac projektowych i wdrożeniowych z zakresu polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich
- Organizacja seminariów, konferencji i warsztatów: Wyjazdy szkoleniowe do ośrodków doradztwa rolniczego. Szkolenia dla studentów z zakresu doradztwa rolniczego. Organizacja międzynarodowych sympozjów młodych rolników.
- Promocja Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie: Udział w wydarzeniach branżowych. Prezentacja wyników badań i projektów z zakresu doradztwa rolniczego oraz polityki rolnej.
- Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami: Tworzenie platformy doradczej dla rolników (zarządzanie gospodarstwem, dopłaty unijne, nowe technologie). Współpraca z agendami rządowymi i europejskimi zajmującymi się problematyką rolnictwa, firmami, instytucjami rolnymi oraz ośrodkami doradztwa rolniczego. Udział w konsultacjach społecznych i programach polityki rolnej.
- Programy mentoringowe z doświadczonymi doradcami rolniczymi.

Studenci w ramach sekcji współpracują z wieloma instytucjami, które specjalizują się w tych obszarach, co pozwala im na bieżąco śledzić trendy i innowacje w sektorze rolniczym. Odbyli między innymi warsztaty dotyczące wyboru ścieżki kariery po studiach związanych z doradztwem z Dyrektorem Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz uczestniczyli w wyjazdach

szkoleniowych do Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, a także Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Podczas uczestnictwa w programie "Demonstracje z zakresu nowoczesnych technologii chowu i hodowli bydła ras mięsnych" w ramach programu "Stabilizacji Rynku Wołowiny", członkowie koła mogli poznać praktyczne aspekty pracy doradcy rolniczego.

Członkowie Sekcji Doradztwo rolnicze SKN odbyli wyjazd studyjny do Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie oraz do firmy "Dary Natury", gdzie mogli poznać pracę publicznej służby doradczej, a także w praktyce zaobserwować sukcesy firmy wynikające z kooperacji z doradcami.

Obecnie podjęto działania mające na celu organizację wyjazdu na szkolenie dotyczące przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej, które odbędzie się w październiku br. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie oraz przygotowywane są kolejne spotkania z autorytetami z branży rolniczej.

Koło nieustannie rozwija swoją działalność, tworząc przestrzeń dla studentów, którzy pragną zgłębiać wiedzę z zakresu doradztwa rolniczego oraz aktywnie uczestniczyć w kształtowaniu przyszłości rolnictwa.

Bardzo ważnym aspektem działalności sekcji Doradztwa rolniczego jest promowanie nauki i upowszechnianie wiedzy z zakresu szeroko rozumianych zagrożeń zawodowych i środowiskowych.

Sekcja Doradztwa rolniczego SKN swoje cele realizuje poprzez:

- przygotowanie publikacji naukowych,
- czynny udział w konferencjach naukowych poprzez prezentację referatów i posterów;
- prezentację projektów podczas Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz w czasie dni otwartych Uczelni;
- czynny udział w badaniach realizowanych przez pracowników UP w Lublinie.

Studenci należący do koła, aktywnie włączający się w badania naukowe, prezentują swoje wyniki na konferencjach naukowych, np.: na corocznie organizowanym przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Międzynarodowym Sympozjum Studenckich Kół Naukowych (<https://up.lublin.pl/skn-konferencja/>), w ramach którego (od 2017 r.) mają również możliwość publikacji swoich wyników w monografii naukowej wydawanej przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (<https://up.lublin.pl/wpcontent/uploads/2022/10/Wybrane-zagadnienia-produkcji-zwierzecej-t.-3.pdf>).

Członkowie SKN corocznie uczestniczą także w międzynarodowych i krajowych seminariach studenckich kół naukowych w różnych ośrodkach akademickich (Olsztyn, Wrocław, Kraków i inne), zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. W latach 2017-2023 studenci SKN działających na Wydziale byli autorami lub współautorami 36 publikacji w czasopiśmie naukowych, 153 monografii/rozdziałów w monografii naukowych, 161 doniesień konferencyjnych oraz 3 publikacji popularnonaukowych. Obecni studenci zrzeszeni w Sekcji Doradztwo rolnicze Studenckiego Koła Naukowego działają dopiero od roku i już w ramach jego działalności i pod opieką nauczycieli akademickich opublikowali dwa rozdziały w monografii naukowej, a podczas V Międzynarodowego Sympozjum Studenckich Kół Naukowych oraz wygłosili dwa referaty:

1. Małgorzata Kamińska Analiza wdrażania w Polsce działania „Dobrostan zwierząt” w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE.
2. Monika Lech Potencjał gospodarstw utrzymujących bydło mleczne w produkcji energii elektrycznej w Polsce

Studenci ocenianego kierunku czynnie uczestniczą także w promowaniu Uczelni, m.in.: w Lubelskim Festiwalu Nauki (LFN), w Dniach Otwartych UP w Lublinie, a także reprezentują Uczelnię w Chórze Akademickim.

Studenci ocenianego kierunku pozyskują dodatkowe kwalifikacje praktyczne biorąc udział w branżowych szkoleniach i warsztatach, jak np.: "Szkolenie w zakresie środków ochrony roślin", które przeprowadzone zostało w 2024 przez Katedrę Ochrony Roślin Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (w szkoleniu uczestniczyło prawie 60% studentów ocenianego kierunku). Dzięki temu studenci nabyli umiejętności praktyczne, w znacznie szerszym zakresie niż wymaga tego realizacja programu studiów na ocenianym kierunku, dotyczące stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego. Korzystanie z tego rodzaju formy nabywania dodatkowych umiejętności praktycznych pozwala studentom ukierunkować swoje zainteresowania oraz poszerzyć swoje umiejętności i kompetencje.

Opracowana i realizowana na ocenianym kierunku koncepcja kształcenia i programu studiów jest zgodna z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy (Zał. 2.1). Podstawą do jej określenia były wnioski wynikające z dyskusji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i obserwacji dynamicznie rozwijającego się sektora związanego z tworzeniem systemu kontroli i zabezpieczeń stwarzających bezpieczne warunki pracy, świadczące o zapotrzebowaniu rynku pracy na absolwentów studiów na kierunku Doradztwa w obszarach wiejskich posiadających wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne do pracy w sektorze związanym prowadzeniem badań naukowych, prac projektowych i wdrożeniowych z zakresu doradztwa technologicznego, rolniczego w sektorze produkcji rolniczej, zwierzęcej, czy innych aktywności w terenach wiejskich. Wydział prowadzi ścisłą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, w tym absolwentami UP w Lublinie, którzy m.in. wspomagają i wpływają na aktualizację oraz doskonalenie koncepcji praktycznego aspektu kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich (Rada Interesariuszy, https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/#jakosc_ksztalcenia). Uwzględniając uwagi wszystkich członków Rady Programowej kierunku (interesariuszy, studentów i nauczycieli akademickich) określono cele kształcenia i nakreślono sylwetkę absolwenta. Według ustalonych założeń Absolwent kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich w toku kształcenia ma zdobyć szeroką wiedzę, łączącą obszary nauk inżynierskich i rolniczych, w tym zagadnień z nauk ścisłych, ekonomicznych i prawnych, podstaw kształtowania środowiska pracy oraz metod jego oceny. Absolwent kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich w pogłębionym stopniu będzie rozumiał zagadnienia z zakresu metod zarządzania, zna metody i narzędzia racjonalnego wykorzystania czynników wytwórczych (ziemia, praca, kapitał). Posiadał specjalistyczną wiedzę dotyczącą zagadnień z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, głównych tendencji rozwojowych produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposoby promowania żywności lokalnej, a także zaawansowane technologie i narzędzia pozwalające wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa celu poprawy jakości życia człowieka. Będzie znał zasady opracowania i wdrażania strategii oraz programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich. Posiadał wiedzę dotyczącą zasad funkcjonowania instrumentów polityki rolnej oraz strukturalnej kraju i UE, ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania sektora agrobiznesu i innowacji oraz znaczenia kapitału społecznego i ludzkiego w rozwoju obszarów wiejskich a także fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji. Będzie znał źródła finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu, zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości. Absolwent będzie potrafił zaprojektować i stosować praktyki korzystne dla klimatu i środowiska w tym ochrony bioróżnorodności, zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolnych oraz innej działalności prowadzonej na obszarach wiejskich a także analizować przyczyny przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych w przedsiębiorstwie i jego otoczeniu, posiada umiejętność prognozowania ich wpływu na procesy gospodarcze oraz zaproponować odpowiednie rozwiązania. Nabędzie kompetencje metodyczne, komunikacyjne i organizatorskie, przygotowujące do egzaminów państwowych pozwalających uzyskać pełne uprawnienia doradcze.. Tak przygotowany do zawodowych wyzwań może podjąć pracę w państwowych lub prywatnych ośrodkach doradztwa rolniczego, w strukturach Ministerstwa Rolnictwa oraz instytucjach mu podległych, przedsiębiorstwach przetwórstwa rolno-spożywczego, firmach paszowych, a także zajmujących się ochroną roślin oraz w związkach hodowców i producentów rolnych. (Sylwetka absolwenta - Perspektywy zawodowe: <https://up.lublin.pl/rekrutacja/doradztwo-w-obszarach-wiejskich-ii-stopnia/>).

Program studiów na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich obejmuje zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie wiodącej dla ocenianego kierunku: zootechnika i rybactwo (60%) oraz rolnictwo i ogrodnictwo (40%), a także jest zgodny z profilem ogólnoakademickim. W procesie doskonalenia koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, perspektyw jego rozwoju oraz w określaniu celów i efektów uczenia się biorą udział interesariusze zewnętrzni (w tym absolwenci UP w Lublinie) i wewnętrzni. Interesariusze zewnętrzni tj. przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego (Rada Interesariuszy, <https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>), do których należą:

- dr Henryk Skórnicki - dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu
- mgr inż. Zbigniew Kołodziej – właściciel gospodarstwa agroturystycznego Majątek Rutka, w którym utrzymywane są rasy zachowawcze zwierząt gospodarskich-
- mgr Antoni Skrabucha - dyrektor Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli
mgr inż. Tadeusz Kruszewski - dyrektor Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
- mgr Waldemar Banach - p.o. z-cy dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego
- mgr Gustaw Jędrejek - prezes zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych
- Grzegorz Leszczyński - prezes zarządu Podlaskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych
- mgr Łukasz Skowyrą - członek zarządu Powiatu Puławskiego, odpowiadający za realizację zadań w ramach Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

uczestniczą w dostosowywaniu treści programowych na ocenianym kierunku do realnych potrzeb rynku pracy na zasadach określonych w Instrukcji współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się na kierunku studiów (Instrukcja nr 2., https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoeczno_2022.pdf).

Z prowadzonych konsultacji sporządza się protokoły analizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wnioski i zalecenia z przeprowadzonej analizy Komisja przekazuje Radzie Programowej oraz Dziekanowi. Natomiast studenci, jako interesariusze wewnętrzni również biorą udział w procesie doskonalenia koncepcji kształcenia ocenianego kierunku poprzez udział swoich przedstawicieli w pracach Rady Programowej kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, zgodnie z Zarządzeniem nr 10 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie powołania rad programowych na kierunkach studiów realizowanych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki; <https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/010/10.pdf>), Kolegium Wydziału (trzech przedstawicieli studentów Wydziału, wskazanych przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki - <https://www.facebook.com/Wrssbihz15>) i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (przedstawiciel studentów i doktorantów).

Formą uczestnictwa interesariuszy wewnętrznych w procesie doskonalenia koncepcji kształcenia jest także ankietyzacja przeprowadzana corocznie przez Centrum Dydaktyki i Spraw Studenckich wśród studentów ocenianego kierunku. Anonimowa ankieta jest narzędziem służącym pozyskiwaniu opinii studentów na temat programu kształcenia (Instrukcja nr 6. https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf).

Koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku o profilu ogólnoakademickim wyróżnia silne powiązanie z praktycznym charakterem badań, osadzonych w aktualnych realiach funkcjonowania sektora rolniczego, prowadzonych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz Wydziałach: Agrobioinżynierii oraz Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu.

Integralnym elementem programu kształcenia jest obowiązkowa 2-tygodniowa praktyka zawodowa (I semestr studiów II stopnia) (2 ECTS). Może być ona realizowana w ośrodkach doradztwa rolniczego lub innych podmiotach świadczących usługi doradcze jak: izby rolnicze, firmy zaopatrzenia rolnictwa, instytuty naukowo-badawcze, prywatne firmy doradcze, stowarzyszenia i fundacje, a także osoby fizyczne prowadzące działalność doradczą w drodze wyjątku można odbyć praktykę w gospodarstwie rolnym przechodzącym modernizację. Innymi podmiotami w których mogą praktykować studenci to jednostki administracji rządowej związane z rolnictwem np. Agencja Nieruchomości Rolnych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Miejsce praktyki może zostać wskazane przez Biuro Praktyk lub studenta. W przypadkach niejasnych decyzję o możliwości realizacji praktyki w miejscu zaproponowanym przez

studenta podejmuje merytoryczny opiekun praktyki w porozumieniu z Biurem Praktyk itp. W czasie praktyki, którą studenci realizują zgodnie z ramowym programem praktyk, powinni oni brać udział w możliwie jak największej liczbie prac, uczestnicząc czynnie w ich organizowaniu i technicznym wykonaniu. Każda działalność studenta powinna być szczegółowo opisana w Dzienniku Praktyk. Zakład pracy przyjmujący studenta na praktykę zawodową jest zobowiązany do zrealizowania założonych efektów uczenia. Studenci sporządzają sprawozdania z przebiegu praktyk - Dziennik praktyk, których treść jest potwierdzona przez zakładowego opiekuna praktyki i stanowi podstawę do uzyskania zaliczenia zgodnie z Instrukcją nr 9 instrukcją oceny praktyk programowych Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2023/09/9.instrukcja_oceny_praktyk_programowych_2023.pdf). Realizację praktyki nadzoruje pracownik Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego odpowiedzialny za Wydział i jest zobowiązany do kontrolowania studentów przebywających na praktyce oraz sporządzenia sprawozdania z przeprowadzonej kontroli. Za odbycie praktyki, prowadzenie Dziennika praktyk i zdany egzamin student otrzymuje łącznie 2 ECTS (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/dor_s_ii_s2_3.pdf). Praktyki studenckie odbywają się na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Uczelnią a instytucją przyjmującą. Zasady ich realizacji określa Regulamin krajowych studenckich praktyk programowych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Załącznik do Zarządzenia nr 9 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 21 stycznia 2022 r. (https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/regulamin_praktyk_21_01_2022.pdf)).

Program kształcenia na ocenianym kierunku, w oparciu o wyniki prowadzonych badań oraz doświadczenie praktyczne kadry współpracującej z podmiotami funkcjonującymi w sektorze produkcji rolniczej oraz zwierzęcej, a także małej przedsiębiorczości na terenach wiejskich, czy działań w zakresie kultury i tradycji, jest stale doskonały, zarówno w zakresie merytorycznym, jak i praktycznym. Opracowany program studiów oraz efekty uczenia się są nowatorskie na tle oferty edukacyjnej polskich uczelni przyrodniczych. Kształcenie w zakresie połączenia wiedzy, kompetencji inżynierskich i umiejętności praktycznych w sektorze służb doradczych w szeroko rozumianego rolnictwa nie jest dostępne na żadnej innej uczelni w kraju i za granicą. Zbliżone programy kształcenia w wąskich zakresach oferują inne uczelnie w kraju w ramach studiów podyplomowych, także w systemie on-line oferowane m.in. przez Wyższą Szkołę Doskonalenia Zawodowego we Wrocławiu – Doradztwo rolnicze (dla absolwentów studiów nierolniczych), Uniwersytet Rolniczy w Krakowie – Rolnictwo (edycja dla doradców), Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu - zamawiane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach poddziałania „Wsparcie dla szkolenia doradców” studia podyplomowe „Przetwórstwo rolno-spożywcze w gospodarstwie rolnym” oraz jako studia I stopnia - Doradztwo i administracja rolnicza oferowane przez Uniwersytet Rolniczy w Krakowie. Jednostki dydaktyczne za granicą w swojej ofercie dydaktycznej mają zbliżone treściami kierunki studiów, jak: University of New England – Agricultural Consulting and Farm Management i Business Skills for Agricultural Consultants, Massey University – Topics in Agricultural Extension and Consultancy and Research Areas, British Institute of Agricultural Consultants – Agricultural Consultancy.

W kształceniu na tym kierunku wykorzystuje się również międzynarodową współpracę i korzystanie ze wspólnych osiągnięć naukowych i dydaktycznych pracowników Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz zagranicznych uczelni. W ostatnich latach Wydział gościł m.in.: prof. dr Hasan Yilmaz, prof. Dr. Serkan Erat, Prof. Bora Özarşlan z Department of Animal Breeding and Husbandry, Faculty of Veterinary Medicine at Kırıkkale University in Turkey, prof. Hıdır Gümüş oraz prof. asst. Kamil Atli z Burdur Mehmet Akif Ersoy University w Turcji, dr Edita Kristina Kauryniene, dr Inga Jancauskiene oraz dr Grazina Palaityte z Vilniaus Kolegija University of Applied Sciences na Litwie w ramach Projektu Erasmus+. Zaproszeni wykładowcy prowadzili, także dla studentów kierunku, wykłady z zakresu szeroko rozumianej aktywności zawodowej w sektorze produkcji zwierzęcej, w tym związanych z nią zagrożeniami. Uczelnie w ramach umiędzynarodowienia procesu nauczania oferuje studentom uczestnictwo w zorganizowanych wyjazdach zagranicznych (np. ERASMUS+) i krajowych (MOSTAR).

Efekty uczenia się

Kierunek Doradztwo w obszarach wiejskich studia II stopnia jest wieloobszarowy i zgodnie z Uchwałą nr 10-2023-2024 z dnia 15 grudnia 2023 r. w sprawie doskonalenia programu studiów drugiego stopnia kierunku doradztwo w obszarach wiejskich cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2023/2024 do wymagań określonych w uchwałach:

- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/Ogolna-charakterystyka-kierunku-Doradztwo-w-obszarach-wiejskich.pdf>
- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kierunkowe-efekty-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-2a-3.pdf>
- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kompetencje-inzynierskie-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-zalacznik-2b.pdf>
- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/Szczegolowa-charakterystyka-programu-studiow-i-warunki-realizacji-programu-studiow-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich.pdf>
- Uchwała nr 10-2023-2024 z dnia 15 grudnia 2023 r. w sprawie doskonalenia programu studiów drugiego stopnia kierunku doradztwo w obszarach wiejskich oraz Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.), Ustawą z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669 z późn. zm.).

Oceniany kierunek jest przyporządkowany do obszaru kształcenia: nauki rolnicze - dyscyplina naukowa: zootechnika i rybactwo (dyscyplina wiodąca – 60%) oraz rolnictwo i ogrodnictwo (40%). Zakładane efekty uczenia dla kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, w działalności badawczej oraz w dalszej edukacji. Efekty sformułowane są w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji i dalszego doskonalenia, przy czym uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych oraz kompetencji inżynierskich:

- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kierunkowe-efekty-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-2a-3.pdf>
- <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kompetencje-inzynierskie-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-zalacznik-2b.pdf>

Kierunkowe efekty uczenia na ocenianym kierunku wpisują się w utworzone moduły są adekwatne do określonych efektów związanych z obszarem kształcenia oraz korespondują z badaniami prowadzonymi na Wydziałach. Efekty kierunkowe przypisane do II poziomu kształcenia są sprawdzane pod względem ich realnego osiągnięcia z wykorzystaniem Instrukcji weryfikacji efektów uczenia

–Instrukcja nr 1., https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf.

Moduły zajęć są powiązane z prowadzonymi na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki badaniami naukowymi w ramach wiodącej dyscypliny: zootechnika i rybactwo. Kolejność ułożonych treści kształcenia tworzy spójność szczegółowych efektów uczenia zdefiniowanych w modułach (w połączeniu z praktykami zawodowymi) objętych programem studiów oraz pozwala studentom osiągnąć kierunkowe efekty uczenia się, w tym efekty z języka obcego oraz uzyskać kwalifikacje na II poziomie kształcenia (<https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kierunkowe-efekty-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-2a-3.pdf> ; <https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/09/kompetencje-inzynierskie-kierunku-doradztwo-w-obszarach-wiejskich-zalacznik-2b.pdf>).

Stosowane metody kształcenia, w tym wykłady, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia terenowe, seminaria umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Elastyczność wprowadzonych metod uwzględnia również nabywanie umiejętności praktycznych, poprzez prowadzenie ćwiczeń laboratoryjnych, w tym wykonywania pomiarów, tworzenia schematów

konstrukcji maszyn (rysunek techniczny), tworzenia protokołów powypadkowych, dokumentacji powypadkowej, kart zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego, budowania hipotez badawczych, konstruowania celu badań, prezentowania wyników i stawiania wniosków.

Tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych oraz projektów jest zdeterminowana przez zakres treści realizowanych w ramach danego przedmiotu. Szczegóły oraz zakres realizowanych tematów opisane są w kartach poszczególnych przedmiotów (sylabusy). W kartach wymienione są również zasady zaliczenia poszczególnych przedmiotów oraz wskazywanie ich formy takie jak: egzaminy pisemne, kolokwia, projekty, sprawozdania, prezentacje.

Przykładem zajęć dzięki, którym studenci **uzyskują kierunkowe efekty uczenia** się na II stopniu studiów z zakresu zootechniki, rolnictwa, ochrony środowiska oraz statystyki matematycznej wykorzystywanej w badaniach rolniczych (DO2_W01) oraz antropogenicznym przekształcaniem środowiska naturalnego i wpływem tych procesów na ekosystem oraz zachowanie bioróżnorodności a także fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji (DO2_W06) są m.in.: Interwencje rolnośrodowiskowo-klimatyczne, Zwierzęta gospodarskie w środowisku przyrodniczym / Zwierzęta w czynnej ochronie środowiska, Budownictwo wiejskie, Produkcja rolna przyjazna środowisku / Rolnictwo zrównoważone, / Sieć Natura 2000 / Nieleśne siedliska przyrodnicze, Prawo paszowe, Prawno-społeczne aspekty nauk przyrodniczych / Problemy rolnictwa światowego

Przykładami zajęć dzięki, którym studenci uzyskują kierunkowe efekty uczenia w zakresie Specjalistycznych zagadnienia z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, głównych tendencji rozwojowych produkcji roślinnej i zwierzęcej (DO2_W04) oraz technologii i narzędzi pozwalających wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka oraz programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich (DO2_W05): Doradztwo technologiczne, Doradztwo żywieniowe / Prawo paszowe / Animal feed legislation, Prawno-społeczne aspekty nauk przyrodniczych / Problemy rolnictwa światowego, Metody badań statystycznych w rolnictwie, Gospodarowanie odpadami w produkcji rolniczej / Utylizacja odpadów w obszarach wiejskich.

Kierunkowe efekty uczenia w zakresie metod zarządzania, narzędzia racjonalnego wykorzystania czynników wytwórczych (ziemia, praca, kapitał) (DO2_W03), metod i technik pracy oraz narzędzi wykorzystywanych w pracy doradcy (DO2_W09) są realizowane w ramach takich przedmiotów, jak m.in.: Doradztwo technologiczne, Dobra praktyka rolnicza, Przedmiot humanistyczno-społeczny III - Negocjacje i komunikacja w doradztwie, Przedmiot do wyboru VII / Formy i metody pracy oraz narzędzia wykorzystywane w pracy doradczej / Podejmowanie decyzji menedżerskich, Krótkie łańcuchy dostaw, Podstawy działalności gospodarczej / Pozarolnicza działalność gospodarcza, Psychologia społeczna / Psychologia w biznesie / Social psychology. Natomiast kierunkowe efekty uczenia w zakresie specjalistycznych zagadnień, dotyczących zasad funkcjonowania instrumentów polityki rolnej i strukturalnej kraju i UE, funkcjonowania sektora agrobiznesu i innowacji oraz znaczenia kapitału społecznego i ludzkiego w rozwoju obszarów wiejskich (DO2_W07) a także możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu, zasad tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości (DO2_W08) studenci uzyskują m.in. w ramach przedmiotom: Krótkie łańcuchy dostaw, Propedeutyka doradztwa rolniczego, Polityka rolna w UE i na świecie, Rachunkowość rolnicza, Spółdzielczość wiejska / Aktywizacja społeczności wiejskiej.

Kształtowanie umiejętności praktycznych studenta studiów II stopnia odbywa się m.in. poprzez naukę planowania, analizowania i oceny poprawności podejmowanych rozwiązań mających na celu zrównoważony rozwój gospodarstw rolnych i szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich.

W ramach modułów: Propedeutyka doradztwa rolniczego, Formy i metody pracy oraz narzędzia wykorzystywane w pracy doradczej/Podejmowanie decyzji menedżerskich., Zwierzęta w czynnej ochronie środowiska/Zwierzęta gospodarskie w środowisku przyrodniczym, Ochrona dziedzictwa kulturowego/Zwierzęta w kulturze człowieka studenci przygotowują wystąpienia i prezentacje ustne dotyczące specjalistycznych zagadnień stosowanych we współczesnym rolnictwie, prowadzą debatę, dyskutują i oceniają różne stanowiska (DO2_U02).

Już w pierwszym semestrze studiów oceniają wady i zalety i oryginalność proponowanych przez siebie rozwiązań związanych z chowem i użytkowaniem zwierząt w zakresie efektywności produkcji

jakości surowców roślinnych i zwierzęcych ramach modułu (DO2_U08) „Budownictwo wiejskie” studenci nabywają umiejętności wykonania pod kierunkiem opiekuna naukowego projektu budynków inwentarskich dla poszczególnych gatunków zwierząt oraz grup produkcyjnych. Wykorzystują nowoczesne technologie utrzymania zwierząt gospodarskich i proponują przykładowe schematy rozwiązań konstrukcyjnych, biorąc pod uwagę specyfikę gatunku, produkcji oraz behavior zwierząt jako czynniki decydujące o kierunku rozwoju budownictwa.

Studenci projektują praktyki korzystne dla klimatu i środowiska, zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolnych (DO2_U04) wykonując projekty w grupach 3 osobowych dotyczące konkretnej, wybranej przez siebie działalności w zakresie produkcji i sprzedaży/dostaw żywności, z nachyleniem na dostosowanie konkretnych kanałów dystrybucji w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Dokonują charakterystyki działalności, następnie wykonują analizy makroekonomiczne dotyczące wstępnej oceny otoczenia, które wpływa na działalność, analizy konkurencji oraz wewnętrznej analizy podmiotu gospodarczego pozwalającej na wybór strategii działania tym samym doskonaląc umiejętność analizy przyczyn przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych w przedsiębiorstwie i otoczeniu i proponują odpowiednie rozwiązania (DO2_U05) Ponadto na zajęciach przedstawiane są liczne case study dotyczące konkretnych działalności/gospodarstw/inicjatyw wykorzystujących krótkie łańcuchy dostaw, np. kooperatywa lubelska, Polski Bazar, Paczka od Rolnika nad którymi studenci dyskutują. Umiejętności te doskonalone są w ramach modułu „Krótkie łańcuchy dostaw”.

Podczas realizacji modułu Interwencje rolno środowiskowo klimatyczne studenci nabywają praktyczne umiejętności wypełniania wniosków o dopłaty obszarowe oraz praktykę tworzenia planów rolnośrodowiskowych i wykorzystają zdobytą wiedzę dotyczącą warunków przyznawania płatności w ramach wariantów rolno środowiskowo-klimatycznych i stosują praktyki korzystne dla klimatu i środowiska (DO2_U04). Podobnie w module „Nieleśne siedliska przyrodnicze” wykonują projekt ochrony cennych siedlisk przyrodniczych oraz pracują w aplikacji do sporządzania dokumentacji przyrodniczej na potrzeby interwencji rolnośrodowiskowo-klimatycznych. W przyszłości beneficjentami takich dokumentacji mogą być rolnicy, ale też instytucje związane z ochroną przyrody. Studenci w ramach kształcenia na ocenianym kierunku planują praktyki korzystne dla środowiska i ochrony bioróżnorodności (DO2_U04).

W module Dobra praktyka rolnicza studenci biorą czynny udział w tworzeniu Planu Poprawy Dobrostanu oraz planu nawozowego, wskazując rozwiązania umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej oraz kształtują umiejętność dostrzegania zagrożeń wynikających z realizacji zadań w produkcji zwierzęcej i roślinnej (DO2_U06).

W II semestrze podczas realizacji modułu Doradztwo technologiczne studenci wykonują projekty procesów produkcyjnych (technologicznych) w wybranych działach produkcji rolniczej a także przygotowują opracowania w zakresie: analizy wdrożenia nowych technologii i innowacji na obszarach wiejskich, a także regulacji oraz strategii unijnych oraz cyfryzacji procesów w rolnictwie, ćwicząc samodzielne planowanie i realizację zadań badawczych, które prowadzą do uzyskania odpowiedzi na postawione pytania i formułują wnioski (DO2_U03).

Studenci nabywają umiejętność oceny kierunku rozwoju wybranego gospodarstwa wpisującego się trendy WPR oraz związane z nim potrzeby i na podstawie tej analizy opracowują biznesplany gospodarstw a tym samym wskazują właściwe uregulowania prawne z zakresu pozyskiwania funduszy w rolnictwie (DO2_U07) (moduł Polityka rolna w UE i na świecie).

W ramach przedmiotu Ochrona dziedzictwa kulturowego studenci przygotowują projekty dotyczące promocji oferty turystycznej regionu, w której poruszane są zagadnienia dotyczące wykorzystania atutów kulturowych i dziedzictwa kulturowe w polityce Unii Europejskiej, dyskutują i oceniają stanowiska (DO2_U02). Natomiast podczas realizacji treści modułu Prawo paszowe korzystają on-line z Katalogu materiałów paszowych oraz Wspólnotowego rejestru dodatków paszowych w zakresie klasyfikacji i określenia możliwości stosowania w żywieniu zwierząt, wybranych produktów roślinnych, zwierzęcych i chemicznych jako materiałów paszowych. Podczas ćwiczeń laboratoryjnych studenci wykonując analizy chemiczne w praktyce oceniają jakość paszy i jej wartości pokarmowej poprzez określenie podstawowego składu chemicznego. Ponadto układają dawki/mieszanek paszowych za pomocą programów komputerowych w pracowni komputerowej (Doradztwo

żywieniowe), przez co nabywają umiejętność organizacji procesów technologicznych i zwiększania efektywności i opłacalności produkcji zwierzęcej a także oceny oddziaływania na środowisko (DO2_U6, DO2_U7, DO2_U8).

W module Rachunkowość rolnicza- omawiają i analizują przykłady i problemów gospodarczych podmiotów gospodarczych związanych z ewidencją kosztów, produktów i przychodów ze sprzedaży. Pracując w podgrupach rozwiązują zadania i przykładów liczbowych co pozwala na zdobycie umiejętności analizy przyczyn przebiegu procesów i zjawisk ekonomicznych w przedsiębiorstwie i proponować rozwiązania (DO2_U05). Z kolei w module Podstawy działalności gospodarczej/Pozarolnicza działalność gospodarcza wykorzystując wiedzę dotyczącą różnych form prowadzenia działalności gospodarczej, procedur zakładania działalności gospodarczej- tworzą biznesplany (DO2_U05). A w trakcie III semestru studiów w module Podejmowanie decyzji menedżerskich zdobywają umiejętność samodzielnie rozwiązywania problemów, jakie napotyka doradca podczas świadczenia usług (DO2_U01, DO2_U02).

Nauczyciel weryfikuje nabyte umiejętności studenta, zgodnie z informacją podaną w module, poprzez ocenę prac etapowych: zaliczenie cząstkowe, pracę projektową dodatkowo przedstawioną w czasie ćwiczeń oraz egzamin końcowy.

Studenci II stopnia kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich nabywają poprzez praktykę kompetencje inżynierskie w zakresie specjalistycznych zagadnień dotyczących m.in. technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, (InzDO2_W01), realizując takie moduły jak np. Dobra praktyka rolnicza, Rolnictwo ekologiczne, Uprawy sadownicze i warzywnicze, Doradztwo technologiczne, Bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym, Budownictwo wiejskie.

Duży nacisk położony jest również na zdobywanie takich kompetencji inżynierskich jak znajomość zaawansowanych technologii i narzędzi pozwalających wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka oraz znajomości zasad opracowania i wdrażania strategii i programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich (InzDO2_W03) oraz kwalifikacje z zakresu możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu (InzDO2_W03). Kompetencje te są realizowane między innymi w modułach takich, jak: Dobra praktyka rolnicza, Uprawy sadownicze i warzywnicze, Aktywizacja społeczności wiejskiej, Prawo paszowe, Doradztwo żywieniowe, Problemy rolnictwa światowego. Podczas realizacji modułu Interwencje rolno środowiskowo klimatyczne w pogłębionym stopniu doskonałą umiejętność wypełniania wniosków o dopłaty obszarowe oraz praktykę tworzenia planów rolnośrodowiskowych i wykorzystają zdobytą wiedzę dotyczącą warunków przyznawania płatności w ramach wariantów rolno środowiskowo-klimatycznych i stosują praktyki korzystne dla klimatu i środowiska

Kompetencje inżynierskie, w zakresie umiejętności praktycznych, studenci nabywają w czasie studiów również w zakresie umiejętności m.in. wskazania rozwiązania uwzględniające czynniki środowiskowe i techniczne umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej (InzDO2_U01), ale także do planowania i organizowania procesów technologicznych związanych z produkcją roślinną, zwierzęcą oraz przetwórstwem surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego (InzDO2_U02), realizowane m.in. w modułach: Dobra praktyka rolnicza, Rolnictwo ekologiczne, Uprawy sadownicze i warzywnicze, Interwencje rolno środowiskowo-klimatyczne.

Potwierdzeniem zdobycia przez studentów określonych kompetencji jest ocena samodzielnie lub zespołowo wykonanych projektów, w tym projektów, ćwiczeń i określonych zadań wykonywanych pod kontrolą prowadzącego, w czasie zajęć praktycznych z danego przedmiotu. Przykładem może być moduł Budownictwo wiejskie, gdzie studenci nabywają kompetencje inżynierskie, projektując nowoczesne technologie utrzymania zwierząt gospodarskich, wykonując projekt budynków inwentarskich dla poszczególnych gatunków zwierząt oraz grup produkcyjnych oraz oceniając przykładowe schematy rozwiązań konstrukcyjnych.

W module Dobra praktyka rolnicza projektują Planu Poprawy Dobrostanu oraz planu nawozowego, przez co doskonałą rozwiązania umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej. Wykorzystując wiedzę z zakresu możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie studenci opracowują biznesplany gospodarstw przez co doskonałą umiejętność

wskazywania rozwiązań umożliwiających zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji (moduł Polityka rolna w UE i na świecie).

Szczególne znaczenie dla kierunku mają kompetencje inżynierskie, które studenci doskonalą w zakresie oceny wad, zalet i oryginalności stosowanych oraz proponowanych przez siebie rozwiązań o różnym poziomie złożoności (metody, systemy, procesy, technologie), związanych z uprawą roślin oraz z chowem i użytkowaniem zwierząt w zakresie efektywności produkcji jakości surowców roślinnych i zwierzęcych oraz oddziaływania na środowisko, wykorzystując ukierunkowaną wiedzę z zakresu realizowanej specjalności (InzDO2_U03). Kompetencje te są nabywane przez studentów w takich modułach jak np.: Bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym, Budownictwo wiejskie, Uprawy sadownicze i warzywnicze, Aktywizacja społeczności wiejskiej, Rolnictwo zrównoważone, problemy rolnictwa światowego.

W ramach przedmiotu Doradztwo żywieniowe studenci układają dawki/mieszanki paszowe za pomocą programów komputerowych w pracowni komputerowej, nabywając umiejętność organizacji procesów technologicznych i zwiększania efektywności i opłacalności produkcji zwierzęcej, a także oceny oddziaływania na środowisko. W trakcie realizacji modułu Problemy rolnictwa światowego studenci przygotowują projekty dotyczące rolnictwa na całym świecie, w których poruszane są zagadnienia dotyczące bieżących trendów konsumentów, zmian klimatu, zmian spowodowanych działalnością człowieka, dyskutują i oceniają stanowiska. Natomiast w ramach realizowanego w II semestrze modułu Doradztwo technologiczne, studenci podczas ćwiczeń, praktycznie wykonują projekty procesów produkcyjnych (technologicznych) wykazując się umiejętnością zastosowania odpowiednich technologii:

- wdrożenia nowych technologii i innowacji na obszarach wiejskich.
- regulacji oraz strategii unijnych oraz cyfryzacji procesów w rolnictwie ćwicząc samodzielne planowanie i realizację.

Weryfikacja stopnia nabywania kompetencji inżynierskich przez studentów w ramach realizowanych modułów, zgodnie z informacją zawartą w sylabusie przedmiotu, poprzez wykonanie projektu, sprawdzian praktyczny podczas ćwiczeń, czy sprawdzian pisemny.

Do uzyskania kształtowania umiejętności praktycznych na II stopniu studiów wykorzystuje się także praktyki zawodowe (weryfikacja odbywa się poprzez kontrolę dziennika praktyk i złożony z pozytywnej oceną egzamin z praktyk) oraz seminaria dyplomowe (ocena końcowa), praca magisterska (ocena z egzaminu dyplomowego). W ramach wszystkich prowadzonych przedmiotów, realizowanych na ocenianym kierunku planowane jest ciągłe podnoszenie jakości kształcenia poprzez udoskonalanie programów w treści zawierające aktualne osiągnięcia współczesnej nauki.

Końcowa weryfikacja osiągnięcia założonych dla kierunku efektów kształcenia odbywa się na etapie przygotowywania i prezentacji pracy dyplomowej (magisterskiej) i egzaminu dyplomowego. Przygotowując pracę studenci doskonalą umiejętności w stawianiu tez naukowych, w określaniu zakresu, celu pracy i ich uzasadnianiu, w posługiwaniu się metodami badawczymi prowadzącymi do rozwiązywania hipotezy badawczej oraz pisania i prezentowania prac dyplomowych.

Student II stopnia ocenianego kierunku podchodząc do egzaminu dyplomowego zna zagadnienia z zakresu zootechniki, rolnictwa, ochrony środowiska oraz statystyki matematycznej wykorzystywanej w badaniach rolniczych (DO2_W01), rolę rolnictwa w gospodarce narodowej, specjalistyczne zagadnienia z zakresu racjonalnego wykorzystania przestrzeni rolniczej w rozwoju obszarów wiejskich, zasady wyceny i obrotu ziemią rolniczą oraz czynniki produkcji i możliwości ich substytucji (DO2_W02), różnorodne zagadnienia z zakresu metod zarządzania, zna metody i narzędzia racjonalnego wykorzystania czynników wytwórczych (ziemia, praca, kapitał) (DO2_W03), specjalistyczne zagadnienia z zakresu technicznych rozwiązań stosowanych we współczesnym rolnictwie, główne tendencje rozwojowe produkcji roślinnej i zwierzęcej, sposoby wytwarzania i promowania żywności lokalnej (DO2_W04), zaawansowane technologie i narzędzia pozwalające wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka oraz zna zasady opracowania i wdrażania strategii i programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich oraz złożone zagadnienia związane z antropogenicznym przekształcaniem środowiska naturalnego i wpływem tych procesów na ekosystem oraz zachowanie bioróżnorodności (DO2_W05, DO2_W06),

zna także zasady funkcjonowania instrumentów polityki rolnej i strukturalnej kraju i UE, ma wiedzę dotyczącą funkcjonowania sektora agrobiznesu i innowacji oraz znaczenia kapitału społecznego i ludzkiego w rozwoju obszarów wiejskich (DO2_W07), zagadnienia z zakresu możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w rolnictwie i jego otoczeniu, zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości (DO2_W08) oraz z zakresu technik i metod pracy oraz narzędzi wykorzystywanych w pracy doradcy a tym samym zdobywa kompetencje inżynierskie (DO2_W09). Ponadto potrafi poddawać krytycznej analizie oraz w sposób twórczy przetwarzać różne formy informacji w celu rozwiązania konkretnego problemu lub zadania doradczego (DO2_U01), a nawet zaprojektować i stosować praktyki korzystne dla klimatu i środowiska w tym ochrony bioróżnorodności, zrównoważonego rozwoju gospodarstw rolnych, oraz innej działalności prowadzonej na obszarach wiejskich (DO2_U04).

Student ocenianego kierunku posiada kompetencje inżynierskie m.in. w zakresie znajomości zaawansowanych technologii i narzędzi pozwalających wykorzystać i kształtować potencjał rolnictwa w celu poprawy jakości życia człowieka, a także zna zasady opracowania i wdrażania strategii i programów służących stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich (InzDO2_W02), a także wskazać rozwiązania uwzględniające czynniki środowiskowe i techniczne umożliwiające zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji roślinnej (InzDO2_U01) oraz planować i organizować procesy technologiczne związane z produkcją roślinną, zwierzęcą (InzDO2_U02) oraz przetwórstwem surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego z oceną wady, zalety i oryginalność stosowanych oraz proponowanych przez siebie rozwiązań (InzDO2_U03)

Student II stopnia kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich podchodząc do egzaminu dyplomowego zna wymogi formalne stawiane tego typu pracom oraz potrafi planować i realizować zadanie badawcze, projektowe lub eksperyment naukowy (DO2_U03) oraz potrafi pozyskiwać, oceniać i kompilować zebrane informacje (także w języku obcym) (DO2_U10).

Prace dyplomowe na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, realizowane zgodnie z wymaganiami podanymi na stronie internetowej Wydziału (https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/#do_pobrania).

Prace magisterskie są pracami naukowymi, które opierają się na właściwym zdefiniowaniu przedmiotu (problemu) pracy, co pozwala na postawienie założeń badawczych, dobór metod i procedur badawczych pozwalających na prawidłową realizację celów pracy, a ich podsumowaniem są sformułowane wnioski.

Tematyka wybranych do oceny prac dyplomowych jest zgodna z kierunkiem studiów, przyjętymi efektami uczenia się oraz mieści się w obszarach dyscyplin przyporządkowanych kierunkowi. Tematyka realizowanych prac dyplomowych związana jest rolą rolnictwa w gospodarce narodowej, racjonalnego wykorzystania przestrzeni rolniczej w rozwoju obszarów wiejskich, zagadnień osadzonych w sektorze rolnym i zwierzęcym, a także szerokim aspekcie kulturowym i tradycji osadzonej w przestrzeni wiejskiej itp. Prace dyplomowe podejmują problematykę dotyczącą m.in. interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa w świetle norm GAEC i wymogów SMR, możliwości wykorzystania środków unijnych, pochodzących np.: z działania „Premie dla młodych rolników”, Planu Strategicznego WPR 2023-2027, czy programu Ekoschemat, a także tematyki dotyczącej rolnictwa ekologicznego, czy spółdzielczości rolniczej. Umiejętność stawiania tez naukowych, określania zakresu i celu pracy, posługiwanie się metodami badawczymi w rozwiązywaniu hipotezy badawczej, dobór metod badawczych i statystycznych oraz ich uzasadniania, opracowywania wyników badań i przeprowadzania dyskusji, formułowania wniosków z uzyskanych wyników badań jest cechą studentów przystępujących do egzaminu dyplomowego. Postępowanie takie pozwala na opanowanie zasad redagowania prac i osiągnięcie przez dyplomanta kompetencji badawczych.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

Zgodnie z obowiązującą Uchwałą nr 53/2019-2020 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia w

Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwaly%202019-2020/053/053.pdf>), ocena jakości kształcenia prowadzona jest na trzech poziomach: I - realizowany jest w ramach Jednostek znajdujących się w strukturze Wydziału i działalności Rady Programowej kierunku, za II poziom odpowiedzialna jest Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKdsJK), a za III - Uczelniana Komisja ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia (UKdsDiZJK). Taki system pozwala na kompleksową analizę i ocenę jakości kształcenia na ocenianym kierunku. W ramach I poziomu modyfikowane są moduły realizowane na kierunku, zgodnie z zakładanymi efektami uczenia oraz prowadzone są hospitacje (Instrukcja nr 4. https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/4.instrukcja_przeprowadzania_hospitacji_2020.pdf), z których raporty znajdują się w dokumentacji jednostek i dziekanatu. Rada Programowa prowadzi ocenę kompetencji i osiągnięć nauczycieli akademickich (Karty nauczycieli) i zasadności powierzania im zajęć dydaktycznych zgodnie z kwalifikacjami naukowymi lub zawodowym (zgodnie z Instrukcją nr 5 https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/5.instrukcja_zapewnienia_jakosci_kadry_dydaktycznej_wydzialu_2022.pdf) oraz nadzór nad spójnością tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów. Za wdrażanie na Wydziale obowiązujących w Uczelni procedur i instrukcji (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>) służących zapewnieniu jakości kształcenia, ocena programu studiów uwzględniającego sugestie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, nadzór nad ankietami studentów i absolwentów oraz ich analiza służąca poprawie jakości kształcenia, nadzór nad spójnością tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów odpowiedzialna jest WKdsJK. Na podstawie uzyskanych danych WKdsJK przygotowuje roczne sprawozdanie z funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w poprzednim roku akademickim oraz raport nt. jakości kształcenia na wydziale wraz z analizą SWOT dla UKdsDiZJK. W uzasadnionych przypadkach (30% ocen negatywnych uzyskanych przez studentów w ostatnim terminie egzaminów i zaliczeń zakładanych w modułach) proponowany jest system naprawczy dla poszczególnych modułów.

W celu stałego doskonalenia kwalifikacji kadry dydaktyczno-naukowej władze Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki wspierają rozwój kadry naukowej w uzyskiwaniu stopni naukowych w dyscyplinie zootechnika i rybactwo. Jednocześnie władze Uczelni umożliwiają podnoszenie kompetencji nauczycieli akademickich włączonych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku poprzez wsparcie finansowe udziału w różnego rodzaju kursach i szkoleniach.

Na podkreślenie zasługuje oryginalność koncepcji kształcenia, która odzwierciedla zapotrzebowanie otoczenia na specjalistów posiadających wiedzę i umiejętności z obszaru nowych kompetencji, związanych z osiągnięciami nauk, dokumentujących współczesne znaczenie wszelkich aspektów związanych z umiejętnościami niezbędnymi do prowadzenia usług doradczych w bardzo szerokim zakresie osadzonym w sektorze rolniczym kraju. Przyjęta koncepcja kształcenia uzupełnia krajowy system kształcenia studentów o kompetencje w zakresie dobrych praktyk rolniczych, optymalizacji warunków utrzymania i użytkowania zwierząt uwzględniając obszar praktyczny i legislacyjny obejmujący sektor doradczy w zakresie produkcji rolniczej, zwierzęcej, a także budowlanej, przedsiębiorczej, kulturowej, a nawet etniczno-historycznej osadzonej w przestrzeni wiejskiej. Rozwój m.in. sektora biouслуг w zakresie sektora doradczego także w przestrzeni wiejskiej, wspomagany badaniami, przyczynia się do aktywizacji i rozwoju całego obszaru Polski Wschodniej.

Kierunek Doradztwo w obszarach wiejskich jest kierunkiem unikatowym. Jest jedynym kierunkiem w Polsce, kształcącym w dwóch obszarach: rolniczym i inżynieryjno-technicznym, na poziomie II stopnia studiów. Obejmuje on kształcenie w zakresie m.in. dobrej praktyki rolniczej, integrowanej produkcji i ochrony roślin, efektywnej produkcji zwierzęcej, bezpieczeństwa pracy w sektorze rolnym, czy aktywizacji społeczności rolniczej oraz agroturystyki. W Polsce nie ma drugiego kierunku studiów, który wyposażyłby absolwentów w analogiczne kompetencje.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

.....

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Dobór treści programowych, w tym treści przewidzianych dla kształcenia w zakresie znajomości języka obcego oraz praktyk zawodowych na ocenianym kierunku jest spójny z treściami programowymi i zakładanymi efektami uczenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku. Program kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich jest zgodny z zakładanymi efektami PRK. Dostosowany jest on do aktualnych realiów społecznych, gospodarczo-przemysłowych i rolniczych oraz konsultowany z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Na tworzenie i modyfikację programu mają wpływ interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, oraz pracownicy Jednostki, a także osoby prowadzące zajęcia na kierunku, co równocześnie wpływa na kompleksowość, różnorodność i aktualność treści programowych. Weryfikację efektów uczenia (cyklicznie tworzona matryca) i treści programowych na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich dokonuje Rada Programowa powołana przez Rektora i zaopiniowana przez Kolegium Wydziału.

Studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich z treściami kształcenia zapoznają się na zajęciach dydaktycznych oraz praktykach zawodowych. Zajęcia dydaktyczne (tzw. godziny kontaktowe) prowadzone są w formie wykładów oraz ćwiczeń w grupach audytoryjnych i laboratoryjnych. Większość wykładów oraz ćwiczeń audytoryjnych realizowanych jest w systemie kształcenia na odległość wykorzystując platformę MS Teams. Wykłady realizowane są w formie informacyjnej lub problemowej na ogół z wykorzystaniem technik wizualnych uzależnionych od sposobu realizacji (forma tradycyjny lub online) wykorzystując m.in. rzutniki, projektory multimedialne, filmy dydaktyczne. Ćwiczenia służą uzyskaniu przez studentów wiedzy i umiejętności praktycznych niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, a realizowane są we współpracy m.in. z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział Radom. Część ćwiczeń audytoryjnych realizowana jest z wykorzystaniem technik nauczania na odległość, co pozwala na większe zaangażowanie praktyków przy prowadzeniu zajęć. Pozwala to studentom na zapoznanie się z zadaniami jakie napotkają po ukończeniu studiów. Zajęcia odbywające się w tradycyjnym systemie prowadzone są w specjalistycznych salach przeznaczonych do nauki realizowanych przedmiotów np. w salach komputerowych. Zajęcia odbywają się także Stacjach Doświadczalnych będącym integralną częścią

Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Gospodarstwach Doświadczalnych należących do Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie a także w miarę możliwości w gospodarstwach prywatnych z którymi współpracuje Wydział. Współpraca m.in. z gospodarstwem „Majątek Rutka” pozwala studentom na lepsze poznanie możliwości jakie niesie ze sobą chów i hodowla ras rodzimych zwierząt gospodarskich a także na możliwości ich użytkowania. W ramach współpracy z Lubelskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Końskowoli studenci mają możliwość odbywania zajęć m.in. na ternie LODR Końskowola (poletka demonstracyjne, gospodarstwa doświadczalne współpracujące z LODR).

Część zajęć realizowana jest w warunkach laboratoryjnych, w trakcie których wykorzystywane są następujące metody dydaktyczne: nauka technik laboratoryjnych i obsługi urządzeń laboratoryjnych i analitycznych, wykonanie eksperymentów i analiza wyników podczas pracy samodzielnej lub grupowej. Podczas ćwiczeń audytoryjnych stosowane są następujące metody nauczania: pogadanka, pokaz, prezentacja multimedialna, metoda projektów, zadania do samodzielnego rozwiązania, moderowane dyskusje dydaktyczne, metody kreatywnego nauczania, studium przypadku, analiza i interpretacja tekstów źródłowych, metody programowe z wykorzystaniem komputera. Odrębnych metod wymagają moduły języków obcych (angielskiego, francuskiego, rosyjskiego, niemieckiego). Lektorzy wykorzystują metody dydaktyczne: wykład, dyskusja, prezentacja, konwersacja, metoda gramatyczno- tłumaczeniowa, komunikacyjna i bezpośrednia ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności komunikowania się. W ramach zajęć studenci rozwijają techniki komunikacji społecznej poprzez możliwość wygłoszenia przygotowanego samodzielnie lub w grupie referatu lub prezentacji multimedialnej na ustalony temat lub grupowej analizie wybranego problemu z wykorzystaniem różnorodnych metod kreatywnych. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia, w tym przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań.

Wydział przygotowany jest do prowadzenia kształcenia na odległość, które może być realizowane z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między uczestnikami zajęć a nauczycielami. Do prowadzenia kształcenia w formie zdalnej wykorzystywana jest platforma Eduportal (<https://platformaeducacyjna.up.lublin.pl/Logowanie>), dopuszcza się korzystanie także z innych platform (np. Microsoft Teams). Kształcenie na odległość realizowane było głównie w okresie pandemii ale może być wykorzystywane także po tym okresie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/07/z-84-2023.pdf>). Zdobyte podczas pandemii doświadczenia w kształceniu na odległość zostały wykorzystane przy tworzeniu programu kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Na ocenianym kierunku część wykładów oraz ćwiczeń audytoryjnych prowadzona jest w systemie online z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość. Należy nadmienić, że po okresie zdalnego kształcenia w roku akademickim 2020/21 była wystosowana ankieta do studentów Wydziału poprzez formularze Google, która pozwoliła na określenie problemów pojawiających się w trakcie procesu dydaktycznego prowadzonego w tej formie oraz dodatkowo ocenić kształcenie w tym okresie. Wyniki ankiety analizowano w trakcie audytu wewnętrznego zleconego przez Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W procesie kształcenia na odległość istnieje także możliwość wykorzystania kamer podłączonych do Internetu, które znajdują się w głównych salach wykładowych oraz laboratoryjnych stanowiących integralną część infrastruktury Wydziału. Do dyspozycji pracowników Wydział posiada także przenośny sprzęt służący do transmisji bezpośredniej zajęć oraz spotkań. W przypadku pandemii Dziekani byli zobowiązani do zamieszczenia informacji dotyczących czasowego zdalnego prowadzenia zajęć dydaktycznych na stronie Wydziału. Prowadzący zajęcia byli zobowiązani do poinformowania starosty roku/grupy o szczegółach przeprowadzenia zajęć zdalnych, a w miarę możliwości do przekazania tej informacji każdemu uczestnikowi zajęć. Zajęcia realizowane w formie zdalnej odbywały się zgodnie z rozkładami zajęć umieszczonymi na stronach internetowych wydziałów. Prowadzący zajęcia monitorowali udział uczestników zajęć w zdalnych formach kształcenia i zapewniali materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej. Studenci mają zdalny dostęp do e-książek poprzez

bibliotekę UP w Lublinie (<https://katalog.bg.up.lublin.pl/>), korzystają z łączy internetowych z dostępem do fachowego piśmiennictwa (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>). Wprowadza to pewną elastyczność w realizacji procesu kształcenia zwłaszcza dla studentów szczególnie uzdolnionych, z niepełnosprawnościami i innych przypadkach określonych Regulaminie studiów UPL. Funkcjonujące koła naukowe dają możliwość studentom prowadzenia badań i poszerzania swojej wiedzy z dziedziny i zakresu ich zainteresowań. Studentom udzielane jest również wsparcie socjalne (zgodnie z uregulowaniami ogólnouczelnianymi: <https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/06/regulamin-swadczen.pdf>). Szczególną opieką objęci są studenci z niepełnosprawnością ruchową, implantami słuchowymi, porażeniem mózgowym, stanami podepresyjnymi – również udzielane są im indywidualne konsultacje, co w żadnym stopniu nie rzutuje na systematyczną realizację programu studiów. W celu zapewnienia niezbędnej pomocy studentom z niepełnosprawnościami utworzono stanowisko Pełnomocnika do spraw osób z niepełnosprawnościami (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/kontakt/>).

Na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich nie prowadzi się wyspecjalizowanej oferty dla studentów z niepełnosprawnością, ale udzielana jest pomoc w nauce studentom mającym orzeczenie o niepełnosprawności. Należy podkreślić, że na kierunku studiuje osoby z niepełnosprawnościami, w związku z tym plan zajęć układany jest w taki sposób by w jaki największym stopniu ułatwić studiowanie osobom z orzeczoną niepełnosprawnością. Uczelnia dysponuje odpowiednią infrastrukturą (podjazdy, windy) umożliwiającą studentom poruszanie się w budynkach, specjalnymi stanowiskami do pracy osób z niepełnosprawnościami znajdującymi się w Bibliotece Głównej UPL, wypożyczalnią specjalistycznego sprzętu oraz zapewnia asystentów pomagających w realizacji procesu kształcenia na zasadach określonych w Regulaminie korzystania ze wsparcia asystenta lub tłumacza języka migowego dla studenta/doktoranta w ramach wsparcia realizowanego w Dział Organizacji i Toku Studiów (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/>; <https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/formy-wsparcia/>; <https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/porady/>; <https://up.lublin.pl/edukacja/student/stypendia/#>; <https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/udogodnienia/>). Studenci z niepełnosprawnością mają możliwość indywidualnych konsultacji z pracownikami badawczo-dydaktycznymi Wydziału. Podejmowane działania dotyczące studentów z niepełnosprawnością na Uniwersytecie koordynuje Pełnomocnik do spraw osób z niepełnosprawnościami (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/kontakt/>) w Dziale Organizacji i Toku Studiów.

Harmonogram realizacji studiów uwzględnia zajęcia lub grupy zajęć wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i / lub innych osób, którym powierzono prowadzenie zajęć, oraz studentów. Dotyczy to wszystkich zajęć ogółem (wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne i terenowe) (Załącznik 2.1). Harmonogram kształcenia dostosowany jest na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich do efektów uczenia. Umożliwia realizację treści programowych, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonej liczbą punktów ECTS. Obejmuje również zajęcia i grupy zajęć związane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni. Kształcenie na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich zapewnia studentowi możliwość wyboru przedmiotów. Moduły do wyboru stanowią minimum 30% ogólnej liczby ECTS (Załącznik 2.1). Do przedmiotów do wyboru należą również moduły rozwijające kompetencje językowe w zakresie znajomości języka obcego, również specjalistycznego. Osiągane przez nich kompetencje językowe są określone w poszczególnych modułach zajęć i podlegają ocenie przez pracowników Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji, zgodnie z instrukcją weryfikacji efektów uczenia nr 1. (https://up.lublin.pl/biologia/wpcontent/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf).

Liczebność grup studenckich w powiązaniu z formami zajęć, zakładanymi efektami uczenia i profilem kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich wynika z zarządzenia nr 84 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 14 września 2021 r. w sprawie liczebności studenckich

grup dydaktycznych (<https://up.lublin.pl/bip/wpcontent/uploads/sites/9/2021/09/z-84-2021.pdf>). Na podstawie powyższego zarządzenia obowiązuje następującą liczebność studenckich grup dydaktycznych objętych programem studiów: 1) ćwiczenia audytoryjne, terenowe, rachunkowe: 30 - 34 osoby, 2) ćwiczenia laboratoryjne, projektowe, lektoraty języków obcych: 15 - 17 osób, 3) seminarium dyplomowe na studiach pierwszego stopnia dla cykli studiów, które rozpoczęły się od roku akademickiego 2019/2020: 12 osób, 4) seminarium dyplomowe z zastrzeżeniem pkt 3: 15-17 osób, 5) zajęcia z wychowania fizycznego: - na pływalni: 15 osób, - pozostałe zajęcia: 30-34 osoby. Istnieje także możliwość uczestniczenia w małych 3-5 osobowych grupach w zajęciach realizowanych w ramach kół naukowych jako zajęcia praktyczne. Poprawność wyodrębniania jednostek dydaktycznych związane z wymaganiami wstępnymi w modułach. Trafność doboru oraz zróżnicowanie form zajęć dydaktycznych, dostosowano do wielkości grup umożliwiając osiągnięcie zakładanych efektów uczenia.

Dobór form zajęć dydaktycznych na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich jest następujący: wykłady 46,67 %; ćwiczenia audytoryjne 17,78 %; laboratoryjne 35,56 %; i 2-tygodniowa praktyka zawodowa. Uzyskane efekty studenci mogą ugruntować poprzez działalność ponadprogramową (koła naukowe, warsztaty, kursy i szkolenia oraz praktyki ponadprogramowe).

Na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich część zajęć realizowana jest w systemie on line (wykłady, ćwiczenia audytoryjne). Należy podkreślić, że cały Wydział przygotowany jest do prowadzenia wszystkich zajęć online, w przypadku ich wprowadzenia przez przepisy nadrzędne, np. w stanie pandemii. Studenci mogą wtedy korzystać z łączny internetowych z dostępem do informacji dotyczących zagadnień przygotowanego przez nauczyciela zdalnego kształcenia oraz z fachowego piśmiennictwa. W stanie pandemii wdrożono system zdalnego nauczania, który jest oparty na platformie należącej do Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie „Eduportal”, możliwa jest też inna opcja z wykorzystaniem platformy MS Teams. Studenci mają zdalny dostęp do e-książek przez Bibliotekę Główną UP w Lublinie.

Na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich realizowana 2-tygodniowa praktyka zawodowa umożliwiającą studentom uzyskanie 2 punktów ECTS. Szkolenie praktyczne stanowi integralną część procesu dydaktycznego i ma na celu przygotowanie studentów do wykonywania przyszłego zawodu oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej studentów na rynku pracy. Uczelnia organizuje praktyki programowe i sprawuje nadzór dydaktyczny nad ich przebiegiem. Dziekan Wydziału oraz Biuro Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji organizują seminaria i konsultacje ze studentami zobowiązanymi do odbycia praktyk programowych, udostępniają im materiały dydaktyczne, dzienniki praktyk i inne wymagane dokumenty. Uczelnia zobowiązuje się do wskazania miejsca odbywania praktyki programowej każdemu studentowi Uczelni zobowiązanemu do jej odbycia, a także ubezpieczenia studentów odbywających praktyki programowe od następstw nieszczęśliwych wypadków. Studenci Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki mogą odbywać praktyki w ogólnouczelnianych Gospodarstwach Doświadczalnych oraz Stacjach Doświadczalnych zarządzanych bezpośrednio przez Wydział. Stacje i Gospodarstwa posiadają bazę noclegową udostępnianą studentom nieodpłatnie na czas realizacji praktyki. Na Wydziale istnieje możliwość samodzielnego wyboru miejsca praktyk przez studenta, pod warunkiem, że spełnia ono wymogi miejsca odbywania praktyk określone dla kierunku w Ramowym Programie Praktyk. Celem praktyki jest zapoznanie z funkcjonowaniem sektora związanego z instytucjami zajmującymi się doradztwem rolniczym a także szeroko rozumianą obsługą sektora rolniczego, hodowlą oraz placówkach naukowo-badawczych. Szczegółowe cele oraz zadania praktyk a także sektory w których powinny być odbywane praktyki zawarte są w Ramowym Programie Praktyk dostępnym na stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/praktyki/>). Rektor lub pisemnie upoważniony przez niego pracownik Uczelni zawiera z instytucją przyjmującą porozumienie w sprawie organizacji praktyk zawodowych. Studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich odbywają praktyki m.in. w gospodarstwach i stacjach doświadczalnych należących do Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, organizacjach zajmujących się doradztwem rolniczym oraz współpracą z sektorem rolnym np. Centrum Doradztwa Rolniczego, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Izby Rolnicze, Agencje Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa, Krajowych Ośrodkach Wsparcia Rolnictwa itp. Praktyka realizowana jest

w trakcie wakacji letnich po semestrze I. W trakcie praktyk studenci uzupełniają dzienniczki praktyk, których treść jest potwierdzona przez zakład pracy i stanowi podstawę do uzyskania zaliczenia praktyk. Nadzór nad przebiegiem praktyki zawodowej sprawuje pracownik Biura Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji podległego pod Dział Organizacji i Toku Studiów UP w Lublinie, w zakładzie pracy jest osoba prowadząca nadzór bezpośredni (zakładowy opiekun praktyk).

Podczas praktyk pracownik biura może kontaktować się z wybranym zakładem pracy w celu uzyskania informacji o przebiegu praktyk. Zaliczenie praktyki zawodowej przeprowadzane jest w formie egzaminu ustnego przed komisją powołaną przez Dziekana, w skład której wchodzi Prodziekan jako przewodniczący, dwóch nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na danym kierunku studiów oraz pracownik Biura Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji. Szczegółowe zasady odbywania praktyki przez studentów oraz oceny określa Regulamin krajowych studenckich praktyk programowych UP w Lublinie (https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2021/02/regulamin_praktyk_2020.pdf) oraz Instrukcja nr 9. (https://up.lublin.pl/biologia/wpcontent/uploads/sites/4/2022/07/9.instrukcja_oceny_praktyk_programowych_2022.docx.pdf) oceny praktyk programowych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich mogą zdobywać i poszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez stały kontakt z praktyką rolniczą. W ramach przedmiotu propedeutyka doradztwa rolniczego organizowane są cykle zajęć pt. „Spotkanie z praktyką” na które zapraszane są osoby zarządzające oraz pracujące w sektorze rolnym m.in. zajęcia na kierunku prowadzili dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział Radom Henryk Skórnicki – niekwestionowany autorytet w dziedzinie doradztwa w naszym kraju, a także dyr. Antoni Skrabucha z Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Studenci ocenianego kierunku do tej pory mieli okazję podczas zajęć zapoznać się ze strukturami oraz zadaniami jakie realizują inne ośrodki doradcze w Polsce np. Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Ważnym elementem umożliwiającym zapoznanie się z problematyką rolnictwa europejskiego są cykliczne spotkania z przedstawicielami organizacji rolniczych z Europy. Do tej pory spotkania te odbywały się pod hasłem „My farm – my future”, a wykładowcami byli przedstawiciele organizacji rolniczych z Włoch Matteo Pagliarani – AGIA Italy, który też pełni funkcję Vice-President CEJA European Council of Young Farmers, Litwy Vidmantas Gaidelis – Margas daržas Lithuania, Hiszpanii Santiago Campos Martinez – ASAJA Spain, Czech Vojtěch Pýcha – Young Agrarians Society of the Czech Republic, Estonii Janel Jan-Marcus Lohvart- Agletre OÜ Estonia. Ww. spotkania odbyły się w semestrze I natomiast w semestrze II zaplanowana jest ich kontynuacja. Należy podkreślić, że spotkania te pozwalają nie tylko poszerzyć wiedzę o sektorze rolnym ale także doskonalić umiejętności komunikacyjne także w obcych językach czyli umiejętności niezwykle ważne w pracy doradcy. Na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich szczególny nacisk kładziony jest na aspekty związane z praktycznym wykonywaniem zawodu, w związku z tym część zajęć prowadzonych na specjalistycznych przedmiotach jest prowadzona przez fachowców zajmujących się na co dzień doradztwem oraz ich szkoleniem z CDR Radom. Należy podkreślić, że Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie podpisał umowę z Centrum Doradztwa Rolniczego w zakresie szkolenia oraz przygotowania do zdawania egzaminów państwowych umożliwiających podjęcie pracy studentom jako doradca rolniczy. W semestrze II studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich dostali zaproszenie do udziału w szkoleniach dotyczących Wspólnej Polityki Rolnej organizowanym przez Ministerstwo Rolnictwa. Ważnym elementem pozwalającym zdobyć kompetencje zawodowe jest udział w imprezach branżowych w semestrze I studenci kierunku uczestniczyli w Krajowych Dniach Pola zorganizowanych w ODR Boguchwała natomiast w semestrze II w ramach zajęć będą uczestniczyć w warsztatach promujących krótkie łańcuch dostaw oraz produkty rodzime.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia. Zasady rekrutacji na stacjonarne studia wyższe II stopnia, na dany rok akademicki są zatwierdzane na posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i ogłaszane na stronie internetowej UP (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/niezbednik-kandydata/>). Warunki, tryb oraz terminy rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w UP w Lublinie w roku akademickim 2024-2025 określa Uchwała nr 63/2022-2023 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie w roku akademickim 2024-2025 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/07/Uchwała-Senatu-nr-63.pdf>).

Informacje o wymaganiach stawianych kandydatom, warunkach rekrutacji na studia oraz kryteriach kwalifikacji dostępne są na głównej stronie internetowej Uczelni w zakładce „Rekrutacja” (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/rekrutacjanastudia/>), zaś informacje dla kandydatów dotyczące kierunku są zamieszczone na stronie Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarce w zakładce „Doradztwo w obszarach wiejskich – informacje rekrutacyjne” (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/doradztwo-w-obszarach-wiejskich-ii-stopnia/>). Rekrutacja na studia na kierunek prowadzona jest, podobnie jak na inne kierunki studiów w UP w Lublinie, z wykorzystaniem Systemu Internetowej Rekrutacji Kandydatów, w którym kandydaci dokonują rejestracji na wybrany kierunek oraz formę studiów (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/rekrutacjanastudia/>).

Oferta kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich kierowana jest osób, które uzyskały dyplom z tytułem zawodowym inżyniera na kierunku, na który ubiegają się lub z tytułem zawodowym inżyniera lub magistra inżyniera na kierunku pokrewnym (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/rekrutacjanastudia/kryteria-przyjec-ii-stopien/>). Zasady postępowania reguluje Uchwała nr 63/2022-2023 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie w roku

akademickim 2024-2025 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/07/Uchwala-Senatu-nr-63.pdf>). W postępowaniu rekrutacyjnym uwzględniany jest dyplom oraz średnia ocen ze studiów.

Zasady, warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych na innej uczelni wyższej, a także potwierdzania efektów uczenia uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów są spójne i przejrzyste określone Regulaminem Studiów UP w Lublinie (§8) i opublikowane na stronach www uczelni: <https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>. Student innej uczelni, po zaliczeniu co najmniej pierwszego semestru może być przyjęty na studia na kierunku Doradztwa w obszarach wiejskich za zgodą Dziekana Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, wyrażoną w drodze decyzji, jeżeli dostarczył zaświadczenie potwierdzające status studenta i informujące o wypełnieniu wszystkich obowiązków wynikających z przepisów obowiązujących w uczelni, którą opuszcza, i ponadto spełnia wymagania rekrutacyjne na oceniany kierunek. Dziekan stwierdza zbieżność uzyskanych przez studenta efektów uczenia z efektami określonymi w programie studiów ocenianego kierunku oraz przypisuje studentowi za osiągnięte poza jednostką efekty uczenia taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom uczenia uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. W przypadku stwierdzenia różnic programowych w liczbie nie większej niż 24 punkty ECTS, Dziekan wyznacza przedmioty w celu uzupełnienia brakujących w programie efektów uczenia. Realizacja przedmiotów uzupełniających odbywa się w trakcie pierwszych dwóch semestrów po przeniesieniu.

Studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich mogą realizować część programu studiów poza UP w Lublinie, w innej uczelni polskiej lub zagranicznej w szczególności na podstawie porozumień międzyuczelnianych wynikających z uczestnictwa UP w Lublinie w krajowych (MOST-AR) (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/mostar/>) lub międzynarodowych programach wymiany studentów (program ERASMUS+) (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Realizacja określonej części programu studiów poza macierzystą uczelnią odbywa się za zgodą Dziekana według procedur obowiązujących dla poszczególnych programów.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów

Ogólne zasady i warunki potwierdzania efektów uczenia (PEU) uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia określa Uchwała nr 69/2018-2019 Senatu UP w Lublinie z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie Zasady, warunki i tryb PEU określa załącznik do ww. Uchwały (https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwaly%202018-2019/069/zalacznik_do_69.pdf).

Kandydat może zapoznać się z ogólnymi zasadami dotyczącymi PEU zamieszczonymi na stronie internetowej uczelni oraz skontaktować się z konsultantem PEU (pracownik Działu Organizacji i Toku Studiów), który pełni rolę pierwszego kontaktu w procedurze PEU na poziomie uczelni. Konsultant wyjaśnia kandydatowi zasady, warunki i tryb postępowania przy potwierdzaniu efektów uczenia się, weryfikuje spełnienie warunków formalnych, wstępnie rozpoznaje kierunki, poziomy i profile, dla których efekty uczenia mogą zostać potwierdzone, wskazuje sposób postępowania w procedurze PEU oraz kieruje do właściwego pełnomocnika dziekana ds. PEU. Weryfikacji efektów uczenia dokonuje Wydziałowa Komisja PEU - powołana przez Pełnomocnika dziekana ds. PEU w trybie określonym w Załączniku do uchwały Senatu nr 69/2018-2019 z dnia 24 maja 2019 r. W wyniku PEU studentowi można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS wymaganych do uzyskania kwalifikacji na ocenianym kierunku. Do tej pory nie korzystano z tej formy potwierdzania efektów uczenia na ocenianym kierunku.

Zasady i procedury dyplomowania

Zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania są przejrzyste i ogólnie dostępne na stronach internetowych uczelni. Warunki i tryb dyplomowania są określone w Regulaminie Studiów UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>), w punktach: Praca dyplomowa (§33 do §38) Egzamin dyplomowy (§42 do §43) oraz w przyjętych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki zasadach dyplomowania określonych w Instrukcji nr 10. (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/10.instrukcja_procesu_dyplomowania_2020.pdf)

Student studiów ocenianego kierunku II stopnia przygotowuje pracę dyplomową/ magisterską, o tematyce zgodnej z kierunkiem studiów, przyjętymi efektami uczenia się oraz mieszczącej się w obszarach dyscyplin przyporządkowanych kierunkowi. Mogą poruszać m.in.: tematykę doradztwa technologicznego, hodowlanego, możliwości i sposobów wdrażania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i programów rolnośrodowiskowego, modernizacji gospodarstw rolnych, sposobów wspierania rozwoju małej przedsiębiorczości na wsi, działania na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego itp. Praca magisterska powinna spełniać warunki dotyczące m.in. umiejętności poprawnego stawiania tez naukowych, określania zakresu i celu pracy, posługiwanie się metodami badawczymi w rozwiązywaniu hipotezy badawczej, doboru metod badawczych i statystycznych oraz ich uzasadniania, opracowywania wyników badań i przeprowadzania dyskusji, formułowania wniosków z uzyskanych wyników badań.

Student II studiów kierunku Doradztwa w obszarach wiejskich może przystąpić do egzaminu dyplomowego po udokumentowanym zaliczeniu wszystkich semestrów oraz uzyskaniu pozytywnej opinii i recenzji pracy dyplomowej magisterskiej. Egzamin dyplomowy na ocenianym kierunku jest egzaminem ustnym i odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana zgodnie z §41 Regulaminu Studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>). W skład Komisji wchodzi: Dziekan lub Prodziekan jako przewodniczący, nauczyciel akademicki kierujący pracą i recenzent. Egzamin dyplomowy przebiega zgodnie z instrukcją dyplomowania nr 10 (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/10.instrukcja_procesu_dyplomowania_2020.pdf).

Podczas egzaminu dyplomowego student prezentuje pracę magisterską i odpowiada na trzy pytania zadane przez członków komisji. Pytania mogą być związane ze wszystkimi modułami realizowanymi w czasie studiów (mogą być losowo wybierane przez studenta z puli pytań zgłoszonych przez nauczycieli realizujących treści kształcenia z modułów na ocenianym kierunku) oraz z tematyką pracy dyplomowej. Treść pytań wraz z ocenami umieszcza się w protokole. Ocenę końcową ze studiów określa się zgodnie z obowiązującym aktualnie Regulaminem Studiów UP w Lublinie (§ 46, pkt.7.) (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>).) Po zdaniu egzaminu student uzyskuje tytuł zawodowy magistra inżyniera (II stopień studiów) i dyplom magistra inżyniera. Jednym z narzędzi monitorowania i oceny postępów studentów ocenianego kierunku jest analiza uzyskanych ocen końcowych z danego modułu. Nauczyciel odpowiedzialny za przedmiot prowadzony na ocenianym kierunku w danym roku akademickim sporządza do 21 lutego (sesja zimowa) i 30 września (sesja letnia) zestawienie ocen końcowych z przedmiotu, które po każdym terminie zaliczenia/egzaminu wpisuje w protokoły. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia w zakresie monitorowania działa zgodnie z instrukcjami Wydziałowymi (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>) i uczelnianymi (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/centrum-dydaktyki/>). Po każdym semestrze sporządza raporty z oceny efektów uczenia i jakości kształcenia, które omawiane są na Kolegium Wydziału, a następnie kierowane do analizy w Radach Programowych. W przypadku modułów, w których udział ocen niedostatecznych przekracza 30% z ostatniego egzaminu lub zaliczenia przedmiotu, rozpoczynana jest procedura naprawcza, a propozycje istotnych zmian w procesie kształcenia są opiniowane przez Kolegium Wydziału. W pozostałych przypadkach osoba odpowiedzialna za moduł analizuje poprawność doboru metod efektów uczenia się oraz zasadność oceny (Instrukcja nr 1.

Instrukcja weryfikacji efektów uczenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf). Działania te

mają na celu bieżącą ocenę prowadzonych zajęć i służą do podejmowania działań naprawczych w procesie dydaktycznym i przyczyniają się do doskonalenia procesu nauczania i uczenia się studentów. Studenci przyjęci na I rok studiów na kierunku Doradztwa w obszarach wiejskich mogą być skreśleni z listy w sytuacji niepodjęcia studiów od dnia 1 października, czy rezygnacji z nauki w trakcie pierwszego semestru. Nieliczne osoby są skreślane z listy studentów z powodu braku zaliczenia wszystkich modułów w semestrze. Na wyższych latach studiów zdarzają się sporadyczne rezygnacje z kontynuowania nauki.

Wszystkie dane liczbowe, jak np.: liczby studentów zaliczających poszczególne semestry, kończących studia, dane kierowane do GUS, czy systemu POL-on są statystycznie opracowywane przez pracowników dziekanatu. Te informacje również poddawane są analizie, której wyniki służą do wyznaczania konieczności wprowadzania ewentualnych działań naprawczych.

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów ocenianego kierunku regulują rozwiązania przyjęte przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie dotyczące procesu kształcenia: Regulamin studiów, Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia oraz procedury przyjęte na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Zgodnie z Instrukcją nr 1 ([https://up.lublin.pl/biologia/wp-](https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf)

[content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf](https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf)). Weryfikacji efektów uczenia się na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, sposoby weryfikacji efektów uczenia się (oddzielnie dla każdego efektu uczenia się) oraz formy dokumentowania osiągniętych efektów uczenia się założonych w poszczególnych modułach określone są w opisach modułów. Studenci informowani są o nich na pierwszych zajęciach w semestrze. Zastosowanie konkretnej metody zależne jest od zakładanych efektów uczenia się, a wybór metody zależy od prowadzącego zajęcia. Dokumenty potwierdzające osiągnięcie przez studenta założonych w programie efektów uczenia (prace zaliczeniowe, egzaminacyjne, testy, projekty, sprawozdania, konspekty, prezentacje, dziennik prowadzącego, oraz inne materiały) są archiwizowane przez nauczycieli w teczkach przedmiotów lub w formie cyfrowej przez okres nie krótszy niż rok po zakończeniu cyklu kształcenia w celu dokonywania cyklicznych przeglądów. Zgodnie z instrukcją nr 1 nauczyciele przechowują w teczkach przedmiotów lub w formie cyfrowej wszystkie prace egzaminacyjne i wybrane prace zaliczeniowe (etapowe) oraz dzienniki zajęć.

Sposoby weryfikacji założonych efektów uczenia się w poszczególnych modułach, określone są w opisach modułów. Zaleca się stosowanie poniższego ramowego systemu oceny studentów:

a) przedmioty kończące się zaliczeniem / egzaminem – zaliczenie / egzamin może mieć formę pisemną lub ustną (również z wykorzystaniem infrastruktury technologicznej np. Eduportal, Teams etc.). O formie egzaminu oraz sposobie zaliczenia prowadzący ma obowiązek poinformować studentów w trakcie pierwszych zajęć z modułu, dotyczy również kształcenia na odległość. W przypadku formy ustnej egzaminu/zaliczenia (również w formie zdalnej), egzaminator jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji zawierającej: imię i nazwisko studenta, numery zadanych pytań z listy lub treści zadawanych pytań i oceny z każdego pytania, a student powinien mieć włączony mikrofon i kamerę.

b) do uzyskania oceny pozytywnej koniecznym jest, aby student posiadał wszystkie efekty uczenia się (wiedzę, umiejętności) zawarte w module – w stopniu co najmniej dostatecznym oraz kompetencje społeczne.

Kryteria stosowane przy ocenie zaliczenia /egzaminów i prac kontrolnych.

Na Wydziale reguluje je Instrukcja nr 1. dotycząca weryfikacji efektów uczenia na wydziale nauk o zwierzętach i biogospodarki (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf):

a) kryteria te określa prowadzący (odpowiedzialny za moduł) i przedstawia studentom w trakcie pierwszych zajęć. W okresie kształcenia w formie zdalnej student logując się na egzamin/zaliczenie zobowiązany jest do przestrzegania Regulaminu studiów oraz wytycznych wskazanych przez odpowiedzialnego za dany moduł.

Przy ocenie końcowej zaleca się stosowanie poniższych wartości, np.:

Ocena	Uzyskany procent sumy punktów oceniających stopień wymaganej wiedzy/umiejętności
Niedostateczny (2,0)	<51%
Dostateczny (3,0)	51%-60%
Dostateczny plus (3,5)	61%-70%
Dobry (4,0)	71%-80%
Dobry plus (4,5)	81%-90%
Bardzo dobry (5,0)	91%-100%

lub kryteria oceny ustala odpowiedzialny za moduł i umieszcza w opisie modułu

b) w przypadku braku uzyskania przez 30% studentów w ostatnim terminie egzaminów i zaliczeń zakładanych efektów w modułach (30% ocen niedostatecznych) osoba odpowiadająca za moduł:

- informuje kierownika jednostki
- wspólnie analizują przyczyny
- wprowadzają program naprawczy przy wsparciu jednostki
- kierownik / dyrektor jednostki sporządza notatkę i przekazuje WKdsJK

c) w pozostałych przypadkach osoba odpowiadająca za moduł analizuje poprawność doboru metod efektów uczenia się oraz zasadność oceny, a następnie:

- informuje kierownika jednostki
- wspólnie analizują i decydują o wprowadzeniu zmian w module w zakresie treści i doboru metod
- kierownik / dyrektor jednostki sporządza notatkę o zmianach i przekazuje WKdsJK.

Oceny z egzaminów, zaliczeń, sprawdzianów, kolokwium, ćwiczeń i projektów są udostępniane w sposób najbardziej dogodny dla studentów po uprzednich konsultacjach m.in. po uzyskaniu zgody studentów i zakodowaniu danych osobowych (numer albumu) na stronie platformie edukacyjnej lub za pomocą e-maila grupowego. Zasady zaliczenia etapów studiów przez studenta określa Regulamin Studiów UP w Lublinie. Nauczyciel odpowiedzialny za przedmiot w porozumieniu ze starostą roku ustala terminy egzaminów/zaliczeń. Informacja o terminach egzaminów jest podawana do wiadomości studentów najpóźniej na 2 tygodnie przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. Informację o wynikach egzaminu/zaliczenia nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot wprowadza do Wirtualnego Dziekanatu, co jest równoznaczne z ogłoszeniem wyników z egzaminu/zaliczenia dla studentów, oraz przekazuje prawidłowo wypełniony protokół do dziekanatu w terminie do 5 (pięciu) dni roboczych od daty przeprowadzonego zaliczenia/egzaminu. Studentowi przysługuje prawo wglądu do ocenionej pisemnej pracy egzaminacyjnej w okresie poprzedzającym kolejny termin egzaminu, zaś w przypadku drugiego terminu poprawkowego w okresie 2 tygodni po jego przeprowadzeniu. W przypadku uzyskania na egzaminie oceny niedostatecznej, studentowi przysługuje prawo do dwukrotnego przystąpienia do egzaminu poprawkowego z każdego modułu, przy założeniu, że drugi egzamin poprawkowy jest egzaminem ostatecznym. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie przez studenta efektów uczenia się poprzez zaliczenie zajęć i praktyk przewidzianych w programie studiów, którym przypisano punkty ECTS w terminach określonych w organizacji roku akademickiego. Student, który uzyskał zaliczenie

semestru zostaje zarejestrowany decyzją dziekana na kolejny semestr. Działania prowadzone na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi koordynuje specjalista ds. osób niepełnosprawnych w Dziale Organizacji i Toku Studiów. Organizacja i sposób realizacji procesu dydaktycznego, w tym zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się, uwzględniają szczególne potrzeby studentów będących osobami z niepełnosprawnością. W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się studenci proszą o pomoc opiekuna roku, którego powołuje Dziekan z grona nauczycieli akademickich na cały okres studiów danego rocznika lub bezpośrednio dziekana/prodziekana. W sytuacji gdy zachowanie studenta lub prowadzącego jest nieetyczne lub niezgodne z prawem sprawa kierowana jest do Rzecznika Dyscyplinarnego (ds. studentów lub ds. nauczycieli akademickich; <https://up.lublin.pl/universytet/wladze/rzecznicy-dyscyplinarni/>).

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie do weryfikacji osiągania efektów uczenia się służą: egzaminy, testy, prace pisemne, prace dyplomowe (projekt inżynierski) i egzamin dyplomowy, a w trakcie samych zajęć: referaty, eseje, projekty, prezentacje, obserwacje aktywności w pracy grupowej i dyskusjach, sposób zadawania pytań i argumentacji, umiejętność wyciągania wniosków. System pozyskiwania informacji od studentów nt. zajęć dydaktycznych obejmuje - elektroniczną powszechną dobrowolną ankietę składającą się z kilku prostych pytań, elektroniczną pogłębioną ankietę skierowaną do absolwentów. Wyniki ankiet są analizowane przez WKdJK i prezentowane są na Kolegium Wydziału w którego skład wchodzi m.in. wszyscy kierownicy Jednostek Wydziału. Zadaniem kierowników jest przekazanie informacji nauczycielom oraz podjęcie wspólnych działań poprawiających jakość. Wyniki ankiet dotyczących oceny zajęć przez studentów są udostępnione prowadzącym zajęcia na indywidualnych kontaktach wirtualnego dziekanatu, tak by każdy z nauczycieli mógł po zakończeniu zajęć przeanalizować prowadzenie zajęć i dało podstawę do głębszej analizy jakości zajęć.

W sprawozdaniu z realizacji studenckiej praktyki zawodowej student wymienia wykonane w trakcie praktyki zadania, natomiast opiekun praktyki ocenia realizację założonych dla niej efektów uczenia. Po zapoznaniu się studenta z opinią opiekuna, praktykę zalicza dziekan. Student po egzaminie z praktyk wypełnia anonimowo ankietę, która pozwala na dodatkową ocenę odbytych praktyk.

Metody i formy weryfikacji efektów uczenia się prowadzące do nabycia umiejętności praktycznych są zależne od treści merytorycznych danego przedmiotu oraz form prowadzenia zajęć, wybór metod i form weryfikacji efektów dokonywany jest przez prowadzącego, określony w trakcie kursu. Dla ćwiczeń są to: odpowiedzi ustne, prace pisemne, projekty, kolokwia cząstkowe i zaliczeniowe, dla zajęć laboratoryjnych - sprawozdania, dla wykładów i seminariów - prezentacja, udokumentowane opracowanie na zadany temat, analiza literatury z wykazem źródeł bibliograficznych. Szczegółowe informacje dotyczące form i metod weryfikacji osiągnięcia przez studenta efektów uczenia podane są w module przedmiotu. Wykaz efektów uczenia przyjętych dla kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich wraz z odniesieniem do efektów uczenia dla kwalifikacji na odpowiednim poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji zestawiono w programie studiów.

W przypadku przedmiotów składających się jedynie z wykładów ocena końcowa wystawiana jest na podstawie wyników pisemnego egzaminu/zaliczenia końcowego, ale czasem ze względu na specyfikę przedmiotu uwzględniana jest również aktywność studenta – udział w dyskusji umożliwia efektywniejszą ocenę kompetencji społecznych. W przypadku części kierunkowych przedmiotów, które są prowadzone w formie zarówno wykładu, jak i ćwiczeń, ocena końcowa wystawiana jest na podstawie egzaminu końcowego w formie pisemnej (student może przystąpić do egzaminu po zaliczeniu ćwiczeń na podstawie wymogów doprecyzowanych w module i przekazanych podczas pierwszych zajęć): pytania egzaminacyjne obejmują pełny zakres treści przedmiotu (np. Dobra praktyka rolnicza, Interwencje rolnośrodowiskowo-klimatyczne). W części realizowanych na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, efekty uczenia weryfikuje ocena z egzaminu oraz wyniki pracy studenta w trakcie semestru (zaliczenia cząstkowe, aktywność na zajęciach, referaty, projekty, prace testowe, czy prezentacje). Na ocenę końcową z przedmiotu składają się wówczas ocena z części ćwiczeniowej oraz wykładowej (wagę ocen ustalają proporcje określone przez nauczyciela odpowiedzialnego za przedmiot (Produkcja rolno przyjazna środowisku, Rolnictwo zrównoważone,

Formy i metody pracy oraz narzędzia wykorzystywane w pracy doradczej, Podejmowanie decyzji menadżerskich). W odniesieniu do przedmiotów kończących się zaliczeniem o końcowej ocenie decydują wyniki prac cząstkowych. Charakter metod weryfikacji wiedzy uzależniony jest od specyfiki przedmiotu, określony przez prowadzącego nauczyciela, wpisany w moduł przedmiotu, a informacja ta

przekazywana jest studentom na pierwszych zajęciach

.W chwili pisania raportu nie zostały jeszcze ustalone tematy prac magisterskich. Tematy prac magisterskich zostaną ustalone na początku semestru II podczas zajęć seminaryjnych. Tematyka prac magisterskich będzie obejmować problematykę dotyczącą m.in. interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa w świetle norm GAEC i wymogów SMR, możliwości wykorzystania środków unijnych, pochodzących np.: z działania „Premie dla młodych rolników”, Planu Strategicznego WPR 2023-2027, czy programu Ekoschemat, a także tematyki dotyczącej rolnictwa ekologicznego, czy spółdzielczości rolniczej.

Tematyka prac magisterskich na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich będzie się wpisywać w zakładane efekty uczenia. Zakładamy, że tematyka w/w prac będzie związana z zainteresowaniami naukowymi studentów znajdującymi odzwierciedlenie w pracach w ramach Kół Naukowych lub i ich Sekcji. lub też zainteresowaniami badawczymi promotorów i ich publikacjami z zakresu proponowanej studentom tematyki wpisującej się w naukowy profil jednostki, w której promotor jest zatrudniony. Zainteresowania badawcze studentów weryfikowane są ponadto pod kątem możliwości przeprowadzenia badań lub pozyskania wyników do analizy statystycznej.

W związku z wprowadzeniem przez MNiSW oraz ZUS ogólnopolskiego systemu badania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA), Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie zawiesił wdrożenie własnego systemu monitorowania losów absolwentów. Przygotowywaniem analiz i ocen sytuacji studentów i absolwentów na rynku pracy oraz informowaniem władz Uczelni i jej wydziałów o tendencjach na rynku pracy mogących mieć wpływ na profil kształcenia oraz badaniem losów i monitorowaniem karier zawodowych absolwentów Uczelni zajmuje się Biuro Rozwoju Kompetencji Studentów funkcjonujące w strukturze Działu Organizacji i Toku Studiów. Prowadzi ono również ankietyzację absolwentów, którzy nie wykazują dużego zainteresowania raportowaniem swoich losów na polu zawodowym. Ponadto Biuro otrzymuje z Wojewódzkiego Urzędu Pracy opracowania pt.: „Ranking szkół wyższych według poziomu bezrobocia absolwentów (rok akademicki 2018/2019 – 0% bezrobotnych absolwentów, 2019/2020 – 1,9% bezrobotnych)” oraz „Losy absolwentów szkół wyższych województwa lubelskiego. Raport z badań ilościowych”.

Warto nadmienić, że na ocenianym kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich pierwsi absolwenci kierunku zakończą naukę w czerwcu 2025 roku. Jednak co warto zauważyć, część studentów odbywających praktykę zawodową już otrzymała oferty pracy w zawodzie. Jednocześnie wpływają na Uczelnie oferty pracy dla doradców, co pozwala sądzić, że absolwenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich nie powinni mieć trudności z podjęciem pracy po ukończeniu studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia. Obecnie kadra nauczycieli akademickich na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki liczy 102 osoby, w tym: 23 z tytułem profesora, 27 ze stopniem doktora habilitowanego, 39 - doktora oraz 6 - magistra i 7 mgr. inż., w tym 94 pracowników zdobyło tytuły naukowe w dyscyplinie zootechnika/zootechnika i rybactwo, 3 - biologia, 2 - technologia żywności i żywienia oraz po jednym pracowniku w dyscyplinach: biologia medyczna, biotechnologia i chemia. W roku 2023/2024 za zajęcia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich odpowiedzialna jest obsada nauczycieli odpowiedzialnych za moduły: 23 nauczycieli, którzy realizują badania i publikują w dyscyplinach naukowych: Zootechnika i Rybactwo (11. nauczycieli), Rolnictwo i ogrodnictwo (5. nauczycieli), Ekonomia i finanse (2 osoba), oraz Inżynieria mechaniczna (1 osoba) oraz wykładowcy języków obcych Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (4 osoby). Obsadę kierunku poszerzono także o kadre spoza Uczelni, ściśle związaną z praktycznym wymiarem kierunku, tj. osoby zatrudnione w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (19 osób). Każdy z pracowników CDR przeprowadził zajęcia ze studentami z zakresu jakim zajmuje się w praktyce. Dodatkowo wykłady z przedmiotu „Propedeutyka doradztwa rolniczego” zostały przeprowadzone przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie w wymiarze 15h. Szczegółowe dane potwierdzające kompetencje kadry w załączniku (Zał. 2.4.). Prawidłową realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku gwarantują nauczyciele akademicy o potwierdzonych kompetencjach. Posiadają oni dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie wiodącej dyscypliny naukowej - zootechnika i rybactwo oraz rolnictwo i ogrodnictwo, do których odnoszą się efekty uczenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest odpowiednia dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów. Wśród zasobów dydaktycznych Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki do najważniejszych osiągnięć dydaktycznych można zaliczyć: doskonale przygotowaną kadre naukowo-dydaktyczną, która oprócz publikacji wyników badań naukowych przygotowała również, w ocenianym okresie 2019-2024, 5 publikacji dydaktycznych w formie monografii/rozdziałów monografii lub artykułów naukowych polecanych studentom w procesie dydaktycznym.

Zaplecze dydaktyczne Wydziału pozwala również na odbywanie staży i praktyk krótko- i długoterminowych w postaci własnych stacji doświadczalnych i gospodarstw doświadczalnych z bazą noclegową (Gospodarstwo Doświadczalne „Felin”, Stacja Dydaktyczno-Badawcza Zwierząt Drobnych im. Laury Kaufman, Stacja Dydaktyczno-Badawcza Małych Przeżuwaczy im. Prof. T. Efnera, 2 gospodarstwa doświadczalne w Uhrusku i Czesławicach). W gospodarstwach i stacjach doświadczalnych Uczelni na bieżąco prowadzona jest produkcja zwierzęca oraz badania naukowe na zwierzętach, co umożliwia wprowadzenie studentów nie tylko w zootechniczne, pielęgnacyjne zagadnienia praktycznie, ale również w ich aspekt naukowy. Do istotnych osiągnięć dydaktycznych Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki należy również aktywność pracowników i studentów na polu popularyzacji nauki. Jest ona prowadzona w bardzo aktywnie, w szeroki sposób angażując zarówno nauczycieli, jak i studentów. Popularyzacja nauki prowadzona jest m.in. przez prowadzenie wykładów w szkołach, pogadek na wystawach, festynach lokalnych, festiwalach tematycznych itp. skierowanych dla mieszkańców (np.: Lubelski Festiwal Nauki - LFN), popularnonaukowe prezentowanie problemów zootechnicznych na targach, wystawach, konkursach tematycznych organizowanych w środowisku zootechnicznym, a także wywiadach i materiałach filmowych przygotowywanych dla szerokiego odbiorcy (273 spotkań w latach 2019-2024, w tym m.in.: 76 wykładów/projektów na LFN, czy około 28 prelekcji/wywiadów na wystawach zwierząt/targach Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami są odpowiednie do kształcenia na ocenianym kierunku. Za zajęcia dydaktyczne na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich odpowiada 23 nauczycieli akademickich, głównie pracownicy Wydziału, w tym: 6 z tytułem profesora, 7 ze stopniem dr hab., 6 ze stopniem doktora oraz 4 magistrów (lektorzy języków obcych). Propozycję osób odpowiedzialnych za przedmiot zgłasza kierownik Katedry/Instytutu. Zajęcia prowadzone są przez nauczycieli specjalizujących się w danych zagadnieniach (Zał. 2.2). Przedmioty kierunkowe prowadzone są przez nauczycieli specjalizujących się w obszarze wiedzy odpowiadającej realizowanym przedmiotom. Przedmioty z dyscypliny zootechnika i rybactwo realizują głównie pracownicy Wydziału przypisani do tej dyscypliny. W celu zapewnienia jakości kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia z przedmiotów zawodowych i specjalistycznych oraz podniesienia jakości kształcenia powierza się zajęcia pracownikom naukowo-dydaktycznym i dydaktycznym zgodnie z zaleceniami Rady Programowej, po decyzji Dziekana Wydziału.

Kadra prowadząca zajęcia kierunkowe łączy działalność naukową z dydaktyczną. W latach 2019-2023 pracownicy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki opublikowali z listy A 694 publikacji uzyskując 72480 punktów o łącznym IF 1919,628 oraz 4/375 monografii/rozdziałów w monografii i 31 redakcji monografii naukowej (o ilości punktów 160/5750/545), a także 1 patent (75 pkt.) oraz zgłosili 847 komunikatów konferencyjnych i byli autorami 21 publikacji popularno-naukowych. W 2024 r. ich autorstwa ukazało się 76 publikacji z listy A (IF=201,2, 8280 pkt. MNiSW).

Nauczyciele z obsady ocenianego kierunku opublikowali w latach 2019-2023 opublikowali 250 publikacji naukowych z listy A (IF = 683,649, 25740 pkt MNiSW), 109 publikacji bez IF (3165 pkt.MNiSW) oraz 197 monografii i rozdziałów monografii (3355 pkt.), w tym w dyscyplinie Zootechnika i rybactwo - 155 publikacje naukowych z listy A (IF = 400,089, 16540 pkt MNiSW), 47 publikacji bez IF (1250 pkt. MNiSW) oraz 180 monografii i rozdziałów monografii (2730 pkt.), w dyscyplinie Rolnictwo i ogrodnictwo - 60 publikacje naukowych z listy A (IF = 150,315, 5410 pkt MNiSW), 47 publikacji bez IF (132 pkt. MNiSW) oraz 10 monografii i rozdziałów monografii (185 pkt.), w dyscyplinie Inżynieria mechaniczna - 33 publikacje naukowych z listy A (IF = 128,682, 3590 pkt MNiSW), 9 publikacji bez IF (300 pkt. MNiSW) oraz 1 rozdział monografii (20 pkt.) oraz w dyscyplinie ekonomii i finansów - 2 publikacje naukowych z listy A (IF = 4,562, 200 pkt MNiSW), 6 publikacji bez IF (280 pkt. MNiSW) oraz 6 monografii i rozdziałów monografii (420 pkt.). W 2024 r. ich autorstwa ukazało się 43 publikacji z listy A (IF=115,8, 4460 pkt. MNiSW), 14 publikacji bez IF (395 pkt. MNiSW) oraz 1 rozdział monografii (5 pkt.). Nauczyciele prowadzący zajęcia realizowali i realizują projekty badawcze (NCN, MEiN, RID. MRiRW oraz innych zewnętrznych źródeł finansowania). Zgłosili komunikaty i publikacje powstałe z badań ze studentami (szczegółowe dane do wglądu w czasie wizytacji).

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia. Polityka kadrowa na Wydziale umożliwia dobór odpowiedniej kadry prowadzącej kształcenie, uwzględnia systematyczną jej ocenę. Pracownicy zatrudniani są na drodze konkursów na dane stanowisko. Muszą posiadać wykształcenie i umiejętności adekwatne do wymagań podanych w ogłoszeniu konkursowym. Nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie. Wypełniają arkusz oceny okresowej, który uwzględnia osiągnięcia naukowe, działalność dydaktyczną i organizacyjną. Komisja Wydziałowa ds. Kadr i Oceny Nauczycieli weryfikuje informacje i wystawia ocenę (pozytywną lub negatywną). Pracownik podlega również ocenie bezpośredniego przełożonego oraz Dziekana na podstawie hospitacji w czasie zajęć ze studentami (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/4.instrukcja_przeprowadzania_hospitacji_2020.pdf). W arkuszu są wpisywane punkty, które przyznają studenci na podstawie wypełnionych ankiet (w skali od 2 do 5). Studenci w anonimowej ankiecie oceniają sposób prowadzenia przedmiotów przez nauczyciela akademickiego (Instrukcja nr 6; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf). Ocena przeprowadzana z udziałem studentów, dostarcza wyniki, które są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju. Nauczyciel otrzymujący niskie noty jest motywowany do większej staranności w prowadzeniu zajęć przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, bezpośredniego przełożonego, dziekana. Ponadto Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia wraz z Radą Programową ocenianego kierunku corocznie analizuje, czy nauczyciele stanowiący prowadzący zajęcia dydaktyczne na kierunku, a także inne osoby biorące udział w procesie kształcenia mają odpowiednie kwalifikacje (tj. czy posiadany dorobek naukowy odpowiada obszarowi, do którego przypisany jest oceniany kierunek). Nauczyciel akademicki ma obowiązek na bieżąco uzupełniać informacje o swoim dorobku naukowym i doświadczeniu zawodowym, zgodnym z profilem kształcenia na ocenianym kierunku w Karcie Nauczyciela, która zgodnie z Harmonogramem działania na rok akademicki 2024/2025 jest zaktualizowana do dnia 30.09.2024r (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>) oraz przekazać swoje publikacje do ogólnie dostępnego systemu bibliotecznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego lub artystycznego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych.

Polityka kadrowa uczelni zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć. Władze Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Wydziału wspierają i motywują pracowników do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Co roku przyznawane są nagrody JM Rektora za działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i całokształt dorobku zgodnie z Zarządzeniem nr 34 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Przyznawania Nauczycielom Akademickim Nagród Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/04/34-1.pdf>). W latach 2018-2023 215 pracowników Wydziału zostało nagrodzonych za swoje osiągnięcia naukowe, organizacyjne lub naukowe, w roku 2022 JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie przyznał pracownikom Wydziału 30 nagród za działalność naukową i 14 za działalność organizacyjną. W 2023 roku w ten sposób zostało indywidualnie nagrodzonych 11 nauczycieli za działalność naukową, 4 za działalność organizacyjną i 1 za działalność dydaktyczną, a nagrodami zbiorowymi nagrodzono 1 zespół za działalność naukową i 4 zespoły - za działalność organizacyjną, w tym 10 nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku (2 narody za działalność naukową, 1 za dydaktyczną i 5 nagród za działalność organizacyjną). Dodatkowo Rektor (Załącznik do Zarządzenia Rektora UP w Lublinie Nr 34/2021, Regulamin Przyznawania Nauczycielom Akademickim Nagród Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego W Lublinie) do 2022 r. przyznawał nagrody naukowe w 3 kategoriach: za publikację o największej liczbie cytowań, za publikację z największym IF oraz za badania aplikacyjne im. Stanisława Staszica (§14). W 2017 roku nagrodę zespołową im. Stanisława Staszica za badania aplikacyjne pt.: „Wytworzenie syntetycznej linii owiec dla potrzeb praktyki rolniczej i doświadczalnictwa zootechnicznego” otrzymali pracownicy Wydziału (Tomasz Gruszecki, Czesława Lipecka, Anna Szymanowska, Marek Szymanowski, Monika Greguła-Kania, Paulina Nazar, Wiktor Bojar, Andrzej Junkuszew). Natomiast w 2020 r nagrodę im. Stanisława Staszica otrzymał prof. dr hab. Grzegorz Borsuk, za badania pod nazwą „Wdrożenie dwóch suplementów diety dla pszczoł, Apistym i Apiflora”, objętych ochroną patentową oraz za współpracę z otoczeniem gospodarczym. Punktem wyjścia do opracowania suplementów diety dla pszczoł było uzyskanie z udziałem prof. G. Borsuka dwóch patentów na wynalazki pt.: „Szczepy bakterii z rodzajów Lactobacillus i Fructobacillus wyizolowane z przewodu pokarmowego pszczoł miodnych do zastosowania w zwalczaniu i zapobieganiu chorob pszczoł oraz preparaty probiotyczne na bazie takich szczepów bakterii” oraz „Preparaty roślinne do zastosowania w leczeniu nosekozy u pszczoł i poprawy ich odporności”.

W latach 2017-2022 10% pracowników Wydziału/dyscypliny otrzymywało nagrody projakościowe. Nagroda projakościowa przyznawana była na podstawie § 46 Statutu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2020/10/statut_up.pdf) oraz w oparciu o listy rankingowe przygotowane przez Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UP. Ranking uwzględniał sumaryczną punktację publikacji w czasopiśmie, materiałach i monografiach powyżej 70 punktów w przypadku kiedy pracownik był pierwszym lub korespondencyjnym autorem, a publikacja przypisana jest do dyscypliny, w której pracownik zadeklarował co najmniej 50% czasu pracy. W latach 2018-2020 czołowe miejsce w rankingu wszystkich pracowników Uczelni zajmował pracownik naukowo-badawczy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki: prof. dr hab. Katarzyna Ognik, która uzyskiwała średnio półtora do dwóch razy więcej punktów Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego jak następna osoba w rankingu.

Pracownicy mogą korzystać ze środków funduszu szkoleniowego Prorektora ds. Organizacji i Rozwoju Uczelni, na dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Co roku z tego sposobu wsparcia podnoszenia własnych kwalifikacji korzysta 10 -20 osób z Wydziału (w latach 2018-2022 - dofinansowano w ten sposób 75 szkoleń dla pracowników, natomiast w 2023r 25 pracowników Wydziału otrzymało dofinansowanie do zgłaszanych przez siebie szkoleń). Również dziekan Wydziału ma możliwość wspierać finansowo podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników Wydziału, z takiej formy wsparcia skorzystało w latach 2019-2023 – 12 nauczycieli akademickich, a w 2024 skorzystało 10 nauczycieli.

W celu podniesienia kwalifikacji, szkoleniowych i dydaktycznych coraz częściej pracownicy uczestniczą w różnych kursach, szkoleniach oraz wyjeżdżają w ramach programu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) i Erasmus+ na uczelnie zagraniczne. W latach 2018-2023 pracownicy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki 92 razy wyjeżdżali za granicę w celach służbowych, a w 2024 r było 5 takich wyjazdów (szczegółowe dane do wglądu w czasie wizytacji).

Od 2018 r. w ramach programu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej Nr. POWR.03.05.00-00-Z232/17 pt.: „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” dostępne są szkolenia dla pracowników naukowych w bardzo szerokim zakresie m.in.: doszkalające z zakresu języka angielskiego, kreatywnych metod w edukacji, wykorzystanie multimediów w procesie dydaktycznym itp. Do chwili obecnej skorzystało z tej oferty 20 pracowników naukowych Wydziału podnosząc swoje dydaktyczne kwalifikacje.

W roku 2019 w ramach szkolenia zagranicznego „Masters of Didactics” ” organizowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego 7 pracowników Wydziału uczestniczyło w intensywnym szkoleniu na University of Groningen (Holandia), Ghent University (Belgia) i Aarhus University (Dania). Obecnie trwa nabór ciągły na wyjazdy dydaktyczne STA i szkoleniowe STT pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w ramach programu Erasmus+ Szkolnictwo Wyższe „Mobilność Edukacyjna” w roku akademickim 2022-23 (<https://up.lublin.pl/blog/nabor-ciagly-na-wyjazdy-sta-i-stt-pracownikow-up-w-lublinie-w-roku-akad-2022-23/>) oraz dla pracowników naukowych dostępna jest aktualna oferta mobilności dydaktycznej STA JUNIA 2022-23 (<https://up.lublin.pl/blog/oferta-sta-junia/>).

Kadra prowadząca zajęcia na Wydziale rozwija się naukowo, co skutkuje awansami (szczegółowe dane do wglądu w czasie wizytacji). W latach 2019-2024 tytuł profesora uzyskało 17 osób, 10 osób - stopień naukowy doktora habilitowanego, a 34 doktora itp.).

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

W polityce kadrowej Wydziału uwzględniana jest również aktywność pracowników szczególnie zaangażowanych w działalność dydaktyczną, zwłaszcza w zakresie zaangażowania w opiekę nad studentami w licznych sekcjach kół naukowych. Kolegium Wydziału wnioskuje do JM Rektora o przyznanie nagród za działalność organizacyjną dla osób wyróżniających się w tym zakresie. Władze Wydziału dbają również o pozyskiwanie i rozwój młodej kadry naukowo-dydaktycznej. W dobie trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na prowadzenie badań, Uczelnia prowadzi wewnętrzny konkurs projektów badawczych dla młodych naukowców, a najlepszym przyznaje fundusze (https://up.lublin.pl/nauka/dzial-nauki/finansowanie-nauki/mlodzi-naukowcy-i-doktoranci/#akty_prawne). Procedurę konkursową przydzielania funduszy, a następnie kontrolę zgodności ich wykorzystania z założonym i zaakceptowanym planem przeprowadza powołana przez Rektora Komisja ds. Rozwoju Młodych Naukowców.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		

2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

.....

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych znacząco przekracza potrzeby kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, a z pewnością jest dostosowana do obecnej liczby studentów oraz profilu badań naukowych. Wydziałowa sala wykładowa przy ul. Akademickiej 13, została poddana w ostatnich latach remontowi oraz dostosowaniu jej do nowych wyzwań związanych z procesem dydaktycznym wprowadzając m.in. system umożliwiającą prowadzenie zajęć na odległość. Studenci kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich zwierząt mogą korzystać też z sal wykładowych i ćwiczeniowych w budynku Wydziału Medycyny Weterynaryjnej, 2 auli wykładowych w budynku „Agro I” oraz 3 specjalistycznych sal wykładowo-konferencyjnych (po 150 miejsc) i konferencyjnych o pow. 1509 m² w nowoczesnym ogólnouczelnianym kompleksie budynków dydaktycznych „Agro II”. Wszystkie sale są wyposażone w sprzęt audio-video-multimedialny i nagłośnienie, regulację oświetlenia, a część z nich jest klimatyzowana. Wydział posiada sale audytoryjne, sale seminaryjne, sale laboratoryjne do ćwiczeń z biochemii, mikrobiologii, genetyki, a także 3 pracownie komputerowe dysponujące specjalistycznym oprogramowaniem komputerowym (54 miejsca). Sale w których prowadzone są zajęcia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich wyposażone są w specjalistyczne pomoce dydaktyczne umożliwiające studentom doskonalenie swoich umiejętności, sale te wyposażone są też w systemy umożliwiające prowadzenie procesu kształcenia na odległość. Studenci korzystają również z sal audytoryjnych i audytoryjno-laboratoryjnych jednostek, których pracownicy prowadzą zajęcia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Pomieszczenia te są wyposażone w nowoczesną aparaturę badawczą i sprzęt pozwalający na uzyskanie przez studentów praktycznych umiejętności z zakresu treści programowych kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Dostępne są także laboratoria językowe Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (6 sal o łącznej pow. 251,29 m²), wyposażonych w sprzęt audio-video-multimedialny dla grup studentów 11-24-osobowych. W poszczególnych jednostkach wydziału znajdują się sale seminaryjne, laboratoria i pracownie specjalistyczne dostosowane do ich działalności naukowo-dydaktycznej. W powiązaniu z liczbą studentów na Wydziale podana liczba sal stanowi zaplecze znacząco przekraczające potrzeby prowadzenia zajęć o charakterze wykładowym, ćwiczeniowym oraz seminaryjnym. Studenci wykonujący prace dyplomowe mogą również wykonywać analizy w Centralnym Laboratorium Badawczym UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/uslugi/centralne-laboratorium/>) wyposażonym w specjalistyczną aparaturę badawczą.

Baza dydaktyczna wykorzystywana w trakcie procesu dydaktycznego na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, w której poza uczelnią prowadzone są zajęcia i praktyki zawodowe, a także prowadzone są badania naukowe to liczne stacje doświadczalne. Studenci kierunku mogą zapoznać się w Stacjach Badawczych należących do Wydziału oraz w gospodarstwach Doświadczalnych będących własnością Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z warunkami pracy w gospodarstwach rolnych.

W ramach Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki funkcjonują Stacje Dydaktyczno-Badawcze, których celem jest nabycie przez studentów umiejętności praktycznych, umożliwienie

bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami. Należą tutaj wykorzystywane do kształcenia studentów kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich: Stacja Badawcza i Ośrodek Dydaktyczno-Szkoleniowy Jeździectwa i Hipoterapii, Stacja Doświadczalna Małych Przeżuwaczy czy Stacja Dydaktyczno-Badawcza Zwierząt Drobnych im. Laury Kaufman w Felinie.

Budynki Stacji Badawczej i Ośrodka Dydaktyczno-Szkoleniowego Jeździectwa i Hipoterapii wyposażone są w boksy w których znajdują się automatyczne poidła, żłoby i lizawki solne. W każdym budynku znajduje się siodlarnia i paszarnia. Siodlarnie wyposażone są w wieszaki na siodła i ogłowia oraz specjalistyczne szafki na drobny sprzęt jeździecki. Kolejnym budynkiem należącym do Ośrodka Jeździeckiego jest Powozownia, w której przechowywane są m.in. trzy nowoczesne powozy sportowe tzw. maratonówki, standardowe bryczki, nowoczesne i historyczne wozy konne, sanie i sulki. Kompletu uprzęży do wszystkich rodzajów powozów konnych przetrzymywane są natomiast w szorowni.

Do dyspozycji są 33 konie dydaktyczne, w tym 13 konie gorąckrwiste, 14 kuce felińskie oraz sześć mini-szetlandów. Konie i kuce użytkowane są wierzchowo, zaprzęgowo, jak również do hipoterapii, woltyżerki i hodowli. Do dyspozycji studentów przeznaczony jest kompletny sprzęt służący do jazdy wierzchem, zaprzęgów, lonżowania i innych rodzajów treningu koni. Do użytku przez studentów jest też zestaw przeszkód parkurowych i szranki do ustawienia czworoboku.

Praktyczne zajęcia prowadzone są w stajniach, na dwóch krytych ujeżdżalniach o powierzchni 935m² (z lustrami do korekty dosiady) i 612m², otwartej ujeżdżalni o powierzchni ponad 1500 m² (wszystkie ujeżdżalnie z systemowym podłożem jeździeckim i automatycznym nawilżaniem), jak również na lonżowniku lub pozostałych terenach należących do Ośrodka Jeździeckiego (m.in. wybiegi i pastwiska). Na terenie OJ znajduje się 10 piaszczystych padoków o łącznej powierzchni 0,67ha oraz ponad 3 ha pastwisk podzielonych na 12 kwater.

Ośrodek Jeździecki UP w Lublinie posiada certyfikację Polskiego Związku Jeździeckiego i certyfikat PTTK w zakresie szkolenia kadr. Na jego terenie organizowane są egzaminy na odznaki jeździeckie, regionalne zawody w skokach przez przeszkody oraz Akademickie Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Skokach przez Przeszkody i Ujeżdżeniu. Przeprowadzane są także liczne seminaria, konferencje oraz szkolenia. Ośrodek współpracuje z Lubelskim Związkiem Hodowców Koni w zakresie organizacji imprez hodowlanych. Ponadto, na jego terenie uruchomione są dwie ekologiczne ścieżki edukacyjne. Etapy ścieżek znajdują się nie tylko przy koniach i infrastrukturze hipicznej, ale też przy zagrodach i wybiegach dla kóz, bydła i alpak.

W 2022 r. został oddany do użytkowania budynek „Areny konnej” będący główną częścią inwestycji o nazwie Stacja Badawcza i Ośrodek Dydaktyczno-Szkoleniowy Jeździectwa i Hipoterapii. W skład budynku wchodzi kryta ujeżdżalnia o wymiarach ponad 2400 m² (wymiary umożliwiające organizację halowych zawodów jeździeckim rangi międzynarodowej) z systemowym podłożem jeździeckim, dwie multimedialne sale wykładowe z przeszkloną ścianą z widokiem na ujeżdżalnię, stajnia boksowa dla 20 koni z pomieszczeniami towarzyszącymi i strefa SPA dla koni (m.in. hydrobieżnia, solarium, płyta wibrująca, gabinet masażu), szatnie, siodlarnie, itd. Budynek ten powstał w ramach I etapu wspomnianej inwestycji, która w kolejnym kroku będzie poszerzona o sztucznie oświetlony hipodrom o wymiarach ponad 3500 m² (wymiary umożliwiające organizację otwartych zawodów jeździeckim rangi międzynarodowej), zadaszony lonżownik i zadaszoną karuzelę boksową.

W ramach Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki funkcjonują również Stacje Dydaktyczno-Badawcze, których celem jest nabycie przez studentów umiejętności praktycznych, umożliwienie bezpośredniego kontaktu ze zwierzętami oraz zaznajomienie się z chowem i hodowlą poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich. Należą tutaj:

Stacja Dydaktyczno-Badawcza Zwierząt Drobnych im. L. Kaufman w Felinie

(<https://up.lublin.pl/nauka/stacje-badawczo-dydaktyczne/>)

należąca do Instytutu Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki UP w Lublinie. Stacja składa się z pasieki oraz fermy drobiu i dysponuje dziewięcioma budynkami inwentarskim, z których w celach hodowlanych wykorzystywane są 4, zaś w celach doświadczalnych 3 obiekty. W ramach Stacji Dydaktyczno-Badawczej do dyspozycji studentów jest

pasieka dydaktyczno-doświadczalna spełniająca standardy nowoczesnej pasieki zawodowej. Pasieka prowadzona jest zgodnie ze światowymi standardami. Celem zapoznania studentów z współczesnymi technologiami pasiecznymi obejmującymi: gospodarke pasieczną, wychów matek pszczelich i ich naturalne i sztuczne unasienianie, wychów trutni oraz tworzenie odkładów, rodziny pszczele są utrzymywane w trzech nowoczesnych typach uli, wykonanych z tworzywa sztucznego: ulach korpusowych typu Dadanta (40 rodzin), ulach odkładowych (30 rodzin/odkładów) oraz w mini ulach (40 rodzin). Utrzymywane są dwie cenione współcześnie rasy pszczół, Buckfast i kraińska. Pasieka dysponuje pomieszczeniami do inkubowania czerwiu oraz prowadzenia klatkowych testów laboratoryjnych. Jednym z przedmiotów zainteresowań naukowych są zagadnienia związane z wychowem matek i ich unasienianiem instrumentalnym. Ponadto, w pasiece prowadzone są badania nad biologią pszczół i mechanizmami odporności rodzin pszczelich na niekorzystne warunki środowiska i pasożyty. Ponadto prowadzona jest praca nad optymalnym dostosowaniem pszczoły Buckfast do warunków Lubelszczyzny. Pasieka posiada zaplecze dydaktyczno-doświadczalne wyposażone między innymi w sprzęt i aparaturę badawczą wykorzystywaną we współczesnych badaniach apidologicznych. W ostatnich szesnastu latach w pasiece zrealizowano osiem projektów finansowane ze źródeł zewnętrznych.

W Stacji Dydaktyczno-Badawczej Zwierząt Drobnych im. Laury Kaufman w Felinie utrzymywane są obecnie dwie rasy kur oraz 6 rodów przepiórki japońskiej. Stada kur ras polbar (Pb) oraz zielononóżka kuropatwiana (Zk) są objęte Programem Ochrony Zasobów Genetycznych Populacji Kur Nieśnych. Obie populacje kur uczestniczą w programie na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej i są dofinansowane przez MRiRW.

Zielononóżka kuropatwiana objęta jest słownym znakiem towarowym (nr R-185993) przez Urząd Patentowy RP, do którego uprawnienia ma Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB w Chorzelowie. Populacje aktywne tych ptaków liczą po ok. 1200 osobników. Ród Zk jest najstarszym rodem tych ptaków, a Pb jedynym na świecie stadem hodowlanym tej rasy. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie jest także w posiadaniu 6 linii genetycznych przepiórek japońskich spośród, których 5 ma założone Księgi hodowlane oraz pozostaje pod oceną Krajowej Rady Drobniarstwa- Izby Gospodarczej w Warszawie. Trzy linie genetyczne (F11, F22, F33) należą do mięsnej rasy Faraon i przebywają w UP Lublin od 70 pokoleń. Przepiórki japońskie typu nieśnego (linie S11, S22, S33) zostały sprowadzone w 2007 roku ze Stacji Hodowli Drobiu w Ivance nad Dunajem i są pod opieką UP od 30 pokoleń. Reprodukacja każdej linii opiera się na 200 samicach i 60 samcach stada podstawowego. Praca hodowlana zmierza do poprawy cech reprodukcyjnych i mięsnych przy jednoczesnym zachowaniu jak największej zmienności genetycznej. Linie F11, F22, F33, S22 i S33 funkcjonują jako stada zarodowe wykorzystywane do tworzenia mieszańców towarowych. Zasoby Stacji Dydaktyczno-badawczej Zwierząt Drobnych im. Laury Kaufman służą przede wszystkim kształceniu kolejnych roczników studentów takich kierunków jak: Behawiorystyka zwierząt, Zootechnika, Doradztwo w obszarach wiejskich, Weterynaria, czy Bioinżynieria, a ostatnio także Bezpieczeństwo i Higiena Pracy czy Bezpieczeństwo i Certyfikacja Żywności. Studenci, oprócz odbywania zajęć terenowych czy praktyk programowych, prowadzą obserwacje i badania będące podstawą ich prac dyplomowych, ale także opracowań naukowych. Bardzo ważnym aspektem działalności Stacji jest możliwość prowadzenia badań naukowych. Ferma dysponuje budynkiem dostosowanym do utrzymania przepiórek w podziale na grupy (system klatkowy), pilotażowo wdrożone także wyposażenie dające podobne możliwości w budynku dla kur (system ściółkowy, w podziale na boksy). Infrastruktura stacji pozwala na prowadzenie badań z zakresu doskonalenia ptaków, zróżnicowanych sposobów ich chowu i żywienia, jak również behawioru drobiu, czy jakości pozyskiwanych surowców.

Stacja Badawcza Małych Przeżuwaczy im. T. Efnery w Bezku (<https://up.lublin.pl/nauka/stacje-badawczo-dydaktyczne/>)

utrzymuje stada doświadczalne owiec. Studenci mają możliwość prowadzenia tam badań i wykonywania prac dyplomowych. Obiekt funkcjonuje w ramach Katedry Hodowli Zwierząt i Doradztwa Rolniczego Wydziału NoZiB. Działalność Stacji ukierunkowana jest na produkcję owczarską i koziarską, na powierzchni 64 ha gruntów ornych. W obiekcie prowadzona jest hodowla czterech ras

owiec, tj. uhruskiej i świniarki – obu objętych programem ochrony zasobów genetycznych – oraz nowo wytworzona rasa BCP przez zespół pracowników Zakładu Hodowli Małych Przeżuwaczy. Stado podstawowe liczy łącznie 450 owiec matek. W Stacji odbywają się również ćwiczenia terenowe ze studentami różnych kierunków studiów w tym Doradztwa w obszarach wiejskich. Utrzymywane zwierzęta stanowią doskonałą bazę doświadczalną dla pracowników naukowych Uniwersytetu oraz do prowadzenia współpracy z zespołami innych uczelni oraz Instytutów naukowo-badawczych. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wraz z Regionalnym Związkiem Hodowców Owiec i Kóz jest właścicielem znaku towarowego „Jagnięcina z Lubelszczyzny”. Stacja spełnia funkcję obiektu dydaktycznego, badawczego, hodowlanego oraz produkcyjnego. Funkcją dydaktyczną Stacji jest realizacja zajęć praktycznych (tzw. terenowych) ze studentami m.in kierunku m.in. Doradztwo w obszarach wiejskich. Istniejąca baza socjalna pozwala również na prowadzenie krótko i długoterminowych praktyk studenckich. W obrębie Stacji zlokalizowane jest terenowe laboratorium analiz mięsa, mleka i wełny. Wyposażenie wspomnianego laboratorium umożliwia stosowanie nowoczesnych technik badawczych np. ultrasonografii, laparoskopii. Gospodarstwo posiada również bazę noclegową dla 12–15 studentów, którzy mogą realizować na terenie obiektu swoje praktyki programowe.

Obok Stacji Doświadczalnych, stanowiących integralną część Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki studenci mogą zdobywać doświadczenie praktyczne w ogólnouczelnianych Gospodarstwach Doświadczalnych w których prowadzona jest produkcja zwierzęca (bydło mleczne, trzoda chlewna, owce oraz gęsi). Uniwersytet posiada cztery Gospodarstwa Doświadczalne (jednostki pozawydziałowe). Z czego dwa są wykorzystywane w procesie dydaktycznym na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Do zadań statutowych gospodarstw doświadczalnych należą badania naukowe i wsparcie działalności dydaktycznej, tj. ćwiczenia, seminaria i praktyki studenckie. Są one zlokalizowane w czterech różnych regionach geograficznych województwa lubelskiego. Ta różnorodność warunków przyrodniczo-organizacyjnych umożliwia prowadzenie badań i eksperymentów wielokierunkowych i interdyscyplinarnych (agronomia, zootechnika, etologia, przetwórstwo, weterynaria).

Gospodarstwo Doświadczalne w Uhrusku (<https://up.lublin.pl/nauka/gospodarstwadoswiadczalne/>) położone jest w malowniczym i ekologicznie czystym terenie powiatu włodawskiego, przy granicy z Ukrainą. Produkcja roślinna w dużej mierze podporządkowana jest wielokierunkowej produkcji zwierzęcej. W GD Uhrusk obecnie utrzymywane są cztery rasy bydła: holsztyńsko-fryzyjska, białogrzbieta, simentalska, limousine i mieszańce z tymi rasami. Jest to głównie bydło mleczne, przy czym znaczną część stanowią krowy rodzimej rasy białogrzbieta objęte programem ochrony zasobów genetycznych. W gospodarstwie tym utrzymywane są ponadto owce rasy uhruskiej. Kolejnym działem produkcji zwierzęcej prowadzonej w omawianej jednostce jest tucz gęsi owsianej. Gospodarstwo posiada również bazę noclegową dla 8–10 studentów, którzy mogą realizować na terenie obiektu swoje praktyki programowe.

Gospodarstwo Doświadczalne w Czesławicach (<https://up.lublin.pl/nauka/gospodarstwadoswiadczalne/>)

jest zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie Nałęczowa. To obiekt o powierzchni 244,8 ha dostosowany do produkcji roślinnej oraz produkcji zwierzęcej ukierunkowanej na chów i hodowlę trzody chlewniej. W gospodarstwie od dawna utrzymywane są świnie rodzimej rasy puławskiej objęte programem ochrony zasobów genetycznych.

Zajęcia wychowania fizycznego studenci odbywają w nowoczesnych obiektach Centrum Kultury Fizycznej i Sportu (sale gimnastyczne, siłownia, pływalnia) (<https://up.lublin.pl/uslugi/centrum-kultury-fizycznej-i-sportu/>). Centrum Kultury Fizycznej i Sportu jest m.in. w posiadaniu następującej infrastruktury dydaktyczno-sportowej: pływalnia CKFiS UP posiadająca homologację Polskiego Związku Pływackiego to nowoczesny, wielofunkcyjny obiekt dysponujący: basenem sportowym: 6 torów wymiary 25m x 12,5m, głębokość 1,2m do 1,8m, temp. wody 28,5°, basenem rekreacyjnym: wymiary: 20m x 6m, głębokość 1,2m, temp. wody 31,5°, brodzik do nauki pływania, 2 dysze hydromasażu, 4 leżanki wodne, dzika rzeka, 2 wanny Jacuzzi temp. wody

36°, zjeżdżalnia wodna o długości 103 m. Pływalnia posiada 3 szatnie: męska, damska oraz dla osób niepełnosprawnych i 194 miejsc na trybunach pływalni.

Kolejnymi obiektami, z których mogą korzystać studenci kierunku Hipologia i jeździectwo jest hala sportowa Centrum Kultury Fizycznej i Sportu (CKFiS) UPL. Jest to nowoczesny i wielofunkcyjny obiekt sportowy z pełnowymiarowymi boiskami do: piłki ręcznej – wym. boiska 40m x 20m, bramki 3m x 2m, futsalu – wym. boiska 40m x 20m, bramki 5m x 2m, bramki 3m x 2m, bramki 1,2m x 1m, koszykówki – wym. boiska 28m x 15m, 2 kosze główne, 2 kosze boczne, siatkówki – wym. boiska 18m x 9m, 3 profesjonalne komplety słupków z siatkami, tenisa ziemnego – wym. kortu 23,78m x 10,97m, 1 komplet słupków z siatką, badmintonu – 3 korty o wym. 13,4m x 6,1m, 3 komplety słupków z siatkami. Warto zaznaczyć, że istnieje możliwość podziału hali na dwa niezależne sektory. Hala sportowa wyposażona jest w profesjonalny sprzęt sportowy, system nagłośnienia oraz elektroniczną tablicę wyników, posiada trybuny na 383 miejsc. W obrębie hali mieści się ścianka wspinaczkowa która ma wysokość ok. 12m, cechuje ją duża różnorodność tras, jama bulderingowa, trasa sprinterska tworzą doskonałe warunki do wspinaczki sportowej zarówno dla początkujących, jak i dla zawodników zaawansowanych. Ponadto obiekty sportowe wykorzystywane przez studentów stanowią bogato wyposażone sale specjalistyczne: siłownia o powierzchni 261m² wyposażona w 47 profesjonalnych urządzeń (stanowisk) do ćwiczeń firmy OLYMP i HES na wszystkie główne partie mięśniowe, wolne ciężary oraz stopy obciążeni, siłownia mała o powierzchni 128 m² wyposażona jest w 26 profesjonalnych urządzeń (stanowisk) do ćwiczeń firmy OLYMP, wolne ciężary oraz stopy obciążeni, sala cardio o powierzchni 232 m² wyposażona jest w 34 profesjonalne urządzenia (stanowiska) firmy BH FITNESS i CONCEPT służących do rekreacji ruchowej i treningu wytrzymałościowego (5 profesjonalnych bieżni, 25 profesjonalnych rowerów spinningowych, 8 profesjonalnych rowerów treningowych, 2 profesjonalne rowery poziome, 8 ergometrów wioślarskich, 1 profesjonalny stepper. 4 profesjonalne trenażery eliptyczne). Sala fitness o powierzchni 236 m² do prowadzenia różnorodnych zajęć fitness wyposażona w 40 stepów firmy REEBOK, 40 mat do ćwiczeń firmy MEGA FITNESS, 30 dużych piłek do ćwiczeń firmy MEGA FITNESS, 2 komplety hantli winylowych (1kg i 2kg), profesjonalny system nagłośnienia. Sala sportów walki o powierzchni 132m² wyposażona w sprzęt pozwalający na prowadzenie profesjonalnych treningów sztuk walki. Podłoga wyłożona jest profesjonalną matą TATAMI, w suficie zamontowane są haki do zawieszania worków lub innego sprzętu treningowego, a na ścianie są drabinki. Sala taneczna o powierzchni 100m² do prowadzenia zajęć gimnastyki, nauki tańca, baletu lub jogi. Wyposażona w lustro, poręcz, drabinki, drewnianą podłogę, system nagłośnienia. Sala sportowa o powierzchni 245 m² z boiskami do: koszykówki – wym. boiska 22m x 10m, 2 kosze główne, 4 kosze boczne, siatkówki – wym. boiska 18m x 9m, siatka, badmintonu – 1 kort o wym. 13,4m x 6,1m, siatka. Wyposażenie sali umożliwia prowadzenie zajęć z gimnastyki i zawiera: drabinki, ławki gimnastyczne, skrzynię gimnastyczną 5-cio częściową, odskocznię, materace i maty do ścieżki gimnastycznej, równoważnię gimnastyczną regulowaną, kółka gimnastyczne, drążki gimnastyczne zawieszane na drabinki.

Władze Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w miarę posiadanych możliwości finansowych systematycznie przeznaczają odpowiednie środki do podnoszenia jakości bazy materialnej i dydaktycznej Wydziału zgodnie z Instrukcją oceny bazy materialnej i dydaktycznej (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/8.instrukcja_oceny_bazy_materialnej_i_dydaktycznej_2020.pdf)

W latach 2016-2024 modernizuje się sale dydaktyczne i pomieszczenia Dziekanatu. Od 2017 roku w salach, gdzie odbywają się ćwiczenia laboratoryjne (sale pod opieką: Katedry Oceny Jakości i Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych, Katedry Biochemii i Toksykologii, Instytutu Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej, Instytutu Żywienia Zwierząt i Bromatologii) przeprowadzono remonty z adaptacją pomieszczeń dostosowaną do profilu prowadzonych zajęć. Inwestycje obejmowały:

- w 2017 roku - remont sali komputerowej (476, ówczesny Instytut Hodowli Zwierząt i Oceny Bioróżnorodności); wymianę zabudowy laboratoryjnej (Instytut Żywienia Zwierząt i Bromatologii); remont generalny pomieszczeń Dziekanatu oraz wymianę mebli (p. 351-353).

- w latach 2017/18 - remont generalny pawilonu dydaktycznego (Felin, Katedra Hodowli i Użytkowania Koni).
- w 2018 roku – remont sali dydaktycznej (201, Instytut Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej); wymianę dygestorium w dwóch laboratoriach (Instytut Hodowli Zwierząt i Ochrony Bioróżnorodności, ówczesna Katedra Towaroznawstwa)
- w 2019 roku – wymianę mebli laboratoryjnych (sale: ówczesnego Instytutu Oceny Jakości i Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych, Katedry Biochemii i Toksykologii, Instytutu Żywienia Zwierząt i Bromatologii, Instytutu Hodowli Zwierząt i Ochrony Bioróżnorodności - obecnie Katedra Hodowli Zwierząt i Doradztwa Rolniczego) oraz remont częściowy pokoju 354 Dziekanatu.
- w 2020 roku – remont sali wykładowej Wydziału (s. 27), wymianę mebli laboratoryjnych (Katedra Biochemii i Toksykologii).
- w 2021/2022 roku - gruntowny remont laboratorium z wymianą instalacji elektrycznej, grzewczej, wentylacji oraz mebli laboratoryjnych (Instytut Żywienia Zwierząt i Bromatologii).
- w 2021/22 roku zakup, modernizacja oraz dostosowanie wybranych sal do nauczania studentów z wykorzystaniem systemów nauki na odległość - wyposażenie sal: 27 (wykładowa), 122 (wykładowa), 201 (wykładowa / komputerowa), 212 (laboratorium), 345 (laboratorium), 401 (laboratorium), 503 (wykładowa / komputerowa) oraz dziekanatu w system wideokonferencyjny m.in. do zdalnego prowadzenia zajęć (z wbudowaną kamerą, mikrofonami, głośnikami, systemem eliminacji echa akustycznego; Telewizory cyfrowe, akcesoria do sprzętu dźwiękowego i wideo)
- w 2021/22 roku zakup kamery termowizyjnej (Felin – Ośrodek Jeździecki)
- w 2022/2023 – zakup Tempo - bioMérieux - Analizator mikrobiologiczny służący do wykrywania i liczenia drobnoustrojów zautomatyzowaną metodą NPL; VITEK 2 COMPACT - automatyczny sytem do identyfikacji drobnoustrojów i oznaczania lekowrażliwości, MultiRae - detektor wielogazowy do wykrywania i oznaczania poziomu gazowych zanieczyszczeń w tym: amoniaku, formaldehydu oraz merkaptanu; Sieć pomiarowa do monitorowania gazowych zanieczyszczeń w środowisku pracy oparta na analizatorze Frasenius; Statek bezzałogowy - dron- wraz z komora pomiarowa zanieczyszczeń i kamerą do monitorowania środowiska - sprzęt wykorzystywany w ramach zajęć ze studentami
- w latach 2022/24 - 4 konie do jazy wierzchowej – trzy rasy małopolskiej i jeden polski koń sportowy; 10 kompletów siodła do jazdy wierzchowej; 3 x Komplet westernowy; 5 x Siodło wszechstronne; 2 x Siodło wszechstronne
- w roku 2023 – zakupiono Mikroskop model Leica DM750 M wraz z oprzyrządowaniem - - sprzęt wykorzystywany w ramach zajęć ze studentami
- w 2022 r. utworzono salę dydaktyczną do prowadzenia zajęć z Pierwszej pomocy przedmedycznej, wraz z pełnym wyposażeniem
- w latach 2022/24 utworzono trzy sale dydaktyczne i zakupiono pełne ich wyposażenie: Sala do zajęć z udziałem zwierząt oraz animaloterapii, Sala do zajęć zoofizjoterapii, Sala terapii sensorycznej.
- w latach 2022/24 przystosowano dwa pomieszczenia zewnętrzne (na Felinie), w których mogą odbywać się zajęcia praktyczne ze zwierzętami,
- w latach 2022/24 utworzono Strefę Animaloterapii, którą tworzy 1ha obszar – pastwisko oraz sad, gdzie prowadzone są praktyczne zajęcia ze zwierzętami w ramach nabywania praktycznych umiejętności przez studentów. Na terenie tym, w okresie pastwiskowym przebywają owce i kozy, krowy i szetlandy, które wykorzystywane są w celach edukacyjnych. Do Strefy animaloterapii zakupiono 3 wiaty dla zwierząt, a w 2024 r. poszerzając różnorodność gatunków zwierząt zakupiono osły.
- w 2024 r. – tworzone jest laboratorium z platformą do badań genomowych (Sekwenator NextSeq 2000 + DRAGEN, Fluorymetr Quantus™ i system QuantiFluor® Dye, Wyrząsarka BioShake iq

- 1808-1041, Quantus NGS Starter Package – E5150, Instrument TapeStation 4200 – G2991BA, Stacja pipetująca NGS STAR
- w latach 2021/24 utworzono kolejne laboratorium biologii molekularnej
- w 2024 r. zakupiono namiot wraz z wyposażeniem m.in. do promocji Wydziału i działalności Kół Naukowych
- w 2024 r. zmodernizowano salę komputerową 201 – zakupiono 21 zestawów komputer + monitor + oprogramowanie oraz zmodernizowano sprzęt komputerowy i oprogramowanie (m.in.: Penta Soft, Operat) w Sali dydaktycznej 345
- co roku dokonywany jest zakup program antywirusowego ESET PROTECT Essential ON-PREM na wszystkie komputery na Wydziale NoZiB – licencja aktualizowana każdego roku.

Zgodnie z przyjętą strategią Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w zakresie zapewnienia bazy dydaktycznej wprowadzono ułatwienia umożliwiające studentom niepełnosprawnym swobodne korzystanie z oferty naukowo-dydaktycznej, tzn. wejścia bez progów, dostosowane windy, korytarze i pomieszczenia przystosowane do poruszania się na wózkach (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/>). Studenci oraz doktoranci z niepełnosprawnościami mają prawo skorzystać ze wsparcia asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie mogą wykonać samodzielnie, w tym pomoc w bibliotece, w przygotowaniu materiałów do zajęć, prac zaliczeniowych i projektów licencjackich (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/formy-wsparcia/>). W 2021 roku Uczelni zostały przyznane środki finansowe w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 w konkursie POWR.03.5.00-IP.08-00-DOS/21 pt. „Uczelnia dostępna III”. Głównym celem projektu „Dostępny UPL” będzie zwiększanie dostępności Uczelni dla osób z niepełnosprawnościami (<https://up.lublin.pl/blog/uczelnia-dostepna-iii-projekt-universytetu-przyrodniczego-w-lublinie-dostepny-upl/>).

Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/>), w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Studenci mają nieograniczony dostęp do zasobów BG UP w Lublinie, która gromadzi literaturę związaną z profilem badawczym i dydaktycznym uczelni (obowiązkowe szkolenia biblioteczne dla studentów I i II stopnia w ramach seminariów). Tematycznie księgozbiór obejmuje zakres związany z kierunkiem Doradztwo w obszarach wiejskich i zawiera szeroko pojęte nauki rolnicze, zootechnikę, medycynę weterynaryjną, ochronę środowiska, agrobiznes, technikę rolniczą, maszynoznawstwo przemysłu spożywczego, technologię żywności oraz biologię, biotechnologię oraz także ogrodnictwo, a wybiórczo medycynę, matematykę, fizykę, chemię i podstawy techniki.

W latach 1995-2020 Biblioteka użytkowała zintegrowany system biblioteczny VTLs/Virtua, a w 2020 r. wdrożono system Koha. Dzięki temu każdy może skorzystać z katalogu komputerowego z dowolnego miejsca na świecie. Studenci Aktywności Fizycznej i Agroturystyki Kwalifikowanej mają dostęp do 83 baz bibliograficzno-bibliometryczno-abstraktowych (CAB Abstracts, Scopus, Web of Science, Journal Citation Reports) oraz pełnotekstowe (Serwis EMIS, Science Direct - Elsevier, Springer, Wiley, Oxford, Knovel, American Chemical Society Publications, BazaBioOne, Serwis EBSCOhost, Wydawnictwo Cambridge) (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>) złożonej z wzbogaconej o narzędzia Ovid LinkSolver linkujące do pełnych tekstów oraz wydawnictw. Studenci, doktoranci i pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mogą korzystać z dostępu do e-czasopism, e-książek i E-Norm.

W bibliotece UPL istnieje również możliwość korzystania, na indywidualne zamówienie, z dokumentów Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Znajdują się tam również książki i czasopisma z zasobów archiwalnych. Księgozbiór liczy ok. 390000 woluminów książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Poprzez udział w licznych konsorcjach bibliotek naukowych, ma dostęp do pełnych tekstów kilkunastu tys. tytułów książek i czasopism z komputerów podłączonych do serwerów UPL

lub dostępnych po zalogowaniu. Pomocą w wyszukiwaniu literatury służy Oddział Informacji Naukowej. Publikacje niedostępne w Bibliotece można zamówić w Wypożyczalni Międzybibliotecznej. Księgozbiory są na bieżąco aktualizowane, a brak poszukiwanej literatury jest uzupełniany poprzez zgłoszenie na stronie biblioteki (gromadzenie@up.lublin.pl). Oddział Wydawnictw Zwartych Biblioteki UP w Lublinie przesyła informacje o nowościach, które mogłyby służyć jako podręczniki naszym studentom. Rady programowe i prodziekan kierunku wskazują niezbędne pozycje do aktualizacji księgozbioru. Każda Jednostka wydziału także udostępnia studentom własne księgozbiory. Jednocześnie do dyspozycji studentów są zasoby naukowe zgromadzone w bibliotekach katedr i zakładów. Od 2012 roku Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mieści się w nowym budynku i jest Regionalnym Ośrodkiem Rolniczej Informacji Naukowej. W nowym miejscu Użytkownicy mają otwarty dostęp do zasobów Biblioteki. Na drugim i trzecim piętrze znajdują się książki i czasopisma (z zasobem archiwalnym) najczęściej wykorzystywane przez studentów i pracowników. Czytelnicy, bez konieczności wypełniania rewersów, sami wybierają z półek potrzebne im woluminy z których mogą korzystać na miejscu. Biblioteka Główna poprzez udział w licznych konsorcjach bibliotek naukowych, organizuje dostęp do pełnych tekstów kilkudziesięciu tysięcy tytułów książek i czasopism, z komputerów podłączonych do serwerów Uniwersytetu Przyrodniczego.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:

.....

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu. Pracownicy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki a w szczególności Katedry Hodowli Zwierząt i Doradztwa Rolniczego aktywnie współpracują z organizacjami pracującymi na rzecz rolnictwa oraz innymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Należy nadmienić, że program studiów kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich był konsultowany na każdym etapie jego tworzenia z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR). Podpisana została też stosowna umowa gwarantująca udział w tworzeniu programu oraz jego doskonaleniu CDR-owi. CDR jest instytucją prowadzącą i odpowiadającą za szkolenia oraz przeprowadzenie egzaminów państwowych dla doradców rolnych w Polsce.

Członkowie Rady Interesariuszy mają możliwość prowadzenia części zajęć dydaktycznych a także organizowane są spotkania studentów z nimi umożliwiające lepsze poznanie praktycznej części zawodu doradcy

Uchwałą Rady Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki z dnia 15 września 2017 r. powołano Radę Interesariuszy. Uczestnikami Rady Interesariuszy są przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego wskazani przez Radę programową kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Rada programowa ściśle współpracują z Radą Interesariuszy, której zadaniem jest: wspieranie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz Rady programowej w zapewnieniu jakości kształcenia z potrzebami rynku pracy i zgodnych z Polską Ramą Kwalifikacji, opiniowanie efektów uczenia i programów kształcenia, kierunków nowotworzonych i funkcjonujących na Wydziale, monitorowanie funkcjonowania programów kształcenia oraz analiza i wymiana doświadczeń w tym zakresie, wdrażanie opinii na temat tematyki prac dyplomowych i prowadzonych badań w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, opiniowanie miejsc odbywania praktyk przez studentów, wspieranie w WKdsk i Rad programowych Wydziału w trakcie organizowania konferencji, warsztatów, praktyk dla studentów i inne działania zmierzające do podniesienia jakości kształcenia (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcentie/>).

Efekty uczenia na ocenianym kierunku są projektowane i modyfikowane z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy na specjalistów w tej dziedzinie, a także sugestii studentów i ocenie nauczycieli akademickich oraz interesariuszy zewnętrznych zgodnie z Instrukcją nr 2 (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoleczno_2022.pdf). W skład Rady Interesariuszy ocenianego kierunku wchodzi:

- dr Henryk Skórnicki - dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu
- mgr inż. Zbigniew Kołodziej – właściciel gospodarstwa agroturystycznego Majątek Rutka, w którym utrzymywane są rasy zachowawcze zwierząt gospodarskich-
- mgr Antoni Skrabucha - dyrektor Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli
mgr inż Tadeusz Kruszewski - dyrektor Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
- mgr Waldemar Banach - p.o. z-cy dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego
- mgr Gustaw Jędrejek - prezes zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych
- Grzegorz Leszczyński - prezes zarządu Podlaskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych
- mgr Łukasz Skowyrza - członek zarządu Powiatu Puławskiego, odpowiadający za realizację zadań w ramach Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Ważnym elementem procesu doskonalenia programu kształcenia i planu studiów na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich jest opinia studentów, wyrażona poprzez składane anonimowe ankiety (Instrukcja nr 6, https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf). Rzetelna ich analiza oraz wnioski z ankiet po każdym semestrze pozwalają na bieżąco poprawiać kształcenie na ocenianym kierunku. Zmiany w efektach kształcenia/uczenia są dokonywane wraz z napływającymi sugestiami od interesariuszy, zgodnie z Rozporządzeniem MNiSzW z dnia 30 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Wnioski wynikające z analizy ankiet dyplomantów oraz dyskusji ze studentami i interesariuszami zewnętrznymi, powiązane z doskonaleniem programu studiów i osiąganiem zakładanych efektów uczenia oraz doskonaleniem i zmianami w modułach są uwzględniane w programie kształcenia i planie studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:

.....

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

W uczelni i na Wydziale zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia. Nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania w językach obcych, a studenci do pobierania nauki w obcym języku. Polityka uczelni i Wydziału umożliwia i wspiera międzynarodową mobilność studentów i nauczycieli akademickich. Jednocześnie tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych (Animal Science and Dairy Production, Equine Management and Care, Horse Usage; <https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/010/10.pdf>), co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia oraz wymiany studentów i kadry.

Umiędzynarodowienie kształcenia na ocenianym kierunku przejawia się włączeniem studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej w międzynarodową wymianę akademicką w ramach dostępnych programów stypendialnych i szkoleniowych. Umożliwia to zdobywanie najnowszej wiedzy, doświadczeń i warsztatu naukowego oraz podniesienie poziomu merytorycznego oferty dydaktycznej. Wydział prowadzi innowacyjne badania naukowe i ma atrakcyjną ofertę kształcenia, co zachęca studentów zagranicznych z uczelni partnerskich do realizacji na naszej uczelni pobyków badawczych i projektów. Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki podnosi swoje kwalifikacje uczestnicząc w różnych formach wymiany i współpracy międzynarodowej. Aktywność międzynarodowa pracowników Uczelni i Wydziału skutecznie promuje go poza granicami kraju, co przekłada się na coraz liczniejsze przyjazdy studentów / doktorantów z zagranicy w ramach programów wspierających mobilność międzynarodową.

Wsparciem umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku jest obowiązkowy kurs języków obcych ujęty w programie studiów ocenianego kierunku. Przedmiot „Język obcy” (do wyboru: język angielski, język niemiecki, język rosyjski i język francuski) zlecane są przez Wydział do realizacji w Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji Uniwersytetu Przyrodniczego w Lubinie. Realizacja tych zajęć ma przygotować absolwentów w zakresie codziennej komunikacji oraz korzystania ze słownictwa specjalistycznego z obszaru doradztwa rolniczego. Realizacja prac dyplomowych na kierunku wymaga znajomości języka obcego szczególnie podczas opracowywania przeglądu literatury i dyskusji wyników. Wymagania stawiane studentom w zakresie efektów uczenia języków obcych zawarte są sylabusach. Ponadto uczelnia proponuje możliwość podnoszenia swoich umiejętności

językowych, zarówno dla studentów, jak i pracowników na specjalistycznych kursach (<https://up.lublin.pl/edukacja/jezyki/>), np. kurs przygotowujący do egzaminu z języka technicznego przeprowadzanego przez MONDIALE Testing – Accredited Test Centre z siedzibą w Szwajcarii. MONDIALE. Egzamin językowy przeprowadzane przez MONDIALE sprawdzają wszystkie umiejętności znajomości języka ujęte w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy (CEFR): mówienie, pisanie, słuchanie i czytanie. Pracownicy i studenci mogą również uczestniczyć w 100-godzinym kursie poszerzającym umiejętności w zakresie języka angielskiego lub niemieckiego. Kurs przygotowuje do egzaminu TELC (The European Language Certificate) i odbywa się na różnych poziomach zaawansowania (B1, B2, C1). Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji UP w Lublinie prowadzi również kursy: języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego (A1-C1), doszkalające do Egzaminu Centralnego z języków obcych oraz język obcy w środowisku zawodowym. Umożliwia również obcokrajowcom studiującym na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie bezpłatne kursy języka polskiego.

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia na ocenianym kierunku wspierane jest realizowanym w UP w Lublinie programem „Mistrzowie Dydaktyki”. Projekt ma na celu podniesienie kompetencji kadry akademickiej Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w zakresie stosowania nowoczesnych, innowacyjnych metod dydaktycznych, takich jak stosowanie metody tutoring w kształceniu. W ramach projektu 7 pracowników naukowo-dydaktycznych uczestniczyło w 10-15 dniowych szkoleniach podczas wizyt studyjnych na wybranych renomowanych uczelniach europejskich znajdujących się w pierwszej setce rankingu szanghajskiego (m.in. University of Groningen, Holandia; Ghent University, Belgia i Aarhus University, Dania). Następnie kadra akademicka przeprowadziła zajęcia z wykorzystaniem metody tutoring z naszymi studentami. Obecnie trwa nabór ciągły na wyjazdy dydaktyczne STA i szkoleniowe STT pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w ramach programu Erasmus+ Szkolnictwo Wyższe „Mobilność Edukacyjna” w roku akademickim 2024-25 oraz dla pracowników naukowych dostępna jest aktualna oferta mobilności dydaktycznej STA (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-pracownik/>).

Kolejnym programem wspierającym umiejdzynarodowienie są bezpłatne kursy języka angielskiego realizowane w ramach projektu pt.: „Podniesienie kompetencji kadry akademickiej i administracyjnej oraz potencjału instytucjonalnego w przyjmowaniu osób z zagranicy przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie”, realizowany w ramach programu „Welcome to Poland”, który jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, projekt pozakonkursowy pt. „Podniesienie kompetencji kadry akademickiej i potencjału instytucji w przyjmowaniu osób z zagranicy – Welcome to Poland” jest realizowany w ramach projektu nr POWR.03.03.00-00-PN14/18. W ramach tego projektu w latach 2018-2021 15 nauczycieli akademickich Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki aktywnie podnosiło swoje umiejętności językowe.

Wydział promuje także kształcenie w ramach międzynarodowej wymiany studenckiej. Studenci kierunku mogą studiować na ponad 100 uczelniach partnerskich, z którymi UP Lublin ma podpisane umowy dwustronne w zakresie studiów wymiennych. Lista uczelni publikowana jest na stronie www uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-pracownik/kraje-programu-pracownik/>; https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/kraje-partnerskie-pracownik/#uczelnie_partnerskie).

Wyjazdy studentów odbywają się z programu edukacyjnego Erasmus+ (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>), który na Wydziale jest wiodącym w wspieraniu umiejdzynarodowienia procesu kształcenia. Oprócz odbycia części studiów za granicą studentom program ten umożliwia również odbycie zagranicznej praktyki zawodowej, promuje mobilność pracowników, stwarza liczne możliwości udziału w projektach we współpracy z partnerami zagranicznymi (<https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2023/04/Zasady-rekrutacji-i-realizacji-wyjazdow-SMT.pdf>). Studenci w ramach programu Erasmus+ mają również możliwość skorzystania z mobilności krótkoterminowej realizowanej dla studentów I i II cyklu kształcenia składających się z dwóch komponentów: pobytu fizycznego w uczelni zagranicznej od 5 do 30 dni oraz komponentu wirtualnego przed lub po pobycie stacjonarnym (czas nieokreślony). Komponent wirtualny jest

obowiązkowy tylko w przypadku mobilności I i II cyklu studiów. (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/#krotkoterminowe>).

Działaniami wspierającymi umiędzynarodowienie zajmuje się Biuro Wymiany Akademickiej (BWA), podlegające Prorektorowi ds. organizacji i rozwoju uczelni. Biuro zajmuje się wyjazdami studentów UP w Lublinie na część studiów, praktyki oraz staże absolwenckie; przyjazdami studentów zagranicznych na część studiów do UP w Lublinie, na praktyki oraz staże absolwenckie; wyjazdami pracowników UP w Lublinie w celach szkoleniowych, przyjazdami pracowników uczelni zagranicznych w celach szkoleniowych, wyjazdami nauczycieli akademickich UP w Lublinie w celach dydaktycznych oraz przyjazdami nauczycieli akademickich z uczelni zagranicznych w celach dydaktycznych.

Na Wydziale jest powołany Koordynator Wydziałowy Programu Erasmus+, który ściśle współpracuje z BWA (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Rolą koordynatora jest wspieranie studentów i pracowników dydaktycznych w umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Koordynator przeprowadza wśród studentów kierunku nabór na studia wymienne w ramach programu Erasmus+ oraz nabór ciągły na wyjazd na praktykę, pomaga studentom ułożyć program studiów na uczelni partnerskiej, znajduje opiekuna naukowego dla studentów z zagranicy chcących przyjechać na Wydział w ramach praktyki (Instrukcja nr. 14; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/14.instrukcja_monitorowania_mobilnosci_studentow.pdf).

Informacje dotyczące naboru na studia wymienne oraz dokumenty aplikacyjne udostępniane są na stronie internetowej Uczelni w zakładce „Erasmus+” (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Studenci, którzy chcą aplikować na studia wymienne w ramach Erasmus+ powinni wykazać się znajomością języka obcego, w którym będą prowadzone zajęcia na uczelni partnerskiej. Język wykładowy obowiązujący na uczelni partnerskiej oraz wymagany poziom znajomości tego języka zawsze jest podany w informacjach podczas rekrutacji. Na etapie rekrutacji studenci przedstawiają odpowiednie certyfikaty potwierdzające znajomość języka obcego na odpowiednim poziomie. Szczegółowe zasady rekrutacji podane są w instrukcji pt.: Zasady rekrutacji i realizacji wyjazdów studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na część studiów w roku 2024/25 (<https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2024/09/ZASADY-REKRUTACJI-I-REALIZACJI-WYJAZDOW-STUDENTOW-I-DOKTORANTOW-KA131-2023-skompresowany-2.pdf>) oraz wyjazdów długoterminowych i krótkoterminowych na studia lub praktyki w roku akademickim 2024/2025 (Mobilność edukacyjna: KA1-HE) (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/kraje-programu-student-smp/>).

Wsparciem językowym dla studentów wyjeżdżających z programem Erasmus+ jest platforma Online Linguistic Support (OLS), która ma za zadanie ułatwiać uczestnikom mobilności Programu Erasmus+ naukę języka obcego. Po wstępnej ocenie umiejętności danego uczestnika, na platformie OLS zostają przyznane lub są udostępnione kursy językowe, które umożliwiają studentom podnoszenie swoich kompetencji językowych podczas studiów, czy praktyk (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/#ols>).

Uczelnia uczestniczy również w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój realizując projekt: Zagraniczna mobilność studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach tego programu posiadającym prawo do otrzymywania stypendium socjalnego w UP w Lublinie, są uprawnieni do otrzymywania z budżetu PO WER dodatkowego stypendium w kwocie 250 EUR na każdy miesiąc w sytuacji zaakceptowanego przez uczelnię pobytu za granicą w mobilności długoterminowej i 100 lub 150 EUR w mobilności krótkoterminowej. Uczelnia jednocześnie zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie (Stanowisko do spraw osób niepełnosprawnych; <https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/#wsparcie>). Powołany Specjalista do spraw osób niepełnosprawnych odpowiedzialny jest za umożliwienie wszystkim studentom równy dostęp do procesu kształcenia, również poprzez organizację i kontrolę zaplecza infrastrukturalnego Uczelni. Jednocześnie obejmuje indywidualną opieką niepełnosprawnych studentów, przy zachowaniu dyskrecji i uwzględniając ich personalne potrzeby. Studenci korzystający z takiego wsparcia mogą wyrazić swoją opinię w anonimowej ankiecie dostępnej on-line na stornach uczelni (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/>).

Zarówno przed pandemią, w latach 2018-2019, jak i po 2021 r. obserwuje się u studentów zainteresowanie możliwością doskonalenia w zakresie wiedzy i umiejętności poprzez realizację programu studiów na zagranicznej uczelni partnerskiej przez 1 lub 2 semestry. W latach 2019-2024 z tej formy kształcenia skorzystało 7. studentów Wydziału, wśród których niestety nie było studentów ocenianego kierunku, co również może wynikać z 3 letniej przerwy w realizacji procesu kształcenia na tym kierunku. Bezpośredni kontakt ze studentami zagranicznymi, którzy przyjeżdżają na nasz Wydział realizować swoje kształcenie otwiera naszym studentom horyzonty zarówno społeczne, jak i naukowe i dydaktyczne. W latach 2019 - 2024, 8. studentów z zagranicy realizowało część swojego kształcenia na różnych kierunkach Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, a 2. kolejnych zgłosiło chęć kształcenia na naszym Wydziale w semestrze zimowym roku akademickiego 2024/2025, w tej grupie nie było studentów zagranicznych wybierających zajęcia na ocenianym kierunku.

Coraz większym zainteresowaniem cieszą się praktyki zawodowe odbywane na Wydziale przez studentów zagranicznych. Studenci mogą korzystać także z programu Erasmus+ podczas realizacji praktyk zagranicznych. W latach 2019-2024 3. studentów Wydziału skorzystało z tej formy kształcenia. Nie zaobserwowano jednak zainteresowania studentów ocenianego kierunku taką możliwością, mimo organizowanych kampanii informacyjnych w Uczelni i Wydziale, co może być również związane z trwającą już od kilku lat trudną sytuacją epidemiologiczną na świecie związaną z epidemią COVID-19, a także kilkuletnia przerwa w kształceniu na tym kierunku.

Studenci Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, w tym ocenianego kierunku w ramach programu „Erasmus+” korzystali z wiedzy i doświadczenia pracowników naukowych liczących się uczelni europejskich, którzy prowadzili dla nich zajęcia dydaktyczne. W latach 2019-24 Wydział gościł 16 zagranicznych pracowników naukowych, którzy przyjechali w celach dydaktycznych (szczegółowe dane do wglądu w czasie wizytacji). W roku akademickim 2018/2019 w realizację programu studiów na Wydziale został włączony profesor wizytujący prof. Björn Thorsteinsson z Agricultural University of Iceland, Hvanneyri, Iceland, który w ramach 60h zajęć dydaktycznych prowadził zajęcia z zakresu wykorzystania zwierząt w plenerze wiejskim i ochronie środowiska. Natomiast w roku akademickim 2020/2021 prof. Paulius Mausevicius z Lithuanian University of Health Sciences, jako profesor wizytujący zrealizował w trybie on-line blok zajęć dydaktycznych w liczbie - 60h, głównie w dyscyplinie zootechnika i rybactwo w ramach przedmiotów zakresem obejmujących problematykę zwierząt w środowisku i gospodarce, oferując jednocześnie wykłady otwarte dla chętnych studentów innych kierunków na Wydziale. W ramach Projektu Erasmus+ na Wydziale gościli również inni wykładowcy z zagranicznych uczelni, m.in.: również przyjazdem wykładowców, m.in.: prof. dr Hasan Yilmaz, prof. Dr. Serkan Erat, Prof. Bora Özarslan z Department of Animal Breeding and Husbandry, Faculty of Veterinary Medicine at Kırıkkale University in Turkey, prof. Hidir Gümüş oraz prof. asst. Kamil Atli z Burdur Mehmet Akif Ersoy University w Turcji, dr Edita Kristina Kauryniene, dr Inga Jancauskiene oraz dr Grazina Palaityte z Vilniaus Kolegija University of Applied Sciences na Litwie. Prowadzili oni dla studentów głównie wykłady z zakresu szeroko rozumianego sektora produkcji zwierzęcej, w tym elementów szeroko pojętego doradztwa hodowlanego i technologicznego. W 2023 roku studenci ocenianego kierunku mieli szansę uczestniczyć w wykładach realizowanych przez m.in. Prof. Andrew Illius - University of Edinburgh, Wielka Brytania, prof Hossam Eldin Rushdi Ahmed Ali Osman Agriculture Cairo University Egipt, dr hab. Dmytro Yanovych The State Scientific Research Control Institute of Veterinary Medicinal Products & Feed Additives, National Reference Laboratory Veterinary Drug Residues Lviv, Ukraina, dr Cholewińska Paulina oraz dr Wojnarowski Konrad Ludwig-Maximilians-University of Munich, Niemcy, dr Michał Milerski PhD Institute of Animal Breeding in Prague – Republika Czeska.

Ważnym elementem umożliwiającym zapoznanie się z problematyką rolnictwa europejskiego są cykliczne spotkania z przedstawicielami organizacji rolniczych z Europy. Do tej pory spotkania te odbywały się pod hasłem „My farm – my future”, a wykładowcami byli przedstawiciele organizacji rolniczych z Włoch Matteo Pagliarani – AGIA Italy, który też pełni funkcję Vice-President CEJA European Council of Young Farmers, Litwy Vidmantas Gaidelis – Margas daržas Lithuania, Hiszpanii Santiago Campos Martinez – ASAJA Spain, Czech Vojtěch Pýcha – Young Agrarians Society of the

Czech Republic, Estonii Janel Jan-Marcus Lohvart- Agletre OÜ Estonia. W/w spotkania odbyły się w semestrze I natomiast w semestrze II zaplanowana jest ich kontynuacja.

Pracownicy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki są aktywni w zakresie dydaktycznych i naukowych wyjazdów zagranicznych. Uczestniczą w międzynarodowych programach edukacyjnych, badawczych i szkoleniowych, jak również odbywają wyjazdy na konferencje zagraniczne. W latach 2019 – 2024 pracownicy Wydziału odbyli 115 wyjazdów zagranicznych, w tym 47 wyjazdów w roku ramach programu Erasmus+: 24 w celach dydaktycznych i 23 w celach szkoleniowych. Wśród wyjeżdżających nauczycieli było 3 osoby z obsady ocenianego kierunku. Nauczyciele akademicy podczas każdego wyjazdu dydaktycznego na uczelnie partnerskie przeprowadzali od 6 do 10 godzin dydaktycznych. Uczelnia rozszerza możliwości umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Obecnie trwa rekrutacja do projektu „PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej”, finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA) w ramach Programu PROM, skierowana do pracowników kadry akademickiej / doktorantów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie lub pracowników kadry akademickiej uczelni partnerskiej za granicą, Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Wydział prowadzi ciągły nadzór i monitoring umiędzynarodowienia procesu kształcenia zgodnie z Instrukcją nr 14 dotyczącą oceny mobilności studentów określającą monitorowanie w zakresie wymiany krajowej i/lub międzynarodowej związanej ze studiami i praktykami (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/14.instrukcja_monitorowania_mobilnosci_studentow.pdf)

Dokumentację w tym zakresie gromadzi Koordynator ds. współpracy międzynarodowej, Dziekanaty i Biuro Wymiany Akademickiej. Ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia i oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu stopnia tego zakresu, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację odbywa się raz w roku. Dane dotyczące ilości wyjazdów nauczycieli akademickich Wydziału oraz studentów w ramach projektów międzynarodowych są przedstawiane i dyskutowane podczas obrad Rady Programowej kierunku i Kolegium Wydziału. Sprawozdania przygotowywane są na podstawie danych z Biura WA. Ponadto studenci przygotowują relacje ze swoich wyjazdów, dokumentując nie tylko swoją aktywność naukową na zagranicznych wyjazdach, ale również kontakty interpersonalne oraz obserwowane różnice kulturowe (Relacje z wyjazdów; <https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>).

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

Na ocenianym kierunku zostały stworzone sprzyjające warunki umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Władze Wydziału wspierają międzynarodową mobilność studentów i nauczycieli akademickich. Efektem tej współpracy są doświadczenia zawodowe i naukowe, które są wykorzystywane do aktualizacji programu kształcenia. Część specjalistycznej terminologii wykorzystywanej w ramach kształcenia na kierunku jest prezentowana w języku angielskim, a także część oprogramowania komputerowego jest dostępna w języku angielskim (SAS, Statistica, Omega 6, BioEdit, Corel Draw, Microstation oraz ArcGIS).

Dodatkową formą umożliwiającą studentom kontakt z naukowcami przyjeżdżającymi z zagranicy w ramach różnych form współpracy jest udział w wykładach otwartych organizowanych m.in. w ramach seminariów, czy współpracy dydaktycznej, a także czynnego uczestnictwa w prowadzonych doświadczeniach w ramach współpracy międzynarodowej.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:

.....

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Student Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie może ubiegać się o pomoc materialną z funduszu przeznaczonego w Uniwersytecie na ten cel w formie: stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, Stypendium Rektora dla najlepszych studentów, zapomogi. Zasady oraz tryb przyznawania pomocy studentom zawarty jest Regulaminie Świadczeń dla Studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/06/regulamin-swiadczen.pdf>).

Każdy student z niepełnosprawnościami może otrzymać indywidualną pomoc dostosowaną do jego potrzeb tj. wsparcie asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie mogą wykonać samodzielnie, wypożyczanie sprzętu technicznego, indywidualny tok nauczania języków obcych, pomoc psychologiczną, dostosowanie materiałów dydaktycznych do potrzeb indywidualnych. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu organizuje zajęcia sportowe poprawiające kondycję i aktywność studentów z niepełnosprawnościami. W ramach indywidualnych zajęć sportowych studenci mogą uzyskać zaliczenie z zajęć z wychowania fizycznego. Systematycznie organizowane są szkolenia dla studentów z niepełnosprawnościami oraz naukowej i administracyjnej kadry akademickiej, które pomagają rozwijać potencjał i zwiększać świadomość społeczną. Informacje o terminach i tematyce szkoleń umieszczane są na stronie internetowej uczelni. W Bibliotece Głównej UP w Lublinie znajduje się stanowisko komputerowe ze specjalistycznym sprzętem i oprogramowaniem oraz stanowiska dla osób słabowidzących z ogólnodostępnym powiększalnikiem, sala szkoleniowa oraz strefy nauki indywidualnej. W rozwoju społecznym, sportowym i artystycznym wspierają studentów pracownicy zaangażowani w funkcjonowanie Akademickiego Związku Sportowego oraz wielu agend kulturalnych działających w UP w Lublinie.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku w strukturach Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie została utworzona odrębna jednostka zajmująca się studentami z niepełnosprawnościami: jednoosobowe Stanowisko do spraw studentów niepełnosprawnych, na którym zatrudniony jest Pełnomocnik do spraw osób z niepełnosprawnościami w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie Zarządzenia Nr 48 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 24 listopada 2016 r. (<https://bip.up.lublin.pl/zarzadzania/?rocznik=2016>). Od 2019 nastąpiła zmiana nazwy stanowiska skierowanego do osób z niepełnosprawnościami: „stanowisko do spraw studentów

niepełnosprawnych” przemianowano na „stanowisko do spraw osób niepełnosprawnych” (w Dziale Organizacji i Toku Studiów) na podstawie Zarządzenia Nr 37 Rektora UP w Lublinie z dnia 15.07.2019 r. (<https://bip.up.lublin.pl/zarzadzania/?rocznik=2019>). W zakres obowiązków osoby zatrudnionej na stanowisku Pełnomocnika do spraw osób z niepełnosprawnościami wchodzi: rozpoznawanie potrzeb, problemów i oczekiwań osób z niepełnosprawnościami oraz pomoc w rozwiązywaniu ich indywidualnych problemów, pomoc wydziałom i innym jednostkom Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie we wprowadzaniu rozwiązań dostosowujących Uczelnię do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, informowanie kandydatów na studia o możliwości kształcenia osób z niepełnosprawnościami na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, utrzymywanie stałych kontaktów i współpraca z organizacjami zrzeszającymi osoby niepełnosprawne oraz działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, informowanie wydziałów i innych jednostek Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie o zmianach funkcjonowania Uczelni w kontekście potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zapewnienie informacji, doradztwa, konsultacji, pośrednictwa osobom z niepełnosprawnościami w zakresie przysługującym im praw, uregulowań prawnych, dostępności usług, organizowanie form wsparcia, które mają na celu wyrównywanie szans edukacyjnych osobom z niepełnosprawnościami, współpraca z osobami odpowiedzialnymi za osoby z niepełnosprawnościami z ramienia innych uczelni w celu wymiany doświadczeń i realizowania wspólnych działań, monitoring aktualnych programów i środków docelowych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych, monitorowanie występowania w Uczelni barier architektonicznych, wynikających z rozwiązań organizacyjnych i innych utrudniających osobom z niepełnosprawnościami naukę w Uczelni oraz zgłaszanie do odpowiednich jednostek wniosków o usunięcie tych barier oraz prowadzenie spraw związanych z przyznawaniem stypendiów dla osób z niepełnosprawnościami prowadzenie sprawozdawczości dotyczącej osób z niepełnosprawnościami na Uczelni min.: PEFRON, S10, S11.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdraża formy dostosowania procesu kształcenia dla studentów oraz doktorantów z niepełnosprawnościami. Na uczelni od 2020 roku istnieje możliwość skorzystania ze wsparcia asystenta dydaktycznego. Pomoc asystenta obejmuje: pomoc w funkcjonowaniu na uczelni a także poza nią, student ubiegający się o taką pomoc zgłasza potrzebę w biurze stanowiska ds. osób niepełnosprawnych przez wniosek oraz przedstawia plan zajęć na podstawie, którego tworzony jest harmonogram czasu pracy asystenta, osoba będąca asystentem dydaktycznym zobowiązana jest do uczestnictwa w procesie kształcenia osoby z niepełnosprawnościami (zajęcia praktyczne lub laboratoryjne, wykłady, oraz inne przewidziane na danym kierunku studiów – pomagają w notowaniu, pozyskiwaniu materiałów dydaktycznych oraz dotarciu na zajęcia i powrotu z nich do miejsca zamieszkania, jeżeli wymaga tego sytuacja).

Istnieje również alternatywna forma zaliczania zajęć dydaktycznych – jest ona ustalana indywidualnie z prowadzącym przedmiot jest to np. zmiana miejsca (jeżeli jest ono w pełni niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), zmiana może również dotyczyć formy zaliczenia np. z pisemnej na ustną, zdalną lub odwrotnie w zależności od danej sytuacji studenta z niepełnosprawnościami, lub terminu i czasu trwania egzaminu na prośbę studenta. Student może uzyskać zgodę również na wydłużenie czasu trwania zaliczenia.

Materiały dydaktyczne są udostępniane przez prowadzących w formie dostosowanej dla studentów z niepełnosprawnościami np. powiększona czcionka, możliwość nagrywania na dyktafon zajęć, wersje elektroniczne materiałów. Większość zajęć odbywa się w budynkach wolnych od barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami wyposażonych w podjazdy, windy, platformy, oraz sanitariaty dla osób z niepełnosprawnościami. Studenci mogą korzystać z urządzeń wspomagających na zajęciach oraz egzaminach np. dyktafony, notebooki, powiększalnik, lupa powiększająca dostępnych w wypożyczalni sprzętu technicznego prowadzonej przez stanowisko ds. osób niepełnosprawnych.

Urządzenia wspomagające (np. powiększalniki, dyktafony, notebooki) dostępne są w biurze stanowiska do spraw osób niepełnosprawnych, można z nich skorzystać przez wypożyczalnię sprzętu technicznego. W 2018 roku powstała sala aktywizacyjna dla osób z niepełnosprawnościami, w której studenci mogą również skorzystać z urządzeń wspomagających, dostępne są również w niej lampy

antydepresyjne, które doskonale sprawdzają się przed sesją oraz u studentów „w kryzysie”, Biblioteka Główna UPL posiada również dodatkowe strefy nauki indywidualnej przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami, w których znajdują się również 4 lampy antydepresyjne oraz stanowisko przystosowane do ich potrzeb: stanowisko komputerowe znajdujące się w strefie wolnej od barier architektonicznych, wyposażone w komputer, drukarkę, lupa powiększająca, fotel. Gmach Biblioteki Główny UP w Lublinie jest przystosowany do potrzeb czytelników niepełnosprawnych: wejścia dla czytelników nie mają progów; winda posiada kabinę dostosowaną dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych/niedowidzących (informacja głosowa oraz przyciski uruchamiające windę są podpisane brajlem); na każdym piętrze budynku biblioteki znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo; korytarze i pomieszczenia przystosowane do poruszania się na wózkach, bramki w Czytelni mają odpowiednią szerokość dla wózków inwalidzkich; w Czytelni znajdują się pokoje do pracy indywidualnej. Specjalistyczny sprzęt dla osób niepełnosprawnych w Czytelni komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem dla osób niedowidzących i słabowidzących: JAWS, MAGic, ABBYY Fine Reader; stacjonarny powiększalnik tekstu – stanowisko dla użytkowników z dysfunkcją wzroku; lupa elektroniczna RUBY wyposażona w 4,3 calowy ekran LCD z możliwością powiększenia obrazu od 2 do 14 razy; skaner z ruchomym panelem sterowania umożliwiającym korzystanie osobom poruszającym się na wózku inwalidzkim myszka dla osób z niesprawnością nadgarstka. Inne ułatwienia dla osób niepełnosprawnych wypożyczalnia oraz Punkt informacyjny Biblioteki Główny UPL mieszczą się na parterze budynku biblioteki. Biblioteka Główna UPL udostępnia katalog online, umożliwiający zamawianie książek z dowolnego komputera podłączonego do sieci. Przy niektórych opisach bibliograficznych w katalogu, znajduje się odniesienie do dokumentów elektronicznych. Biblioteka udostępnia bogate zasoby elektroniczne (bazy danych, czasopisma, książki) z których niepełnosprawni Czytelnicy mogą korzystać z domu poprzez program HAN. Pracownicy biblioteki służą pomocą w znalezieniu informacji oraz dostarczeniu potrzebnych materiałów z innych pięter biblioteki. Szczegółowych informacji na temat możliwości i ustalenia dogodnych warunków korzystania z Biblioteki Główny przez osoby niepełnosprawne można uzyskać telefonicznie: tel.: 81 445 62 28, bądź elektronicznie pod adresem: biblioteka.glowna@up.lublin.pl

Pomoc osobom z niepełnosprawnościami na Uczelni regulują: Regulamin wypożyczalni sprzętu technicznego dla studentów z niepełnosprawnościami w zakresie formy wsparcia dotyczącej urządzeń wspomagających (<https://bip.up.lublin.pl/rektor/2018/016/zalzarzadzenie16.pdf>) wprowadzony: Zarządzeniem Nr 16 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 13 kwietnia 2018 r. (<https://bip.up.lublin.pl/rektor/2018/016/zarzarzadzenie16.pdf>); Regulamin korzystania ze wsparcia asystenta lub tłumacza języka migowego dla studenta/doktoranta w zakresie formy wsparcia obejmującej pomoc asystenta(https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/009/regulamin_korzystania_ze_wsparcia_asystenta_lub_tlumacza_jezyka_migowego_dla_studenta.pdf) wprowadzony: Zarządzeniem Nr 9 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 stycznia 2020 r (<https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/009/009.pdf>).

W UPL istnieje program wsparcia zdrowia psychicznego. Psycholog zatrudniony jest na umowę zlecenie i prowadzi konsultacje trzy dni w tygodniu, po 3 godz. – w zależności od potrzeb studentów. Porady odbywają się w trzech miejscach: w dwóch domach studenckich: „Cebion” przy ul. Langiewicza 6 , „Manhattan” przy ul. Dobrzańskiego 35 oraz w budynku Collegium Agronomicum II przy ul. Akademicka 15, w godzinach popołudniowych. Informacje dotyczące konsultacji psychologicznych dostępne są na stronie uczelni oraz plakatach umieszczonych na tablicach informacyjnych, niniejsze informacje można również uzyskać w biurze Pełnomocnika do spraw osób z niepełnosprawnościami. Konsultacje psychologiczne umawiane są bezpośrednio z psychologiem co przyczynia się do zwiększenia anonimowości osób z niepełnosprawnościami korzystających z porad. Obecnie w czasie pandemii osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z porad psychologicznych w formie elektronicznej oraz telefonicznej, po wcześniejszym umówieniu terminu rozmowy bezpośrednio z psychologiem przez kontakt e-mailowy lub telefoniczny.

Nauczanie języków obcych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie realizowane jest w formie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zajęcia prowadzone są indywidualnie lub

grupowo w zależności od potrzeby danego studenta. Forma materiałów dydaktycznych przystosowana jest do danego rodzaju niepełnosprawności np.: możliwość nagrywania na dyktafon zajęć, materiały w wersji elektronicznej, możliwość skorzystania z dostępnych wypożyczalni sprzętów (notebooki, dyktafony, powiększalnik), student może skorzystać z pomocy tłumacza języka migowego, zajęcia odbywają się w salach wolnych od barier architektonicznych oraz w sali aktywizacji osób niepełnosprawnych. W skali Uczelni liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z alternatywnych lektoratów z języków obcych w przeciągu dwóch ostatnich semestrów to 17 osób.

UPL proponuje osobom z niepełnosprawnościami dostosowane formy zajęć sportowych, uwzględniające rodzaje i stopnie niepełnosprawności. Zajęcia w większości prowadzone są w formie indywidualnej są to: gimnastyka korekcyjna odbywająca się w sali fitness lub gimnastycznej, ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne- siłownia, pływanie oraz aqua aerobik - basen, ćwiczenia zwiększające wydolność oddechową (cardio) – sala aerobowa. Zajęcia sportowe odbywają się w dostosowanym Centrum Kultury Fizycznej i Sportu UPL. Liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z alternatywnych zajęć sportowych w przeciągu dwóch ostatnich semestrów: 105 osób, cieszą się one bardzo dużym zainteresowaniem.

Podejście do studentów z niepełnosprawnościami w Uczelni i Wydziale jest indywidualne, ponieważ każda osoba wymaga indywidualnego zrozumienia i rozwiązania problemu. Kompleksowa i indywidualna opieka oferowana osobom z niepełnosprawnościami została doceniona w 2021 r przez Fundację Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych FAZON, która od 16 lat przyznaje prestiżowe statuetki LODOŁAMACZE dla Pracodawców Wrażliwych Społecznie. Kapituła Konkursu LODOŁAMACZE 2021 regionu lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego przyznała Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie wyróżnienie w 2 kategoriach: INSTYTUCJA za "szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia", oraz PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ za "przystosowanie projektowania uniwersalnego i najlepszych rozwiązań urbanistycznych oraz architektonicznych w zakresie dostosowania budynków i przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością". Zdaniem Kapituły Konkursowej "Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych stanowi wzór godny naśladowania". Na ocenianym kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich jest obecnie jeden student z niepełnosprawnościami.

Jedną z podstawowych i skutecznych form wsparcia w zakresie naukowym i dydaktycznym, którą studenci otrzymują od nauczycieli akademickich są konsultacje, prowadzone regularnie w wymiarze nie mniejszym niż jedna godzina w tygodniu lub w miarę potrzeb studentów. Termin regularnych konsultacji jest określany przez nauczycieli akademickich na początku każdego semestru i podawany do publicznej wiadomości. Nauczyciele akademicy mogą prowadzić konsultacje także zdalnie, np. drogą elektroniczną. Dziekan i Prodziekan Wydziału ustalają własne godziny konsultacji w indywidualnych sprawach studentów. Wsparcie naukowe studenci uzyskują od opiekunów lat, opiekunów Kół Naukowych oraz innych nauczycieli akademickich zaangażowanych w aktywność naukową oraz od opiekunów nadzorujących realizację prac dyplomowych/projektów inżynierskich. Osoby te pomagają studentom w planowaniu badań, zdobywaniu funduszy na ich realizację, merytorycznie wspierają realizację prac doświadczalnych, opracowywanie wyników i ich prezentację podczas konferencji, seminariów lub wspierają proces przygotowywania publikacji naukowych.

Pracownicy Wydziału opracowują pomoce dydaktyczne w formie podręczników, skryptów, rozdziałów w podręcznikach akademickich/ monografiach naukowych, oraz opracowując inne materiały dydaktyczne, w tym udostępniane on-line. Jest to niezmiernie ważna pomoc w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów uczenia. W latach 2019-2024 pracownicy Wydziału opracowali wiele monografii (5) oraz rozdziałów monografii (352), które wykorzystywane są w procesie dydaktycznym i polecane studentom w celu rozszerzenia wiedzy w danym zakresie nauki.

W procesie uczenia się studentów wspierają także pracownicy Biblioteki Głównej UPL, ułatwiając korzystanie z zasobów bibliotecznych i baz literatury dostępnej on-line. Na pomoc pracowników biblioteki w korzystaniu z zasobów bibliotecznych mogą liczyć także studenci z niepełnosprawnościami.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz Wydział Nauk o Zwierzętach i Biotechnologii zapewniają szeroką ofertę mobilności studentów. W strukturze Uczelni koordynacją i obsługą administracyjną mobilności studentów oraz pracowników dydaktycznych w ramach programów finansowanych przez Unię Europejską, jak i organizacją zagranicznych zawodowych praktyk studenckich zajmuje się Biuro Wymiany Akademickiej. Podstawą realizacji działań UP w Lublinie w ramach programu Erasmus+ : Szkolnictwo Wyższe - Akcja 1 "Mobilność edukacyjna" są podpisane umowy dwustronne z ponad 100 uczelniami, z którymi prowadzona jest wymiana studentów lub pracowników. W celu wspierania mobilności krajowej i międzynarodowej studentów organizowane są spotkania informacyjne na temat dostępnych możliwości w tym zakresie. Informacje zamieszczane są na stronie internetowej Uczelni i Wydziału (<https://up.lublin.pl/biologia/>). Na podstawie porozumienia zawartego między UP w Lublinie z krajowymi uczelniami partnerskimi w sprawie wymiennego kształcenia studentów uczelnia realizuje program MostAR, w ramach którego studenci ocenianego kierunku mogą część studiów (jeden semestr lub rok) odbyć poza uczelnią macierzystą. W UP w Lublinie został powołany Koordynator tego programu. Takie studia wymienne mogą być zrealizowane w oparciu o indywidualny program studiów składający się z przedmiotów wybranych z programu studiów Uczelni partnerskiej. Student zachowuje w tym czasie stypendium naukowe i pomoc materialną otrzymane na uczelni macierzystej, która dodatkowo opłaca stypendyście zakwaterowanie w domu studenckim uczelni przyjmującej w ramach wymiany. W skali całego Wydziału z możliwości wymiany akademickiej w latach 2018 – 2023 skorzystało 15 studentów, natomiast w celu realizacji części studiów przyjechało na Wydział 13 studentów z zagranicznych uczelni partnerskich.

W podnoszeniu kompetencji studentów, ich rozwoju społecznym oraz zdobywaniu nowych doświadczeń zawodowych olbrzymią rolę odgrywają programy związane z mobilnością zagraniczną. Informacje o programach umożliwiających podjęcie studiów lub praktyk zagranicznych studenci uzyskują poprzez stronę internetową Biura Wymiany Akademickiej, bezpośredni kontakt z pracownikami Biura, bezpośrednią informację przekazywaną przez wydziałowego Koordynatora. W latach 2018-2023 13 studentów Wydziału skorzystało z możliwości uczestnictwa w wymianie w ramach programu mobilności ERASMUS+. O ostatecznym zakwalifikowaniu się studenta na studia wymienne decyduje, poza znajomością języka, również średnia za cały okres studiów, a warunkami dodatkowymi są zaangażowanie kandydata w działalność organizacyjną na Wydziale. Jest to jeden z elementów systemu motywacji studentów do osiągnięcia dobrych wyników w nauce i angażowania się w życie naukowe i społeczne Wydziału oraz Uczelni. Studenci kierunku są wspierani finansowo stypendiami oferowanymi w programie ERASMUS+ na odbywanie za granicą praktyk zawodowych. Projekt Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, bezpośrednio powiązany z programem Erasmus+ jest istotnym elementem wsparcia zagranicznej mobilności studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach tego programu studenci mogą ubiegać się o wsparcie finansowe. Dzięki temu mogą oni rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności w środowisku międzynarodowym, mimo trudnej sytuacji osobistej.

Podstawową formą zawodowej aktywizacji studentów w toku studiów jest obowiązek realizacji praktyk studenckich. Pracownicy Biura Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji są odpowiedzialni za działania mające na celu ułatwienie startu zawodowego absolwentów oraz włączanie praktyków w proces kształcenia. Współpraca Wydziału z przedsiębiorstwami umożliwia odbywanie studentom ciekawych staży zawodowych. Pracownicy Biura Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji organizują warsztaty i szkolenia przygotowujące studentów do wejścia na rynek pracy, prowadzą doradztwo zawodowe, nawiązują i utrzymują kontakty z pracodawcami oferującymi miejsca praktyk, staży i pracy, monitorują zmiany na rynku pracy, badają losy zawodowe absolwentów i utrzymują kontakty z absolwentami.

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie funkcjonują akademickie organizacje studenckie, w których studenci mogą realizować swoje pasje, zainteresowania lub doskonalić swój talent w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Uczelnia stwarza doskonałe warunki do rozwoju kultury fizycznej studentów oraz ich uczestnictwa w życiu kulturalnym, zapewniając zaplecze techniczne i pomieszczenia do organizacji spotkań oraz wsparcie finansowe agend studenckich. Do organizacji studenckich działających w UP w Lublinie należą: Stowarzyszenie Studentów Nauk Przyrodniczych,

Akademicki Związek Sportowy, Związek Młodzieży Wiejskiej, Magazyn Studentów „Radar”, Chór Akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego, Zespół Pieśni i Tańca „Jawor”, Duszpasterstwo akademickie (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/>).

W obszarze wspierania motywacji studentów, oprócz możliwości uzyskania stypendium Rektora za wyniki w nauce, wymienić należy również możliwość zdobycia wyróżnienia pracy dyplomowej. Należy podkreślić, że formą motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej jest możliwość prezentowania własnych badań na konferencjach studenckich organizowanych przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, a także stworzenie możliwości ich uczestnictwa w konferencjach i sejmikach poza macierzystą Uczelnią.

Studenci kształcący się na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich oprócz wsparcia w obszarze naukowym i dydaktycznym, otrzymują również odpowiednie formy wsparcia w obszarze socjalnym, bytowym i administracyjnym. Jedną z podstawowych form systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się jest możliwość indywidualnej organizacji studiów określona w Regulaminie Studiów UP w Lublinie w § 18 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>). O indywidualną organizację studiów mogą wnioskować studenci wyróżniający się w działalności samorządowej, kulturalnej lub sportowej, studium na dwóch lub więcej kierunkach studiów, odbywający część studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych, znajdujący się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej, studenci z niepełnosprawnością, studentki w ciąży oraz studenci będący rodzicami. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oferuje żłobek dla dzieci swoich pracowników, doktorantów i studentów, zlokalizowany na terenie miasteczka akademickiego. Stanowi to znaczące wsparcie umożliwiające uczenie się studentom będących rodzicami (<https://up.lublin.pl/blog/10461/> <https://www.maluch.net/zlobek/kontakt/>). Studenci przyjezdni mogą korzystać z dobrze wyposażonych Domów Studenckich z możliwością uzyskania dopłaty do zakwaterowania w przypadku trudnej sytuacji materialnej studenta (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/akademiki/>).

Studenci UP w Lublinie mają szeroką ofertę wsparcia materialnego umożliwiającego im łatwiejsze funkcjonowanie w społeczności akademickiej i skoncentrowaniu się na nauce. W ramach środków funduszu stypendialnego studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną w formie różnego rodzaju stypendiów i zapomóg. System stypendialny uwzględnia także potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz promuje studentów wyróżniających się w naukowo, sportowo i artystycznie. Zasady udzielania pomocy materialnej określone są w ogólnouczelnianym Regulaminie Świadczeń dla Studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/06/regulamin-swiadczen.pdf>).

Wydziałowa Komisja Stypendialna i Odwoławcza Komisja Stypendialna (komisja rektorska) powoływane są na początku każdego roku akademickiego przez Dziekana na wniosek Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego. Skład Komisji stanowią prodziekan jako przewodniczący, studenci wybrani przez wydziałowy samorząd studentów oraz pracownik Biura Stypendiów Studenckich. Decyzje otrzymania stypendiów i zapomóg podejmowane są na zebraniach Komisji, przy czym każdorazowo wymagany jest przynajmniej 50% udział studentów. W roku 2019/2020 zgodnie z obowiązującym od 1 października 2019 r. Regulaminem świadczeń dla studentów UP w Lublinie tworzona jest jedna lista rankingowa dla każdego roku studiów, a stypendium Rektora przyznawane jest w jednej kwocie bez podziału na poszczególne osiągnięcia. W latach 2022-2023 przyznano studentom Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki łącznie 354 różnych form wsparcia finansowego, w tym 134 dla studentów kierunku Pielęgnacja zwierząt i animaloterapia: 59 Stypendiów Rektora, 54 stypendiów socjalnych, 9 stypendia dla osób niepełnosprawnych oraz 12 zapomogę (Raport z wykonania zadań związanych z doskonaleniem jakości kształcenia oraz z oceny stanu jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w roku 2019/2020; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/05/raport_wkdsjk_2020.pdf oraz w roku akademickim 2020/2021; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/02/raport_wkdsjk_2021.pdf).

Studentowi przysługuje prawo do składania skarg i wniosków w sprawach związanych z organizacją i przebiegiem procesu kształcenia, obsługą administracyjną studenta oraz w innych kwestiach

bezpośrednio lub pośrednio dotyczących studentów. Organem jednoosobowym lub osobami uprawnionymi do rozpatrywania skarg i wniosków wnoszonych przez studentów w zakresie swoich kompetencji są odpowiednio: Rektor, Prorektor ds. studenckich i dydaktyki, Dziekani, Prodziekani. Studenci składają skargi i wnioski odpowiednio w Biurze Rektora, Sekretariacie Prorektora ds. studenckich i dydaktyki, Dziekanacie właściwym dla kierunku studiów. Pracownicy przyjmujący zgłoszenia są odpowiedzialni za prawidłowe wprowadzenie zgłoszenia do ewidencji i przestrzegania terminów ich załatwiania. Rejestr skarg i wniosków obejmuje numer sprawy, istotę sprawy, podjęte działania. Skargę lub wniosek skierowany niezgodnie z właściwością rzeczową organu jednoosobowego lub osób uprawnionych do rozpatrywania skarg i wniosków należy przekazać nie później niż w terminie 7 dni od daty wpływu właściwej stronie, zawiadamiając równocześnie studenta o tym fakcie. Skargi, wnioski i zgłoszenia sytuacji konfliktowych powinny być szczegółowo uzasadnione. W przypadku wątpliwości co do ich treści lub konieczności złożenia dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień wzywa się studenta w terminie 7 dni od dnia otrzymania skargi lub wniosku. Wezwanie powinno zawierać pouczenie, że nieusunięcie braków spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpoznania. Szczegółowe zasady rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów zawiera Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie zasad składania oraz rozpatrywania skarg i wniosków wnoszonych przez studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/05/z-52-2021.pdf>). Na Wydziale obowiązuje zgodny z Zarządzeniem Rektora UPL nr 52 sposób przyjmowania wniosków i skarg określony Instrukcją nr. 12, (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/12.instrukcja_przyjmowania_i_rozpatrywania_skarg_i_wnioskow_na_wydziale_nozib.pdf).

Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów. W strukturze funkcjonowania Wydziału jednostką nadrzędną jest Dziekan, następnie Prodziekan ds. studenckich kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich. Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w ramach funkcjonowania Dziekanatu Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (<https://up.lublin.pl/biologia/dzieskanat/>), Dział Organizacji i Toku Studiów (https://up.lublin.pl/edukacja/student/dydaktyka/#jakosc_ksztalcenia). Informacje dotyczące programu kształcenia i procedur toku studiów kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich są zamieszczane i sukcesywnie uzupełniane w wirtualnym dziekanacie i na stronach internetowych Wydziału NoZiB. Dokumentacja dostępna jest również w aktach dziekanatu.

Studenci i absolwenci wyrażają opinie na temat obsługi administracyjnej i wskazują w ankietach na wysokie kompetencje, przychylność i miłą obsługę pracowników administracyjnych (pracowników dziekanatu, biblioteki, Dział Organizacji i Toku Studiów, Dział Komunikacji i Wymiany Akademickiej). Uzyskane informacje są analizowane przez Wydziałową Komisję do Spraw Jakości Kształcenia, a raport oraz wnioski są przedstawiane podczas zebrania Kolegium Wydziału. Wnioski z raportu oraz dyskusji służą do poprawy jakości pracy administracji.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie przeciwdziała zachowaniom mającym charakter mobbingu i molestowania seksualnego. Szczegółowe zasady postępowania, procedury oraz funkcjonowanie i tryb pracy Pełnomocnika Rektora ds. bezpieczeństwa osobistego pracowników, studentów i doktorantów, Komisji Antymobbingowej zostały określone w zarządzeniu nr 1/2021 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dn. 11 stycznia 2021 r., „w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi i molestowaniu seksualnemu w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie”. Zgłoszenia zdarzeń mających charakter mobbingu, molestowania seksualnego powinny być kierowane do Pełnomocnika Rektora ds. bezpieczeństwa osobistego pracowników, studentów i doktorantów. Szczegółowe zasady postępowania opisane są w Załączniku do Zarządzenia nr 1 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 11 stycznia 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi i molestowaniu seksualnemu w

Na Wydziale, w razie zaistnienia konfliktu między studentami lub studentkami a kadrą prowadzącą lub obsługującą kształcenie, jak również dyskryminacji, przemocy i innych sytuacji konfliktowych, student osobiście lub za pośrednictwem starosty roku albo Rady Samorządu Studenckiego może poinformować opiekuna roku. Zasady postępowania w takich sytuacjach zostały określone w Instrukcji nr 13 (<https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/13.-Zasady-reagowania-na-konflikty.pdf>). Opiekun roku podejmuje próbę rozwiązania sytuacji konfliktowej w drodze rozmowy ze stronami sporu, a także z ewentualnymi świadkami sytuacji konfliktowych. W drodze działań naprawczych zapewnia się odpowiednią ochronę przed konfliktem w przyszłości. Jeżeli działania powyższe nie przynoszą rozwiązania problemu, opiekun roku powiadamia o zaistniałej sytuacji Prodziekana Wydziału Nauk o Zwierzętach odpowiedzialnego za kierunek Doradztwo w obszarach wiejskich. Jeżeli sytuacja konfliktowa występuje na linii student-opiekun roku, student osobiście lub za pośrednictwem starosty roku albo Rady Samorządu Studenckiego może powiadomić o tym Prodziekana Wydziału odpowiedzialnego za kierunek Pielęgnacja zwierząt i animaloterapia. Sytuacje konfliktowe, w których stronami są prowadzący lub obsługujący kształcenie, mogą być zgłaszane osobiście lub pisemnie bezpośrednio przełożonemu lub Dziekanowi Wydziału. Podejmowana jest próba rozwiązania sytuacji konfliktowej w drodze polubownej. W ramach działań naprawczych zapewnia się odpowiednią ochronę przed konfliktem w przyszłości. W przypadku ujawnienia sytuacji noszącej znamiona mobbingu stosuje się procedurę określoną w zarządzeniu nr 1/2021 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dn. 11 stycznia 2021 r., „w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi i molestowaniu seksualnemu w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.” W celu realizacji polityki bezpieczeństwa przez Wydział organizowane są szkolenia BHP. Do obowiązku osób prowadzących zajęcia należy reagowanie na przejawy przemocy i agresji poprzez nakłanianie do zaprzestania podejmowanych działań oraz zgłaszanie Dziekanowi Wydziału lub Rektorowi zauważonych, niepokojących zachowań zagrażających lub naruszających bezpieczeństwo, zdrowie lub życie. Studenci mają możliwość skorzystania z indywidualnych, bezpłatnych konsultacji z psychologiem <https://up.lublin.pl/edukacja/student/niepelnosprawni/porady/>. Na stronie internetowej Uczelni udostępnia się odpowiednie informacje dotyczące sposobów pomocy ofiarom konfliktów, dyskryminacji i przemocy oraz zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa (<https://up.lublin.pl/pelnomocnik-rektora-dbo/>). Ponadto działania informacyjne polegają również na przekazaniu informacji na spotkaniu inauguracyjnym studentów I roku kierunków prowadzonych na Wydziale oraz spotkaniach opiekunów roku z poszczególnymi rocznikami studentów.

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie funkcjonują dyżury psychologa. Wsparcie osobom z niepełnosprawnościami zapewnia Dział Osób Niepełnosprawnych. Samorząd Studencki szkoli nowych studentów z zakresu przysługujących im praw. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdrożył system ochrony danych osobowych, powołany został Inspektor Ochrony Danych Osobowych (<https://up.lublin.pl/home/ochrona-danych-osobowych/>).

Współpraca z Samorządem Studentów i organizacjami studenckimi jest wielopłaszczyznowa, różnorodna i ścisła. Dziekan powołuje dla każdego rocznika studiów opiekuna roku, wybierając go spośród nauczycieli akademickich. Jego funkcja polega przede wszystkim na ułatwianiu studentom funkcjonowania w środowisku akademickim, wspomaganie w rozwiązywaniu problemów związanych z przebiegiem studiów, sprawami bytowymi i socjalnymi studentów. Opiekun roku organizuje wybory starosty roku - osoby zaangażowanej w organizację przebiegu studiów i życia studenckiego danego rocznika, reprezentującej stanowisko Studentów w kwestiach wymagających interwencji Władz Wydziału. Informacje na temat praw i obowiązków studenta zgodnie ze Statutem UP w Lublinie oraz Regulaminem Studiów UP w Lublinie są przekazywane studentom I roku przez Prodziekana podczas spotkania inauguracyjnego oraz na prowadzonym przez niego przedmiocie Propedeutyka ogólna na pierwszym semestrze studiów. Na każdym z siedmiu wydziałów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, znajduje się Samorząd Wydziałowy, który działa w ramach swojej jednostki. W skład takiego samorządu wchodzi wybrani w powszechnych wyborach studenci wydziału. Samorząd Studencki ma

swoich przedstawicieli w Senacie oraz w Komisjach Senackich. Zadaniem Samorządu Studenckiego jest dbanie o dobro społeczności studenckiej. We współpracy z Samorządem Studenckim podejmowane są najważniejsze decyzje dotyczące wielu kwestii, w tym związanych ze sprawami socjalno-bytowymi studentów.

Studenci członkowie Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego zasiadają m.in. w: Senacie Uniwersytetu Przyrodniczego, Kolegiach Wydziałów, Radzie Bibliotecznej, Parlamencie Studentów Rzeczypospolitej Polskiej (PSRP), Porozumieniu Samorządów Studenckich Uniwersytetów Rolniczych (PSSUR). Studenci są też członkami Rad Programowych poszczególnych kierunków w tym Doradztwo w obszarach wiejskich uczestniczą aktywnie w tworzeniu i udoskonalaniu programów nauczania.

Monitorowanie i doskonalenie systemu wsparcia, jak i motywowanie studentów są stałym elementem harmonogramu prac dziekanów, odpowiednich komisji senackich i komisji samorządu studentów, jak i władz rektorskich oraz administracyjnych i odbywają się zgodnie z instrukcjami Wydziałowymi (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>) i uczelnianymi (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/centrum-dydaktyki/>) oraz regulaminem (<https://up.lublin.pl/bip/regulaminy>). Pewną rolę odgrywają też opiekunowie kierunków i SKN. Wnioski służące doskonaleniu systemu wsparcia oraz motywowania pochodzą zarówno ze środowiska studenckiego, pracowniczego, jak i są wynikiem badań opinii interesariuszy zewnętrznych. Podejmowane działania doskonalenia systemu kształcenia i wsparcia studentów w ramach struktur organizacyjnych Wydziału prowadzone są zgodnie z Harmonogram działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki UP w Lublinie na rok akademicki 2023/2024 (file:///C:/Users/UP/Downloads/Harmonogram-dzialan-w-zakresie-doskonalenia-jakosci-ksztalcenia-2023-2024.pdf).

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

Katedra Hodowli Zwierząt i Doradztwa Rolniczego od wielu lat współpracuje z różnymi organizacjami działającymi na rzecz rolnictwa m.in. CDR, ODR –y Izby Rolnicze organizując bądź współorganizując wiele warsztatów tematycznych dla hodowców, Kół Gospodyń Wiejskich czy też doradców rolniczych. Studenci w większości przypadków mają możliwość i uczestniczą w tego rodzaju szkoleniach.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:

.....

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Informacje na temat oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur, toku studiów i planowanych efektów uczenia są zamieszczone na stronie internetowej Wydziału (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>). Regularnie wydawane są materiały reklamowe w postaci kolorowego folderu zawierającego istotne informacje o prowadzonych na Wydziale kierunkach studiów. Materiały te są udostępniane podczas Targów Edukacyjnych, na Salonie Maturzystów Perspektywy, Dniach Otwartych Drzwi Uczelni oraz Pikniku Naukowym organizowanym w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz zamieszczane są w kwartalniku Uniwersytetu "Aktualności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie" (<https://up.lublin.pl/nauka/wydawnictwo/czasopisma/aktualnosci-up/>). W ramach szerszego dostępu do informacji o realizowanych na Wydziale kierunków studiów pracownicy Wydziału regularnie odbywają spotkania preorientacyjne z uczniami szkół średnich. Informacje o warunkach rekrutacji, programie kształcenia i jego realizacji są dostępne na stronie internetowej Uczelni i Wydziału. Bieżące informacje o realizacji programu kształcenia każdego poziomu i formy studiów zamieszczane są w wirtualnym dziekanacie. Strona internetowa Wydziału zapewnia powszechny dostęp do informacji dotyczących wszystkich aspektów funkcjonowania Wydziału (<https://up.lublin.pl/biologia/>).

Katedra Hodowli Zwierząt i doradztwa Rolniczego odpowiedzialna w dużej mierze za funkcjonowanie kierunku prowadzi swój fanpage na facebooku gdzie także można znaleźć bieżące informacje dotyczące kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich (<https://www.facebook.com/profile.php?id=61559664502702>)

Informacje o zasadach uznawania efektów uczenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym zawarte są w regulaminie studiów (§ 9) dostępnym na stronie internetowej uczelni w zakładce BIP (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>) Uznawanie efektów uczenia i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym należy do obowiązków osoby odpowiedzialnej za przedmiot.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów uczenia się założonych dla ocenianego kierunku studiów zgodnie z załącznikiem Uchwały nr 69/2018-2019 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 24 maja 2019 r. (https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwały%202018-2019/069/zalacznik_do_69.pdf) w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Wszystkie uchwały Senatu UPL wraz z załącznikami są dostępne na stronie internetowej uczelni w zakładce BIP (<https://up.lublin.pl/bip/>).

Szczegółowe informacje dotyczące sposobów, częstości i zakresu oceny publicznego dostępu do informacji określa Instrukcja nr 3 dotycząca gromadzenia i udostępniania informacji o jakości kształcenia (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/3.instrukcja_gromadzenia_i_udostepniania_informacji_o_jakosci_ksztalcenia_2022.docx.pdf), która jest dostępna na stronie Wydziału w zakładce Jakość Kształcenia. Ocena publicznego dostępu do informacji prowadzona jest m.in. w procesie ankietyzacji studentów i absolwentów (Instrukcja nr 6; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf) oraz opinii interesariuszy (Instrukcja nr 2; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoleczno_2022.pdf).

Uzyskane informacje i opinie są uwzględniane w rocznych raportach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (Raport Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z doskonalenia jakości kształcenia (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2023/01/raport_wkdsjk_2022.pdf), jak

również wykorzystywane przez Władze Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/centrum-dydaktyki/>).

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9:

.....

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Głównym sposobem sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki nad kierunkiem Doradztwo w obszarach wiejskich, a także kompetencji i zakresu odpowiedzialności osób związanych z ocenianym kierunkiem, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku jest wdrożony Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, kontrolowany i monitorowany przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia (WKdsJK). Pozwala on na systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia. Nadzór merytoryczny prowadzony poprzez wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia odbywa się na każdym poziomie, formie i etapie, w tym procesie dyplomowania w oparciu o Instrukcje (Nr 1-11) umieszczone na stronie www Wydziału (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie>), w tym w szczególności zapewnienie jakości kadry dydaktycznej (Instrukcja nr 5; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/5.instrukcja_zapewnienia_jakosci_kadry_dydaktycznej_wydzialu_2022.pdf), ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów uczenia (Instrukcja nr 1; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf) i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu projektowania i zmian efektów uczenia oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (Instrukcja nr 2, https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoleczno_2022.pdf; Instrukcja nr 6, https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf). Rada Programowa zgodnie z instrukcją nr 5. Zapewnienia Jakości Kadry Dydaktycznej Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki UP w Lublinie ([Profil ogólnoakademicki | Ocena programowa | Raport samooceny | pka.edu.pl](https://up.lublin.pl/biologia/wp-</p></div><div data-bbox=)

content/uploads/sites/4/2022/07/5.instrukcja_zapewnienia_jakosci_kadry_dydaktycznej_wydzialu_2022.pdf) przeprowadza weryfikację kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie dydaktycznym pod względem adekwatności/spójności dorobku naukowego nauczycieli do prowadzonych zajęć dydaktycznych. Analiza dorobku nauczycieli przeprowadzana jest w okresie 2-3 letnim, w terminie do połowy października (dorobek zestawiony w Karcie Nauczyciela lub bezpośrednio na stronie biblioteki zakładka: Bibliografia publikacji pracowników – <https://publikacje.up.lublin.pl/bpp/uczelnia/UP/>). Rada Programowa kierunku analizuje, czy nauczyciele prowadzący zajęcia na określonym kierunku, posiadają odpowiedni dorobek naukowy lub inne kwalifikacje odpowiadające prowadzonym zajęciom dydaktycznym. W przypadku trudności z oceną dorobku nauczycieli konsultuje się z kierownikami jednostek. W przypadku kierunku studiów o profilu praktycznym, sprawdza, czy w procesie kształcenia związanym z praktycznym przygotowaniem zawodowym, biorą udział także osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Rada Programowa zbiera moduły przedmiotów realizowanych na kierunku. Efekty uczenia na ocenianym kierunku są projektowane i modyfikowane z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy na specjalistów w tej dziedzinie, a także sugestii studentów i opinie nauczycieli akademickich oraz interesariuszy zewnętrznych, w tym absolwentów, zgodnie z Instrukcją nr 2 (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoleczno_2022.pdf). W skład Rady Interesariuszy ocenianego kierunku wchodzi: dr Henryk Skórnicki - dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu, mgr inż. Zbigniew Kołodziej – właściciel gospodarstwa agroturystycznego Majątek Rutka, w którym utrzymywane są rasy zachowawcze zwierząt gospodarskich, mgr Antoni Skrabucha - dyrektor Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, mgr inż. Tadeusz Kruszewski - dyrektor Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, mgr Waldemar Banach - p.o. z-cy dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, mgr Gustaw Jędrejek - prezes zarządu Lubelskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych, Grzegorz Leszczyński - prezes zarządu Podlaskiej Izby Rolniczej, członek zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych, mgr Łukasz Skowyrą - członek zarządu Powiatu Puławskiego, odpowiadający za realizację zadań w ramach Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa (<https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/>). Ważnym elementem procesu doskonalenia programu kształcenia i planu studiów na ocenianym kierunku jest opinia studentów, wyrażona poprzez składane anonimowych ankiet (Instrukcja nr 6, https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/6.instrukcja_przeprowadzania_ankietyzacji_na_wydziale_nozib.pdf). Rzetelna ich analiza oraz wnioski z ankiet po każdym semestrze pozwalają na bieżąco poprawiać kształcenie na ocenianym kierunku. Zmiany w efektach kształcenia/uczenia są dokonywane wraz z napływającymi sugestiami od interesariuszy, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. Wnioski wynikające z analizy ankiet dyplomantów oraz dyskusji ze studentami i interesariuszami zewnętrznymi, powiązane z doskonaleniem programu studiów i osiąganiem zakładanych efektów uczenia oraz doskonaleniem i zmianami w modułach są uwzględniane w programie kształcenia i planie studiów. Wprowadzane zmiany w programie studiów ocenianego kierunku są przygotowywane przez Radę Programową, a następnie opiniowane przez Kolegium Wydziału i przedstawiane do akceptacji Senatowi Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia umożliwia systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Wstępna ocena osiągnięcia efektów uczenia dokonywana jest w oparciu o wytyczne, zawarte w Instrukcji Nr 6 przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów, dotyczące oceny nauczyciela realizującego zajęcia z danego modułu. Natomiast stopień osiągnięcia zakładanych efektów uczenia zawarty jest w Instrukcji weryfikacji efektów uczenia (Instrukcja nr 1). Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Instrukcji Rada Programowa opracowuje i przekazuje do Wydziałowej Komisji do Spraw Jakości Kształcenia raport z oceny efektów i jakości kształcenia, zawierający informacje na temat realizacji założonych efektów uczenia w minionym roku akademickim (na podstawie opinii osób odpowiedzialnych za moduły

kształcenia o realizacji efektów dla modułów). Ponadto Rada Programowa kierunku zgodnie z Instrukcją nr 10.4 dotyczącą przygotowywania projektów inżynierskich / licencjackich oraz przeprowadzania egzaminu dyplomowego na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki na studiach I stopnia kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera rozpoczętych w roku akademickiego 2019/2020 (<https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/10/10.4.-instrukcja-przeprowadzania-egzaminu-dypomowego-na-studiach-l-stopnia-rozpozetych-w-roku-2019-20.pdf>) określa zgodności tematu projektu inżynierskiego z kierunkiem studiów i podejmuje ostateczną decyzję o kształcie tematu / problemu. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opiniuje w sytuacjach spornych. Prace Rady Programowej ocenianego kierunku obejmują również proces oceny jakości prac dyplomowych studentów zgodnie z Instrukcją nr 11 dotyczącą Oceny Jakości Prac Dyplomowych i Ich Recenzji na studiach realizowanych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2021/09/11.instrukcja_oceny_jakosci_prac_dyplomowych.pdf).

Rada Programowa kierunku dokonuje wyboru prac dyplomowych podlegających ocenie, które ocenia pod kątem: zgodności tematu pracy z realizowanym kierunkiem i specjalnością studiów, zgodności treści pracy z jej tytułem, struktury i proporcji pracy dyplomowej (w tym część opisowa i część o charakterze eksperymentalnym, wyniki i ich omówienie/dyskusja, wnioski), poprawności wnioskowania (czy wnioski wynikają z przeprowadzonych badań i odpowiadają postawionemu celowi), poprawności doboru źródeł literaturowych i poszanowania praw autorskich. Prowadzi również analizę i weryfikację recenzji oraz oceny prac dyplomowych sporządzonych przez Opiekuna i Recenzenta. Po wykonanej ocenie Rada Programowa opracowuje raport /sprawozdanie z oceny prac dyplomowych i ich recenzji i przedstawia go Wydziałowej komisji ds. Jakości Kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. jakości Kształcenia uwzględnia wyniki oceny w raporcie.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje Raport z oceny efektów uczenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, który jest prezentowany na Kolegium Wydziału w celu dyskusji i zaopiniowania. Ponadto Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje i przekazuje do zatwierdzenia Dziekanowi i Kolegium Raport WKdsJK z doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki za ubiegły rok akademicki – Raport Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2022/2023 (<https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2024/01/RAPORT-2022-23.pdf>). Raport ten opracowany jest na podstawie: analizy i oceny wyników ankiet studentów; analizy i oceny wyników ankiet dyplomantów; raportów kierownika studiów podyplomowych w zakresie jakości kształcenia w roku akademickim 2022/2023; raportu Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego z realizacji praktyk zawodowych, informacji o hospitaacjach, kursach i szkoleniach pracowników oraz kontaktach ze środowiskiem społeczno-gospodarczym uzyskanych od kierowników Katedr. Nauczyciele akademicy odpowiedzialni za moduły na ocenianym kierunku, mogą składać propozycje ewentualnych zmian w modułach w celu poprawy osiągnięcia przewidywanych efektów uczenia do Przewodniczącego Rady Programowej kierunku. W przypadku modułów, w których udział ocen niedostatecznych z trzeciego terminu egzaminu przekraczał 30% wszystkich ocen, podejmowany jest proces naprawczy (Instrukcja nr 1; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_kształcenia.pdf).

W każdym roku akademickim Rada Programowa ocenianego kierunku prowadzi konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie osiągnięcia efektów uczenia i programu studiów oraz jego dostosowania do rynku pracy. Konsultacje te realizowane są w formie zebrań lub indywidualnych rozmów członków Rady z przedstawicielami interesariuszy. Władze Wydziału po uzyskaniu opinii interesariuszy wprowadzają działania doskonalące.

Rada Programowa ocenianego kierunku zwraca się do interesariuszy zewnętrznych o wyrażenie opinii dotyczącej przygotowania teoretycznego i praktycznego studentów tego kierunku. Zgodnie z Instrukcją współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia (Instrukcja nr 2; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/07/2.instrukcja_wspolpracy_z_otoczeniem_spoleczno_2022.pdf)

wyniki i zalecenia zewnętrznych ocen jakości kształcenia gromadzone są co roku i przekazywane Radzie Programowej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w celu oceny i doskonalenia programu kształcenia na każdym poziomie i formie. Konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym prowadzone są nie rzadziej niż raz w roku. Przeprowadza się je w ramach Współpracy i Promocji Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki / Rady Programowej i spotkań z innymi interesariuszami zewnętrznymi. Konsultacje z interesariuszami oprócz Rady Programowej kierunku może prowadzić dziekan i prodziekani, kierownik jednostki, a także nauczyciel akademicki realizujący zajęcia na danym kierunku studiów. W wyniku tych konsultacji Rada Programowa proponuje zmiany w programie kształcenia. Z przeprowadzonych konsultacji osoba prowadząca, sporządza z niego sprawozdanie i przekazuje je przewodniczącemu Wydziałowej komisji ds. Jakości Kształcenia. Rada Programowa prowadzi raz w roku analizę protokołów i sprawozdań sporządzanych w czasie konsultacji i przedstawiana Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, dokonuje analizy konsultacji wszystkich kierunków funkcjonujących na wydziale, zamieszcza je w raporcie rocznym, a zalecenia przekazuje Radzie Programowej kierunku i dziekanowi. Kolejnym elementem realizacji i doskonalenia efektów uczenia się jest opinia opiekuna praktyk zawarta w dzienniku praktyk. Instrukcja nr 9. Instrukcja oceny praktyk programowych na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2023/09/9.instrukcja_oceny_praktyk_programowych_2023.pdf). Studenci mogą swoje opinie na temat programu kształcenia wyrażać w ankiecie przeprowadzanej po zakończeniu kształcenia. Istotny wpływ na proces doskonalenia i realizację programu kształcenia mają studenci uczestniczący w pracach Rady Programowej ocenianego kierunku (przedstawiciel studentów na rok akademicki 2023/24: Patrycja Rekiel, 2024/25: Aleksander Karpowicz) oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (od roku akademickiego 2024/2025: Katarzyna Łukanty – przedstawiciel studentów i Kamila Kaszycka – przedstawiciel doktorantów). Ocena skuteczności realizacji programu kształcenia oparta jest na procesie ankietyzacji absolwentów (Instrukcja nr 6; https://up.lublin.pl/biologia/wp-content/uploads/sites/4/2022/01/1.instrukcja_weryfikacji_efektow_ksztalcenia.pdf), a uzyskane informacje od wszystkich interesariuszy wykorzystywane są do działań doskonalących jakość kształcenia na kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

Program ocenianego kierunku jest stale doskonalony. Kierunek jest unowocześniany i aktualizowany w odpowiedzi na zapotrzebowanie na usługi doradcze w zakresie rolnictwa. Procesy transformacyjne obszarów wiejskich, a także intensywnie rozwijająca się branża rolnicza wymaga poszukiwania wykształconej kadry do sprostania wyzwaniom współczesnego rynku rolnego. Połączenie przedmiotów ściśle związanych z doradztwem rolniczym, technologicznym i ekonomicznym pozwoli z pewnością w niedługim czasie uzupełnić kadrę pracowników pracujących na rzecz doradztwa. W obliczu przemian jakim podlega współczesne rolnictwo wykształcenie specjalistów z zakresu szeroko rozumianego doradztwa rolniczego nabiera szczególnie istotnego znaczenia dla Polski jako kraju UE. W ramach tych działań w trakcie tworzenia oraz początku realizacji programu na wniosek studentów, interesariuszy oraz nauczycieli wprowadzono następujące zmiany:

Na wniosek Studentów- Program wzbogacono również o wykłady oraz wyjazdy szkoleniowe ze specjalistami ze środowiska gospodarczego tj. pracownikami z Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli i Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Na wniosek studentów organizowane są wyjazdy studyjne pozwalające zapoznać się z pracą doradcy rolnego, by zapewnić możliwość wyjazdów zostały podpisane stosowne umowy m.in. z Podlaskim Ośrodkiem doradztwa Rolniczego oraz Centrum doradztwa rolniczego w Brwinowie. Podpisane porozumienia pozwalają studentom kierunku Doradztwo w obszarach wiejskich odbywać nie tylko wyjazdy studyjne ale także praktyki zawodowe. Na podstawie zawartych porozumień absolwenci kierunku mogą podchodzić także do egzaminu nadającego uprawnienia Doradcy rolniczego bez konieczności uczestnictwa w kursach poprzedzających egzamin w CDR i nie ponosząc dodatkowych kosztów.

Na wniosek interesariuszy- Po konsultacjach z przedstawicielami Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział w Radomiu (jednostka ta odpowiada za przeprowadzanie i certyfikację egzaminów

na Doradców rolniczych) i z przedstawicielami Izby Rolniczych ofertę dostosowano do wymagań stawianych osobom chcącym uzyskać uprawnienia doradców rolnych. Na wniosek CDR w realizacji programu studiów zaangażowani zostali przedstawiciele Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział w Radomiu. Takie rozwiązanie pozwoli na studentom lepiej zapoznać się z praktyczną stroną wykonywania zawodu doradcy rolnego. Na wniosek dyr. Henryka Skórnickiego z CDR Radom został rozszerzony wymiar godzinowy realizacji przedmiotu Propedeutyka doradztwa rolniczego natomiast zmniejszony Bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym. Zgłoszone zostały także dwa przedmioty do wyboru a mianowicie Formy i metody pracy oraz Narzędzia wykorzystywane w pracy doradczej. Na wniosek przedstawicieli interesariuszy zostały wprowadzone przedmioty Krótkie łańcuchy dostaw oraz Turystyka kulinarna

Na wniosek Dziakana- Wprowadzono i aktualizowano przedmioty do wyboru. Obecnie przedmioty do wyboru stanowią 36,7% ogólnej liczby punktów ECTS. aktualizowano program dydaktyczny tego kierunku, a nowy, proponowany program kształcenia przedmiotowego kierunku umożliwi studentom zdobycie specjalistycznej wiedzy z zakresu doradztwa oraz problematyki związanej z zrównoważonym rozwojem gospodarstw rolnych oraz działalnością prowadzoną na obszarach wiejskich. Wprowadzono przedmiot „Psychologia społeczna, Psychologia w biznesie

Na wniosek Nauczycieli akademickich- wprowadzono nowe przedmioty: Psychologia społeczna, Psychologia w biznesie, Doradztwo technologiczne, Interwencje rolnośrodowiskowo-klimatyczne Problemy rolnictwa światowego, Sieć natura 2000 oraz Nieleśne siedliska przyrodnicze

Ważnym aspektem jest nie tylko doskonalenie kierunku, ale też propagowanie o nim informacji. Z inicjatywy interesariuszy zewnętrznych oraz absolwentów w trakcie wystaw zwierząt, targów rolniczych itp. W ramach podjętych działań studenci kierunku uczestniczą w imprezach organizowanych przez m.in, CDR Radom czy LODR Końskowola. Podjęte zostały także wspólne działania na rzecz rozpropagowania kierunku w mediach społecznościowych współpracujących z Uczelnią instytucji.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.		
2.		
...		

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:

.....

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czy nni ki we wn ętrz ne	Mocne strony ● Profesjonalna Kadra, którą stanowią kompetentne osoby zajmujące się określonymi zagadnieniami nie tylko od strony naukowej, ale też praktycznej. ● Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym gwarantująca kontakt z praktyczną częścią wykonywania zawodu doradcy. ● Infrastruktura przystosowana do praktycznych zajęć kierunkowych oraz praktyki zawodowe podczas studiów ● Możliwość cyklicznej wymiany doświadczeń z przedstawicielami organizacji pracującymi na rzecz rolnictwa z kraju i zza granicy podczas spotkań bezpośrednich oraz z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość ● Duże zapotrzebowanie rynku na usługi doradcze umożliwiające absolwentom podjęcie pracy zaraz po ukończeniu studiów ● Unikatowy kierunek, który, po modernizacji programu, został reaktywowany po kilku latach bez rekrutacji, co wskazuje na duże zapotrzebowanie absolwentów na rynku pracy – pomimo braku absolwentów, obecni studenci otrzymują oferty pracy (po zakończeniu kształcenia)	Słabe strony ● Zbyt niskie, demotywuujące zarobki kadry naukowo-dydaktycznej i zbyt niskie nakłady na naukę. ● Zbyt duże obciążenie pracowników badawczo-dydaktycznych niepotrzebną pracą administracyjną wynikające z braku informatycznego systemu koordynującego wymagane od pracowników dokumenty w przebiegu kształcenia studentów (roczna aktualizacja sylabusów kilku/kilkunastu modułów na różnych kierunkach studiów, kart nauczyciela itd.). ● Zbyt wysokie pensum dydaktyczne obniżające możliwości naukowo-badawcze pracowników i niesprawiedliwe traktowanie pracowników Uczelni na równi z pracownikami Instytutów Badawczych w zakresie osiągnięć naukowych. ● Niski stopień wykorzystania przez studentów możliwości mobilności w kształceniu za granicą, pomimo szerokiej oferty oferowanej przez UP w Lublinie i starań ze strony Władz Uczelni i Wydziału.

Czyniki zewnętrzne	Szanse ● Pogłębienie i realne wykorzystanie współpracy pracowników Wydziału z ośrodkami z otoczenia społeczno-gospodarczego, naukowymi ośrodkami krajowymi i zagranicznymi stwarzająca możliwości rozwoju naukowego studentów i nabywania przez nich nowych umiejętności. ● Integracja badań międzywydziałowych i międzyuczelnianych oraz ścisła współpraca z sektorem społeczno-gospodarczym wskazującym kierunki rozwoju i zapotrzebowania rynku pracy dla studentów/absolwentów. ● Duże zapotrzebowanie na rynku pracy na usługi doradcze zarówno w sektorze państwowym jak i prywatnym ● Charakterystyka regionu jako typowego dla produkcji rolniczej	Zagrożenia ● Działania wojenne na terenie Ukrainy. ● Brak stabilności polityki rolnej. ● Zbyt niski poziom wynagrodzeń nauczycieli akademickich oraz finansowania kształcenia, który ogranicza, imponujące pod względem infrastruktury badawczej i umiejętności nauczycieli, możliwości realizacji zajęć praktycznych ze studentami. ● Niż demograficzny i narastająca niechęć maturzystów do podejmowania kształcenia na studiach, co wpływa na zmniejszenie naboru studentów. ● Zmiana priorytetów obecnych maturzystów, a także w późniejszym okresie absolwentów studiów pierwszego stopnia którzy podejmują pracę zarobkową bez kontynuacji kształcenia. ● Słabość gospodarcza regionu będąca przyczyną niedoboru miejsc pracy dla absolwentów w połączeniu z niższym, niż w innych regionach Polski, wynagrodzeniem dla korespondujących stanowisk.

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia .....

(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku²

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I				
	II				
	III				
	IV				
II stopnia	I	0	0		
	II	0	20		
jednolite studia magisterskie	I				
	II				
	III				
	IV				
	V				
	VI				
Razem:			20		

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	...				

² Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

	...				
	...				
II stopnia	2024	0	0		
	2023	0	0		
	2022	0	0		
jednolite studia magisterskie	...				
	...				
	...				
Razem:		0	0		

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)³

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	3 / 90
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	900
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	48 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	90 ECTS - 52 ECTS w dyscyplinie zootechnika i rybactwo (57,8%) 32 ECTS w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo (35,5%)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	33 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	2 ECTS

³ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

⁴ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁵	2 tygodnie
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁶

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne	Liczba punktów ECTS
Dobra praktyka rolnicza	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45	4
Integrowana ochrona roślin	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45	5
Krótkie łańcuchy dostaw	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3
Propedeutyka doradztwa rolniczego	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	2
Bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym	Wykłady.	15	1
Budownictwo wiejskie	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3

⁵ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁶ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Przedmiot do wyboru I : Rolnictwo ekologiczne / Procedury wykorzystania zwierząt w badaniach naukowych i edukacji	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	2
Przedmiot do wyboru II: Podstawy działalności gospodarczej / Pozarolnicza działalność gospodarcza	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	2
Przedmiot do wyboru III / Zwierzęta gospodarskie środowisku przyrodniczym / Zwierzęta w czynnej ochronie środowiska	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3
Przedmiot humanistyczno-społeczny I / Psychologia społeczna / Psychologia w biznesie / Social psychology	Wykłady.	30	2
Uprawy sadownicze i warzywnicze	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	40	4
Metody badań statystycznych w rolnictwie	Ćwiczenia laboratoryjne	30	6
Turystyka kulinarna	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3
Rachunkowość rolnicza	Wykłady. Ćwiczenia laboratoryjne	30	4
Doradztwo technologiczne	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, i laboratoryjne	30	3

Przedmiot humanistyczno-społeczny II / Ochrona dziedzictwa kulturowego / Zwierzęta w kulturze człowieka	Wykłady.	15	1
Przedmiot do wyboru IV / Spółdzielczość wiejska / Aktywizacja społeczności wiejskiej	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3
Przedmiot do wyboru V / Produkcja rolna przyjazna środowisku / Rolnictwo zrównoważone	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45	4
Przedmiot do wyboru VI / Gospodarowanie odpadami w produkcji rolniczej / Utylizacja odpadów w obszarach wiejskich	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	3
Polityka rolna w UE i na świecie	Wykłady.	15	1
Seminarium dyplomowe 1	Ćwiczenia laboratoryjne	20	1
Interwencje rolnośrodowiskowo-klimatyczne	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	60	4
Seminarium dyplomowe 2	Ćwiczenia laboratoryjne	30	2
Doradztwo żywieniowe / Prawo paszowe / Animal feed legislation	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30	2
Przedmiot humanistyczno-społeczny III - Negocjacje i komunikacja w doradztwie	Wykłady.	30	2
Przedmiot do	Wykłady.	45	2

wyboru VII / Formy i metody pracy oraz narzędzia wykorzystywane w pracy doradczej / Podejmowanie decyzji menadżerskich	Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne		
Przedmiot do wyboru VIII / Prawno-społeczne aspekty nauk przyrodniczych / Problemy rolnictwa światowego	Wykłady.	15	1
Przedmiot do wyboru IX / Sieć Natura 2000 / Nieleśne siedliska przyrodnicze	Wykłady. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45	2
Razem:		885	75

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁷

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS	Stopień/tytuł, imię i nazwisko nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia ⁸

⁷ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

⁸ Podanie nazwiska osoby prowadzącej nie dotyczy kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz kierunku pedagogika specjalna przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego.

Razem:				

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych⁹

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Social psychology	Wykład	I	satcjona rne	angielski	0
Animal feed legislation	Wykład. Ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjn e	III	satcjona rne	angielski	0

⁹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru:

Imię i nazwisko:
Tytuł naukowy/dziedzina, stopień naukowy/dziedzina oraz dyscyplina, tytuł zawodowy (w przypadku tytułu zawodowego lekarza – specjalizacja), rok uzyskania tytułu/stopnia naukowego/tytułu zawodowego:
Wykaz zajęć/grup zajęć i godzin zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku przez nauczyciela akademickiego lub inną osobę w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.
Charakterystyka dorobku naukowego ze wskazaniem dziedzin nauki/sztuki oraz dyscypliny/dyscyplin naukowych/artystycznych, w której/których dorobek się mieści (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz ze wskazaniem dat uzyskania (publikacji naukowych/osiągnięć artystycznych, patentów i praw ochronnych, zrealizowanych projektów badawczych, nagród krajowych/międzynarodowych za osiągnięcia naukowe/artystyczne), ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięć odnoszących się do ocenianego kierunku i prowadzonych na nim zajęć.
Charakterystyka doświadczenia i dorobku dydaktycznego (do 600 znaków) oraz wykaz co najwyżej 10 najważniejszych osiągnięć dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich 6 lat, wraz z wskazaniem dat uzyskania (np. autorstwo podręczników/materiałów dydaktycznych, wdrożone innowacje dydaktyczne, nagrody uzyskane przez studentów, nad którymi nauczyciel akademicki sprawował opiekę naukową/artystyczną, opieka nad beneficjentem Diamentowego Grantu, uruchomienie nowego kierunku studiów/specjalności/zajęć/grupy zajęć, opieka nad kołem naukowym, prowadzenie zajęć w języku obcym, w tym w uczelni zagranicznej, np. w ramach mobilności nauczycieli akademickich).

Opis doświadczenia zawodowego w powiązaniu z celami kształcenia, efektami uczenia się zakładanymi dla ocenianego kierunku oraz treściami programowymi (jeśli dotyczy).

- Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
- Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; wykaz można przygotować według przykładowego wzoru:

Studia stacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy) ¹⁰							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia niestacjonarne pierwszego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia stacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie

¹⁰ Należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatnich dwóch lat poprzedzających rok, w którym przeprowadzana jest ocena. W przypadku, gdy łączna liczba absolwentów z ostatnich dwóch lat przekracza 100 – należy uwzględnić prace dyplomowe ze wszystkich poziomów i form studiów na ocenianym kierunku z ostatniego roku poprzedzającego rok, w którym przeprowadzana jest ocena.

			opiekuna	recenzenta			
Studia niestacjonarne drugiego stopnia (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia stacjonarne jednolite magisterskie (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie
Studia niestacjonarne jednolite magisterskie (jeśli dotyczy)							
Nr albumu	Tytuł pracy dyplomowej	Rok	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko opiekuna	Tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko recenzenta	Ocena pracy	Ocena egzaminu dyplomowego	Ocena na dyplomie

7. Akceptowalnymi formatami są: .doc, .docx, .gif, .png, .jpg (jpeg), .odt, .ods, .pdf, .rtf, .ppt, .pptx, .odp, .txt, .xls, .xlsx, .xml.

8. Nazwy plików nie mogą być dłuższe niż 15 znaków i nie mogą zawierać następujących znaków: ~ "# % & *: < > ? / \ { | } & % # (spacje wiodące i końcowe w nazwach plików lub folderów również nie są dozwolone).
9. Pliki lub foldery nie mogą być skompresowane.

Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowo wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny

1. Wskazane przez zespół oceniający prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, projekty zrealizowane przez studentów, prace artystyczne z zajęć kierunkowych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
2. Struktura ocen z egzaminów/zaliczeń ze wskazanych przez zespół oceniający zajęć i sesji egzaminacyjnych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
3. Dokumentacja dotycząca procesu dyplomowania absolwentów wskazanych przez zespół oceniający. Dokumentacja powinna uwzględniać pracę dyplomową, suplement do dyplomu, recenzje pracy dyplomowej, protokół egzaminu dyplomowego.
4. Dokumenty dotyczące organizacji, przebiegu i zaliczania praktyk zawodowych, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku.
5. Charakterystyka profilu działalności instytucji, z którymi jednostka współpracuje w realizacji programu studiów, a w szczególności tych, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku (w formie elektronicznej).
6. Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych (publikacji, patentów, praw ochronnych, realizowanych projektów badawczych), których autorami/twórcami/realizatorami lub współautorami/współtwórcami/współrealizatorami są studenci ocenianego kierunku, a także zestawienie ich osiągnięć w krajowych i międzynarodowych programach stypendialnych, krajowych i międzynarodowych i konkursach/wystawach/festiwalach/zawodach sportowych z ostatnich 5 lat poprzedzających rok, w którym prowadzona jest wizytacja (w formie elektronicznej).
7. Informacja o zasadach rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów oraz sposobach pomocy jej ofiarom.
8. Informacja o ocenach/akredytacjach kierunku dokonanych przez instytucje zagraniczne lub inne instytucje krajowe oraz opis działań naprawczych i doskonalących podjętych w odpowiedzi na zalecenia tych instytucji (w formie elektronicznej).

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów

uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

